

◆ Prezident İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə işgüzar səfəri

Əbu-Dabi "Prezident"
Hava Limanında qarşılanma

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyanın dəvəti ilə yanvarın 15-də Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə işgüzar səfər edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Əbu-Dabi "Prezident" Hava Limanında dövlətimizin başçısının sərfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülüb. Prezident İlham Əliyevi Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin ədliyyə naziri Abdulla bin Avad Əl-Nueymi və digər rəsmi şəxslər qarşıladılar.

Sülhsevər dövlətlər

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan ilə görüşü olub

Yanvarın 15-də Əbu-Dabidə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan ilə görüşü olub.

Planlarımız böyükdür

Əminəm ki, işlərin öhdəsindən gələcəyik

Prezident İlham Əliyev "Əbu-Dabi Dayanıqlılıq Həftəsi"nin açılış mərasimində iştirak edib

Yanvarın 16-da Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin paytaxtında "Əbu-Dabi Dayanıqlılıq Həftəsi"nin rəsmi açılış mərasimi keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə iştirak edib. Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin sənaye və yüksək texnologiya naziri Sultan bin Əhməd əl-Cabir tədbirdə çıxış edərək ölkəsinin dayanıqlılıq sahəsində siyasətindən və bu istiqamətdə həyata keçirilən layihələrdən danışıb. Sonra dövlətimizin başçısı açılış mərasimində çıxış edib.

Prezident İlham Əliyevin çıxışı

"Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti zati-aliləri Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan.

Dövlət və hökumət başçıları. Xanımlar və cənablar. Əvvəlcə bu mühüm toplantıda iştirak etmək üçün məni dəvət etdiyinə görə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidentinə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Bu auditoriya qarşısında çıxış etməkdən böyük şərəf hissi duyuram. Dünyən bizim cənab Prezidentlə əla görüşümüz oldu. Bu, Azərbaycan ilə Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri arasında münasibətlərin bir çox sahədə strateji əhəmiyyətini bir daha təsdiqlədi. Bu fürsətdən istifadə edərək bizi qəbul edən bütün tərəflərə minnətdarlığımı bildirirəm.

Mən çox böyük nailiyyətlər və sürətli inkişaf münasibətilə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidentini və xalqını təbrik etmək istəyirəm. Cənab Prezident, Sizin rəhbərliyinizlə Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri dünyanın ən sabit, inkişaf etmiş və uğurlu ölkələrindən birinə çevrilib. Biz - Sizin Azərbaycandakı

qardaşlarınız olaraq, gördüyünüz işlərdən çox fərəhlənirik.

Biz Azərbaycanda bərpaolunan enerji mənbələrini öz enerji təhlükəsizliyimizin təmin olunması üçün inkişaf etdiririk. Enerji təhlükəsizliyimizi hələ bir neçə il əvvəl təmin etmişik. Bu gün Azərbaycan nəinki öz enerji tələbatlarını təmin edir, o cümlədən xam nefti, neft məhsullarını, təbii qazı, neft-kimyə məhsullarını və elektrik enerjisini ixrac edir. Bərpaolunan enerji ilə bağlı programımız tamamilə fərqli gündəliyə malikdir. Birincisi, bu onunla bağlıdır ki, nəhəng potensial var. İkincisi, biz onun sayəsində ixracımızı şaxələndirəcəyik. Əlbəttə ki, nəticədə iqtisadiyyatımızın yeni ekoloji təmiz sektoru yaranacaq.

Cəmi iki il əvvəl Azərbaycan "Cənub qaz dəhlizi" meqa enerji layihəsini öz tərəfdaşları ilə başa çatdırıb, Azərbaycandan Cənubi Avropaya gedən inteqrasiya edilmiş boru kəmərləri sistemini qurub. Həmin boru kəmərinin uzunluğu 3500 kilometrdir.

Sosial islahatların yeni mərhələsi

Xəbər verdiyi kimi, Prezident İlham Əliyev yanvarın ilk həftələrində vətəndaşlarımızın sosial rifahının yaxşılaşdırılmasına xidmət edən sərəncam və fərmanlar imzalayıb. Prezidentin tapşırığı ilə 2023-cü ilin dövlət büdcəsinə proqnozlardan əlavə daxil edilən vəsaitlər sosial sferaya yönəldilib. Son 5 ildə 4-cü sosial islahatlar paketinin icrasına başlanılması sosial məsələlərin hər il olduğu kimi, bu il də prioritet olacağından xəbər verir. Bu, Azərbaycan dövlətinin əhalinin rifah halının yaxşılaşdırılmasına böyük önəm verdiyi bir daha təsdiqləyir.

Vaxtaq Kikabidzenin doğmalarına və yaxınlarına

Gürcüstan xalqının böyük oğlu, görkəmli müğənni, aktyor və rejissor Vaxtaq Kikabidzenin vəfatı xəbərindən son dərəcə kədərliyədik.

Vaxtaq Kikabidzenin adı sovet və Gürcüstan mədəniyyətinin şanlı salnamasına əbədi həkk olunub. Çoxşaxəli istedadı, yüksək peşəkarlığı, sənətə gətirdiyi yeni və bənzərsiz ab-hava sayəsində Vaxtaq Kikabidze bütöv bir dövrün rəmzinə çevrilmişdir. Onun kinoda canlandırdığı unudulmaz obrazları, orijinal ifaçılıq məharəti ilə oxuduğu mahnıları neçə-neçə nəslin qəlbində xüsusi yer tutur.

Vaxtaq Kikabidze Azərbaycanın böyük dostu idi. Onun yaradıcılığı Azərbaycan xalqı tərəfindən hər zaman sevilmiş, şəxsiyyətinə böyük hörmət və rəğbət bəslənmişdir. O, Azərbaycan ilə Gürcüstan arasında mədəni əlaqələrin inkişafına, dostluq və mehriban qonşuluq münasibətlərinin möhkəmlənməsinə də mühüm töhfələr vermişdir.

Görkəmli sənətkar və səmimi insan Vaxtaq Kikabidzenin əziz xatirəsi qəlbimizdə daim yaşayacaqdır.

Bu ağır itki ilə əlaqədar dərdinizi bölüşür, öz adından və Mehriban xanımın adından dərin hüznü başsağlığı verirəm.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Baki şəhəri, 15 yanvar 2023-cü il

Milli mənafeələrimizin etibarlı keşiyində

Azərbaycanlı ekofaalların Laçın-Xankəndi yolunda keçirdikləri dinc aksiya həm də regionda dayanıqlı sülhün bərqərar olmasına böyük töhfə verəcək. Həmçinin Ermənistan, separatçı rejim və ermənipərəst qərəzli xarici qüvvələrin humanitar fəlakətə sürüklədikləri Azərbaycanda yaşayan ermənilərin rifahlarının yaxşılaşdırılması, təhlükəsizliklərinin təmin olunması istiqamətində mühüm rol oynayacaq.

Tarixi ədalətin bərpası

Hər Yeni il Azərbaycan üçün yeni uğurların başlanğıcı, böyük strateji hədəflərə doğru möhtəşəm addımların davamıdır. Bu baxımdan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Qərbi Azərbaycan İcmasının inzibati binasının açılışında iştirakı və icma nümayəndələri ilə görüşü tarixi bir tədbir oldu.

Tədbirin bir simvolik məqamı Qərbi Azərbaycan İcmasının on iki il əvvəl Qarabağdan olan məcburi köçkünlərinin təşkilatları üçün dövlət rəhbərimizin təşəbbüsü ilə inşa edilmiş binada yerləşməsidir. Yada salmaq ki, ötən ilin avqustunda Azərbaycan Qaçqınlar Cəmiyyəti Qərbi Azərbaycan İcmasına çevrilib. Bu, Qərbi Azərbaycan İcmasının bundan sonra daha mütəşəkkil formada fəaliyyət göstərməsi baxımından zamanında verilmiş qərardir. Belə bir mütəşəkkillik həm Qərbi Azərbaycandan olan insanlar, həm də bütövlükdə Azərbaycan xalqı üçün böyük əhəmiyyət daşıyır.

Prezident İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə işgüzar səfəri

Planlarımız böyükdür

Əminəm ki, işlərin öhdəsindən gələcəyik

Əvvəli 1-ci sahə.

Təbii qaz ixracımız artır - ötən il 19 milyard kubmetr idisə, bu il 24 milyard kubmetrə çatacaq. O, artmaqda davam edəcək. Buna görə mən bir daha söyləmək istədim ki, Azərbaycanın bərpaolunan enerji mərkəzlərindən birinə çevrilməsi planlarımız Azərbaycanın öz enerji təhlükəsizliyi ilə bağlı deyil, belə ki, biz həmin işləri artıq söylədiyim başqa səbəblərə görə aparırıq.

Potensialımıza gəldikdə, bəzi rəqəmləri diqqətinizə çatdırım. Quruda 27 qıqavatlq külək və günəş enerjisi, 2020-ci ildə Vətən müharibəsi zamanı azad edilmiş ərazilərdə 10 qıqavatlq külək və günəş enerjisi, həmçinin Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda 157 qıqavatlq külək enerjisi imkanları mövcuddur. Yəni 200 qıqavata yaxın potensial var. Əlbəttə ki, bizə kifayət qədər ixrac marşrutları lazımdır. Təbii ki, biz bütün bu layihələri mərhələli şəkildə icra edirik.

Dünən "Masdar" və Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti 4 qıqavatlq külək və günəş enerjisi stansiyalarının yaradılmasına dair razılaşma imzaladılar. Bu, hələ qismətdə olan bir layihədir. Ortamüddətli layihələr nəticəsində güclər 10 qıqavata qədər artınlacaq. Bu, tamamilə icra olunandır, bununla bağlı yol xəritəmiz var. Yalnız həmin

layihə nəticəsində "Masdar" ilə apardığımız əməkdaşlıq Azərbaycanı "yaşıl enerji"nin çox mühüm ixrac mənbəyinə çevirəcəkdir.

Bütövlükdə Azərbaycanın beynəlxalq enerji şirkətləri ilə imzaladığı anlaşma memorandumları və sazişlər bizə 22 qıqavata qədər külək və günəş enerjisini istehsal etmək imkanını yaradacaq.

Əlbəttə ki, bu məqsəd üçün, artıq qeyd etdiyim kimi, bizə ixrac marşrutları lazımdır. Elə ötən ay - dekabrın 17-də Azərbaycan, Gürcüstan, Macarıstan və Rumıniya Gürcüstanın Qara dəniz sahilindən Rumıniyanın Qara dəniz sahilinə qədər "Qara dənizin di-bi ilə elektrik kabelinin çəkilməsinə dair" saziş imzaladılar. Bu saziş Avropa Komissiyası prezidentinin şahidliyi ilə imzalanmışdır. Planımız Azərbaycandan 4 qıqavatlq yaşıl enerjini nəql etmək imkanını yaradacaq kabeli çəkməkdir. Lakin bu, kifayət etməyə bilməz. Burada söhbət artıq razılaşdırılmış həcmə barədə gedir. Lakin planlarımız daha genişdir.

Azərbaycanda investisiya mühiti çox müsbətdir. Biz neft və qaz sektoruna böyük sərmayələr cəlb etmişik. İndi isə hədəfimiz bərpaolunan enerjidir. Digər sözlə, planlarımız böyükdür və əminəm ki, işlərin öhdəsindən gələcəyik.

Çox sağ olun.

Daha sonra Zayed Dayanıqlılıq Mü-kafatının təqdimat mərasimi olub.

Qeyd edək ki, "Əbu-Dabi Dayanıqlılıq Həftəsi" dünyanın dayanıqlı inkişafının sürətləndirilməsinə hədəfləyən beynəlxalq platformadır. Dayanıqlılıq həftəsi bu məqsəddə çatmaq üçün öz programını üç prinsip - qlobal əməkdaşlıq və liderlik, iqtisadi inkişaf və texnologiya, eləcə də innovasiya üzrə həyata keçirir.

2008-ci ildə təsis olunan "Əbu-Dabi Dayanıqlılıq Həftəsi" planetimizin gələcəyində payı olan dövlət və hökumət başçıları, siyasətçiləri, sənaye liderlərini, sərmayəçiləri, iş adamlarını və gəncləri aktual məsələlərin müzakirəsi üçün bir araya gətirir. Budəfəki Dayanıqlılıq həftəsində dünyanın 150 ölkəsindən 30 minədək nümayəndə iştirak edir.

Azərbaycanın bu mötəbər beynəlxalq tədbirə dəvət olunması Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə sürətlə inkişaf edərək mühüm beynəlxalq layihələrin müəllifinə və təşəbbüskarına çevrilən ölkəmizin dünya miqyasında artan nüfuzunun göstəricisidir. Zəngin neft-qaz potensialı ilə Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rol oynayan Azərbaycan Prezident İlham Əliyevin uzaqgörən siyasəti nəticəsində bu sahədə imkanları daha da şaxələndirir və elektrik enerjisi, əsasən "yaşıl enerji"nin önəmli təchizatçısına çevrilməyi planlaşdırır. Azərbaycanın 200 qıqavata yaxın bərpaolunan enerji potensialı ölkəmizi dünyanın diqqət mərkəzinə çevirir.

Bu zəngin potensialdan istifadə olunmasına artıq başlanılıb. Ötən ilin yanvarında 240 MVt gücündə "Xızı-Abşeron" Külək-Elektrik Stansiyasının, martda isə 230 MVt gücündə "Qara-

dağ" Günəş-Elektrik Stansiyasının təməli qoyuldu. "Qaradağ" Günəş-Elektrik Stansiyası Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin bu sahədə tanınmış "Masdar" şirkəti tərəfindən inşa edilir.

Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü enerji siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri də işğaldan azad olunan ərazilərin potensialının qiymətləndirilməsi və istifadə olunmasıdır. Yaxın aylarda Cəbrayıl rayonunda 240 MVt gücündə "Şəfəq" Günəş-Elektrik Stansiyasının istifadəyə verilməsi planlaşdırılır.

Ötən il dekabrın 17-də Buxarestdə "yaşıl enerji" ilə bağlı strateji tərəfdaşlıq haqqında saziş imzalanması da bu istiqamətdə atılan mühüm addımlardan biri oldu. Bu layihə ilə Azərbaycanın bu sahədə qarşıya qoyduğu əsas hədəf ixrac həcminin genişləndirilməsidir. Beləliklə, bərpaolunan enerji sahəsində zəngin potensiala sahib olan Azərbaycan bu istiqamətdə də reallaşdırdığı layihələrlə enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında mühüm aktor kimi öz fəaliyyətini durmadan genişləndirir.

Sülhsevər dövlətlər

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin
Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti
Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan ilə görüşü olub

Əvvəli 1-ci sahə.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı səfərə dəvətə görə minnətdarlığını bildirdi, BMT Təhlükəsizlik Şurasında Cənubi Qafqaz regionuna aid müzakirələrdə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Azərbaycana göstərdiyi dəstəyin yüksək qiymətləndirildiyini, bunun dostluğun və qarşılıqlı nümunəsi olduğunu dedi.

Prezidentlər Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin sülhsevər dövlətlər olduğunu qeyd etdilər, regionda sülhün, sabitliyin və təhlükəsizliyin təmin edilməsi işində göstərdikləri səy və töhfələri vurğuladılar.

Söhbət zamanı Azərbaycan ilə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin siyasi, iqtisadi, təhlükəsizlik və digər sahələrdə sıx əməkdaşlıq həyata keçirdikləri bildirildi, bu əlaqələrin daha da ge-

nişləndirilməsinin vacibliyi vurğulandı. Dövlət başçıları tərəfindən müəyyənləşdirilmiş siyasi xəttə uyğun olaraq, iki ölkənin müxtəlif səviyələrdə nümayəndə heyətlərinin qarşılıqlı səfərlərinin önəmi qeyd edildi.

Dövlətimizin başçısı Prezident Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyanın rəhbərliyi ilə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin mühüm uğurlarına imza atdığı, ciddi texnoloji nailiyyətlər əldə etdiyini dedi, bu münasibətlə təbriklərini çatdırdı.

Prezident Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan öz növbəsində Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın qazandığı nailiyyətlər və qələbələr münasibətlə təbriklərini çatdırdı.

Dövlətimizin başçısı Prezident Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyanı Azərbaycana səfərə dəvət etdi.

Dəvət minnətdarlıqla qəbul olundu.

SOCAR ilə "Masdar" şirkəti arasında bərpaolunan enerji mənbələrinə dair birgə işlənmə sazişləri imzalanıb

Prezident İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə işgüzar səfəri çərçivəsində Əbu-Dabi şəhərində Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) ilə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin "Masdar" şirkəti arasında Azərbaycan Respublikasında 2 QVT gücündə Dənizdə Külək və Hidrogen Layihələrinin işlənməsinə dair birgə işlənmə sazişi, həmçinin 1 QVT gücündə Günəş Fotovoltaik və 1 QVT gücündə Quruda Külək Layihələrinin işlənməsinə dair birgə işlənmə sazişi imzalanıb.

SOCAR-dan AZƏRTAC-a bildirilib ki, Azərbaycan 2030-cu ilə qədər elektrik enerjisi istehsal gücündə bərpaolunan enerji mənbələrinin payının 30 faizə çatdırılması hədəflənir. Sözügedən sazişlər Azərbaycan Respublikası

ilə Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri arasında əməkdaşlıq əlaqələrinin daha da gücləndirilməsinə, habelə Azərbaycanda istixana qazı emissiyalarının azaldılmasına, bərpaolunan enerji mənbələrinin və ölkənin davamlı iqtisadi inkişafına töhfə verəcək.

Bərpaolunan enerji sahəsində Birləşmiş Ərəb Əmirlik-

lərinin ən böyük şirkəti olan "Masdar" hazırda Azərbaycanda 230 MVt gücündə "Qaradağ" Günəş-Elektrik Stansiyası layihəsini icra edir. Stansiyanın hər il yarım milyard kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal etməyə və atmosfərə atılan tullantıların ildə 200 min ton dan çox azaldılmasına imkan yaradacağı nəzərdə tutulur.

Tarixinin ən qüdrətli Azərbaycanın dövlət siyasətinin əsas strateji vəzifələrindən biri sosial siyasətdir. Xalqın rifah halının yaxşılaşdırılması, yoxsulluğun azalması mütəşəkkil birləşmiş formalaşmasını şərtləndirən əsas faktordur.

Prezident İlham Əliyevin sosial sahəyə xüsusi diqqət və qayğısı, imzaladığı fərman və sərəncamlar, qəbul etdiyi müttəriqə qərarlar, sosial-dəstək paketləri iqtisadi gücü daim artan ölkəmizin fəal və məqsədyönlü siyasət kursunun həyata keçirilməsi, sosial cəhətdən həssas əhali qruplarının da etibarlı müdafiə sistemi ilə əhatə olunmasına şərait yaradıb.

Siyasətinin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşının dayandığı Prezident İlham Əliyev bu fundamental məsələni belə dəyərləndirir: "Sosial siyasət həmişə prioritet olub və olacaqdır. Bütün atılan addımlar bir daha onu göstərir ki, Azərbaycan sosial dövlətdir. Siyasətimizin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır. Azərbaycan vətəndaşının maraqları bizim üçün hər şeydən üstündür. Azərbaycanda iqtisadi islahatların həyata keçirilməsi insanların daha da yaxşı yaşamaqları məqsədi daşıyır".

Son üç ilin sosialyönümlü zəfər büdcələri

Vətən müharibəsindəki şanlı zəfərdən sonra Prezident İlham Əliyevin postmüharibə dövrü üçün müəyyənləşdirdiyi yeni inkişaf strategiyasında Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpası, qalib ordumuzun daha da qüdrətlənməsi üçün bütün imkanların səfərbər edilməsi ilə yanaşı, əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi məsələsi də prioritet olaraq qalır.

Bunu əhalinin sosial müdafiəsinə göstərilən diqqətin son 3 ildə dövlət büdcəsində öz əksini tapması və dövlət başçısının mütəmadi olaraq bu istiqamətdə hazırladığı sosial-dəstək paketləri bir daha təsdiqləyir.

Böyük qələbədən sonra əlbəttə ki, əsas diqqət Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpası-quruculuğuna yönəldi. Azərbaycan yalnız öz iqtisadi qüdrəti hesabına işğaldan azad edilən torpaqlarımızda misli görünməmiş layihələr reallaşdırmağa başladı.

Bununla paralel olaraq müharibədən çıxmış bir dövlət global pandemiya ilə mübarizəsini davam etdirirdi. Bu səbəbdən də dövlət büdcəsində sosialyönümlü xərclərin artırılması prioritetliyini saxladı. 2021-ci, 2022-ci və 2023-cü illərin zəfər büdcələrində sosial xərclərin 38,8 faizdən 46 faizə artırılması bunun ən aydın təsdiqidir. Təqdirəlayiq haldır ki, cari ilin büdcəsində bu məqsədlərə 15,2 milyard manat vəsait ayrılıb. Bu da 2022-ci ildə müqayisədə 1,3 milyard manat çoxdur.

Göründüyü kimi, zəfərdən sonra da hər il dövlət büdcəsində sosialyönümlü xərclər artırılır. 2023-cü ilin büdcəsi də bu baxımdan istisna təşkil etmədi və bu ilin büdcəsinin də sosialyönümlü olması bir daha göstərir ki, dövlətin əsas məqsədi xalqın rifahının daim yaxşılaşdırılmasıdır.

Ötən beş ildə reallaşdırılan sosial islahat paketləri

Təqdirəlayiq haldır ki, hər il Prezidentin imzaladığı fərman və sərəncamların 65 faizi məhz sosialyönümlü olur. Bunu son 5 ildə - 2018-2022-ci illərdə həyata keçirilən sosial islahatlar, imzalanan fərman və sərəncamlar, davamlı sosial paketlər, eləcə də dövlət başçısının 2023-cü il üçün müəyyənləşdirdiyi sosial dəstək paketi bir daha isbatlayır.

Beş il öncə - 2018-ci ilin aprelində ölkəmizdə keçirilən prezident seçkilərində xalqın mütləq əksəriyyəti yenidən cənab İlham Əliyevə etimad mandatı verərək özünü lider seçdi. Cənab İlham Əliyevin Prezident seçilməsi onun rəhbərliyi ilə 2003-2018-ci illərdə ölkənin nail olduğu dinamik inkişaf kursunun, bütün sahələrdə, o cümlədən sosial sahədə qazanılmış mühüm nailiyyətlərin uğurla davam etdirilməsinə şərait yaratdı.

Vətəndaş rifahının təminatı, əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi ölkəmizdə aparılan sosial siyasətin ana xəttini təşkil etdi. Əhalinin həssas qruplarının, xüsusilə şəhid ailələri və müharibə əlillərinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi bu siyasətin ön sırasında dayandı. Təsəffüfi deyil ki, yenidən ölkənin Prezidenti seçildikdən sonra dövlət başçısının aprelin 19-da imzaladığı ilk fərman məhz şəhid ailələri və həmin ailələrə növbəti ciddi dəstək tədbirini nəzərdə tutması ilə əlaqədar oldu. Bu sənədlə, həmçinin 2019-cu ilin yanvarında imzalanan fərmanla yeni mühüm sosial müdafiə proqramı icra edildi: 1997-ci il avqustun 2-dək ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda döyüşlərdə şəhid olmuş hərbi qulluqçuların, daxili işlər orqanları əməkdaşlarının - 12 min şəhidin

İlham Əliyevin sosial islahatlarının IV mərhələsi

Azərbaycan sosial dövlət prinsiplərini tam bərqərar edib

vərəsələri 11 min manat məbləğində birləşdirilmiş dövlət təminatı təmin olundu.

Bu, dövlət başçısı və birinci xanım Mehriban Əliyevanın həmin kateqoriyadan olan insanlara göstərdikləri diqqət və qayğının bariz təəcəssümü idi.

2019-cu il ərzində təqdim edilən iki sosial paket nəticəsində minimum əməkhaqqı 2 dəfəyə yaxın artırılaraq 130 manatdan 250 manata çatdırıldı, minimum pensiya 72,4 faiz artırılaraq 116 manatdan 200 manata yüksəldi.

Əməkhaqqı artımı ilə bağlı xüsusi şərtlər təyin olunmuş pensiyalar isə ciddi artırıldı. Sosial müavinət və təqaüdlər orta hesabla 100 faiz yüksəlib, həmçinin şəhid ailələri üçün təqaüdlər 242 manatdan 300 manata çatdırıldı. Dövlət sektorunda işləyənlərin əməkhaqqı 50 faizə, məcburi köçkünlərin müavinətləri isə 50 faiz artı. Tələbələr üçün əhəmiyyətli şəkildə yüksəldi. 800 min insanın problemləri kredit narahatlığına son qoyuldu. 2019-cu ildəki iki sosial paketin əhatə dairəsi 4,2 milyon nəfər, illik maliyyə yükü 3 milyard manatdan çox oldu.

Qlobal böhran fonunda təxirə salınmayan sosial layihələr

2020-ci ildə global pandemiya ilə mübarizədə Azərbaycan da qabaqcıllıq tədbirlərini görən ölkələrdən oldu. Dövlət həm qapalı məkanlara getdi, həm də bəşəri bəla ilə mübarizə apardı. Prezident İlham Əliyevin pandemiya ilə mübarizə fonunda təxirə salınmayan reallaşdırıldığı layihələr Azərbaycanın dayanıqlı inkişafına o qədər də mənfəət təsir göstərmədi.

Bəşəriyyəti çətin sınaqla üz-üzə qoyan global böhran hər bir dövlətin bu istiqamətdəki siyasətini acımaqlıq duruma saldı. İqtisadiyyatın tənəzzülü səbəbindən əksər ölkələrdə bir çox sosial layihələrin icrası təxirə salındı.

Lakin iqtisadiyyatında cəmi 2,8 faizlik azalma müşahidə olunan Azərbaycanda hər zaman uğurla reallaşdırılan və heç vaxt təxirə salınmayan sosial layihələrin həyata keçirilməsində maneə yaranmadı. Yeni dövlət qlobal böhran şəraitində də öz iqtisadi imkanlarından yararlanaraq sosial layihələri reallaşdırdı. Bu, böhran şəraitində etibarlı sosial müdafiənin təşkilidir.

Mövcud realığı ilk gündən düzgün dəyərləndirən Prezident İlham Əliyevin qarşıya qoyduğu əsas vəzifələrdən biri əhalinin sosial rifahının qorunması idi. Təsəffüfi deyil ki, dövlət başçısının 19 mart 2020-ci il tarixli sərəncamının icrası ilə bağlı təsdiqlənmiş Tədbirlər Planında məşğulluğa və sosial rifahla dəstək məqsədilə 4 istiqamət üzrə 12 tədbir əksini tapdı.

Pandemiya ilə mübarizə dövründə xalqın sosial rifah halının yaxşılaşdırılması

istiqamətində mühüm addımlar atan dövlət başçısı böyan etdi ki, global böhrana baxmayaraq, ilin əvvəlində müəyyənləşdirilən bütün sosial layihələr icra olunacaq. Bu gün ölkəmizdə reallaşan sosial layihələrə nəzər yetirsək, həqiqətən də görürük ki, həm insanların sağlamlığının qorunması, həm də sosial rifah halının yaxşılaşdırılması məsələləri cənab Prezidentin gündəliyində birinci olaraq qalır.

Prezidentin ən böyük sosial-iqtisadi paketi çərçivəsində hazırlanan dövlət dəstəyi proqramlarına əsasən, karantin dövründə əhalinin sosial müdafiəsinin təminatı sahəsində mühüm addımlar atıldı. Məhz bu proqramlarda nəzərdə tutulan məşğulluq və sosial rifahla dəstək tədbirləri 5 milyon nəfəri əhatə etdi.

Dövlət sektorunda çalışan 900 min nəfərin, özəl sektorda isə 760 min nəfərin iş yeri və əməkhaqqı qorundu. Sahibkarlıq subyektlərinə böyük güzəştlər edildi. İşsiz vətəndaşlara hər ay ödənilən 190 manatlıq birləşdirilmiş müavinətlər, ümumilikdə, 333 milyon manat təşkil etdi. 85 min ailəyə, aylıq orta məbləği 225 manat olmaqla, ünvanlı sosial yardım verildi. Yeni iqtisadiyyatdakı tənəzzülə baxmayaraq, cənab İlham Əliyevin təxirə salmadan reallaşdırdığı sosial layihələr bir daha Azərbaycanın həm də sosial dövlət olduğunu təsdiqlədi.

Prezidentin 2021-ci ildə imzaladığı "Əhalinin sosial rifahının qorunması sahəsində əlavə tədbirlər haqqında" sərəncamı bu sahədə islahatların uğurla davam etdirilməsinə real imkan yaratdı və islahatların növbəti mərhələsi reallaşdı. İllik əlavə 1,5 milyard manat vəsaiti nəzərdə tutan yeni islahatlar paketi 2,1 milyon insanı əhatə etdi. Həmin ildə pensiyaların orta aylıq məbləği 9 faiz artaraq 331 manata, yaşa görə pensiyaların orta aylıq məbləği 8 faiz artaraq 358 manata çatdı.

Cənab İlham Əliyevin sayca IV sosial islahatlar paketi isə 1,9 milyon insanın rifahının yaxşılaşdırılmasına dəstək verəcək. Prezident İlham Əliyevin imzaladığı yeni fərman və sərəncamlarla ölkəmizdə reallaşdırılan növbəti sosial islahatlar Azərbaycan dövlətinin sosial dövlət olduğunu və dünya üçün indiki böhranlı vəziyyətdə də öz vətəndaşlarının rifahına dəstək istiqamətində mühüm addımlar atıldığını bir daha təsdiq edir.

Yeni sərəncamla dövlət büdcəsindən maliyyələşən bir sıra təşkilatlarda çalışanların aylıq vəzifə maaşları 2023-cü il yanvarın 1-dən orta hesabla 15 faiz artırıldı. Fərman və sərəncamlarla müavinət və təqaüdlərdə də artımlar oldu. Beləliklə, 2023-cü ilin I yanvarından Prezidentin aylıq təqaüdü şəhid ailəsi üçün 600 manata çatdırıldı. Həmçinin əlilliyi olan şəxslərə yönəldən hərbi müavinətlər, həm də təqaüdlər artırıldı. Prezidentin aylıq təqaüdü müharibə, 20 Yanvar, hərbi xidmət vəzi-

fələri yerinə yetirməklə və Çernobil AES-də hərbi xidmətlə əlaqədar əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslər üçün orqanizmin funksiyalarının 81-100 faiz pozulmasına görə (I dərəcə) 500 manata, 61-80 faiz pozulmasına görə (II dərəcə) 400 manata, 31-60 faiz pozulmasına görə (III dərəcə) 330 manata çatdırılmaqla bərabər, digər tərəfdən bütün kateqoriyalara aid əlilliyi olan şəxslər üçün müavinət də orqanizmin funksiyalarının 81-100 faiz, 61-80 faiz və 31-60 faiz pozulmasına görə müvafiq olaraq 270 manata, 220 manata və 150 manata çatdırıldı.

Eləcə də ümumi səbəblərdən orqanizmin funksiyalarının 81-100 faiz pozulmasına görə gözdən keçirilmiş şəxslər hər il birləşdirilmiş Prezidentin aylıq təqaüdü 300 manata, bu kateqoriyadan olan digər şəxslər üçün isə 200 manata çatdırıldı.

Eyni zamanda orqanizmin funksiyalarının 81-100 faiz pozulmasına görə əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərə və 18 yaşınadək əlilliyi olan şəxslərə qulluq edənlərə Prezidentin aylıq təqaüdü də artırılaraq 100 manat müəyyən olub. Göründüyü kimi, əlilliyi olan şəxslər üzrə həm müavinətlərin, həm təqaüdlərin artırılması təminatı təmin edildi.

Həmçinin uşağın anadan olmasına görə birləşdirilmiş müavinət 500, dəfn üçün birləşdirilmiş müavinət 500, radiasiya qəzası nəticəsində zərərçəkmiş şəxslər hər il birləşdirilmiş müavinətin 300 manata, 1941-1945-ci illər Böyük Vətən müharibəsi iştirakçılarına Prezidentin aylıq təqaüdünün 330, elmi dərəcəsi olan, işləməyən pensiyacılar Prezidentin aylıq təqaüdünün 81-100 faiz pozulmasına görə əlilliyi olan şəxslərə görə müavinət 105, "Xalq" fəxri adına görə təqaüdün 200, "Əməkdar" fəxri adına görə isə 150 manata çatdırıldı.

Eləcə də Prezidentin fərdi təqaüdünün 1500, ailə başçısını itirməyə görə müavinətin (hər ailə üzvü üçün) 120, bir yaşınadək uşağı olan azatminalı ailələrə (ünvanlı sosial yardım alan) hər uşağa görə müavinətin 100, beşdən çox uşağı olan qadınlara hər uşağa görə müavinətin 105, "Xalq" fəxri adına görə təqaüdün 200, "Əməkdar" fəxri adına görə isə 150 manata çatdırıldı.

Ümumiyyətlə, son 5 ildə icra olunan 4 sosial islahat paketi nəticəsində şəhid ailəsi üçün Prezidentin aylıq təqaüdü 2,5 dəfə, əlilliyi olan şəxslər üçün müavinət və təqaüdlər orta hesabla 3 dəfə, azatminalı ailələrdə bir yaşınadək uşağa görə müavinət 2,1 dəfə, uşağın anadan olmasına görə birləşdirilmiş müavinət 4,6 dəfə, dəfn üçün birləşdirilmiş müavinət 3,4 dəfə, ümumi səbəblərdən orqanizmin funksiyalarının 81-100 faiz pozulmasına görə əlilliyi (o cümlədən gözdən keçirilmiş) olan şəxslərə Prezidentin aylıq təqaüdü 2 dəfə, yaşa görə müavinət 3 dəfə, beşdən çox uşağı olan qadınlara hər uşağa görə müavinət 3,2 də-

fə, orqanizmin funksiyalarının 81-100 faiz pozulmasına görə və ya 18 yaşınadək əlilliyi müəyyən olunan şəxslərə qulluq edən şəxslərə Prezidentin aylıq təqaüdü 2 dəfə, ailə başçısını itirməyə görə müavinət 76,5 faiz artırılıb.

Tələbələr üçün Prezident təqaüdünün məbləği 275 manata çatdırıldı

Həmçinin tələbə və doktorantların təqaüdlərinin də artırıldığı, bu artımın 150 min tələbə və doktorantı əhatə etdiyi təsdiqlənib. Yeni fərmanla 2023-cü il yanvarın 1-dən ailə məktəb tələbələri üçün Prezident təqaüdünün məbləği 275 manata çatdırılıb.

Həmçinin dövlət başçısının yeni sərəncamı ilə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına doktorantlara, ali təhsil, orta ixtisas və peşə təhsili müəssisələrində, həmçinin Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının magistratura səviyyəsində təhsil alan tələbələrə verilən təqaüdlərin məbləği 2023-cü il yanvarın 1-dən doktorantura pilləsi üzrə - elmlər doktoru hazırlığı üzrə doktorantlar üçün 400 manata, fəlsəfə doktoru hazırlığı üzrə doktorantlar üçün 240 manata çatdırılıb.

Ali təhsil müəssisələrində və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında magistratura səviyyəsi üzrə akademik göstəriciləri 91-100 bal olan tələbələr üçün 195 manata, 71-100 bal olan tələbələr üçün 160 manata, 51-100 bal olan tələbələr üçün 110 manata çatdırılıb. Bakalavriat səviyyəsi üzrə akademik göstəricilərinə əsasən artım 175-100 manat arasında, orta ixtisas təhsili müəssisələrində akademik göstəriciləri üzrə 100-66 manat arasında dəyişir. Bu artımlar peşə məktəblərinə də aiddir.

Beləliklə, 2018-2022-ci illərdə 4 milyon insanı əhatə edən 3 islahat paketi üzrə əlavə olaraq illik 6 milyard manat, hər üçü yeni sosial islahat paketi üçün isə ilik əlavə olaraq daha 750 milyon manat əlavə vəsait ayrılıb. Əvvəlki sosial islahatlar kimi, yeni sosial islahatlar da əhatəliliyi ilə seçilir. Beləliklə, on həssas əhali qruplarından olan insanlara yönəldən sosial ödənişlərin, o cümlədən 810 min insanın müavinət və təqaüdlərinin növbəti dəfə artırılması Prezident qayğısının əyani təzahürüdür.

Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyası dövlət başçısının xalqın rifah halının yaxşılaşdırılması istiqamətində atdığı bütün müttəriqə addımı alqışlayır və hər zaman dəstəkləyir. Bütün bu addımlar vətəndaş hüquqlarının müdafiəsi, rifah halının yaxşılaşdırılmasının əyani təzahürüdür. Bütün bunlar bir daha sübut edir ki, Prezident İlham Əliyevin siyasətinin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır. Uzaqgörən qərarları ilə tarixinin ən qüdrətli Azərbaycanını böyük qüvvəyə, fəxrətlə daha möhtəşəm gələcəyə aparır.

2018-ci ildə müqayisə etdikdə də sosial müavinət və təqaüdlər üçün ayrılan illik vəsait o zaman 300 milyon manat idisə, artıq həmin məbləğ 1,5 milyard manatı ötür ki, bu da həmin istiqamətə ayrılan vəsaitlərdə 5 dəfədən çox artım deməkdir.

Şəhid ailələri və müharibə əlilləri üçün mənzil proqramı 5 dəfə genişləndirilib

Prezidentin sosial islahatları çərçivəsində prioritet məsələ, ilk növbədə, şəhid ailələrinin və müharibə əlillərinin mənzil-təminatı proqramının icrası olub.

Həm cənab İlham Əliyevin, həm də Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın bu kateqoriyadan olan şəxslərə diqqət və qayğısının nümunəsi başqa dövlətdə yoxdur. Bu gün Azərbaycan şəhid ailələri və müharibə veteranlarının sosial müdafiəsi sahəsində ən nümunəvi təcürbəyə malik ölkədir. Bu kateqoriyadan olan insanların sosial ödənişlərlə təminatı və bu ödənişlərin mütəmadi olaraq artırılması, şəhid ailələri və müharibə əlillərinin mənzillə, müharibə əlillərinin avtomobillə, eləcə də digər sosial müdafiə və aktiv məşğulluq proqramları ilə əhatə olunması və həmin proqramların ildən-ilə genişləndirilməsi, onlarla bağlı bir sıra güzəşt və imtiyazların tətbiqi də bunu göstərir.

Əgər statistikaya nəzər yetirsək, görürük ki, təkə postmüharibə dövründə şəhid ailələri və müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərə 4500, ümumilikdə ötən dövrdə isə 13300 mənzil və fərdi ev verilib. Mənzil proqramı 5 dəfə genişləndirilib.

Ötən illərə nəzər yetirsək, aydın şəkildə görürük ki, bu sosial proqramlar ildən-ilə daha da genişlənir. Məsələn, şəhid ailələri və müharibə əlillərinə 2018-ci ildə 626, 2019-cu ildə 934, 2020-ci ildə 1572, 2021-ci ildə 3 min mənzil verilib.

2022-ci ildə bu kateqoriyalardan olan vətəndaşlara 1500 mənzil və fərdi ev verilib. 1500-ə yaxın şəhid ailəsi üzvü və müharibə iştirakçısı işlə təmin edildi. Şəhid ailələri üzvləri, müharibə iştirakçıları, erməni terrorundan zərərçəkən şəxslər daxil olmaqla, 10 minədək şəxsin məşğulluğuna dəstək göstərilib, o cümlədən 6 minədək şəxs özünüməşğulluq proqramına cəlb edilib, 4 minədək şəxs işlə təmin olub.

Göründüyü kimi, İlham Əliyevin sosial siyasətinin prioriteti şəhid ailələrinin, müharibə əlillərinin problemlərinin həlli, onların mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılmasıdır.

Həmçinin müharibə əlilləri və onlara bərabər tutulan şəxslərə bu vaxta qədər 6900 minik avtomobili təqdim edilib.

Prezident qayğısının əyani nümunəsi

Beləliklə, global böhranın tüğyan etdiyi dönmədə belə əhalinin sosial rifahını yüksək saxlayan dövlət başçısının həqiqətən də dünyada ən islahatçı Prezident kimi tanınması əbəsdəyil. Məhz bu çətin dönmədə cənab İlham Əliyev əhalinin sosial cəhətdən qayğıya ehtiyacı olan təbəqəsinin, şəhid ailələrinin, əlillərin, qəçqın və məcburi köçkünlərin problemlərini hər zamankı kimi diqqət mərkəzində saxladı. Bu kateqoriyadan olan vətəndaşların sosial rifahının, mənzil-məişət probleminin həlli istiqamətində çox mühüm addımlar atıldı.

Əlbəttə, bütün bunlar bir daha təsdiq edir ki, cənab İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın diqqəti, qayğısı nəticəsində ölkəmizdə məcburi köçkünlərin, şəhid ailələrinin, Qarabağ müharibəsi əlillərinin sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması, onların mənzillə və fərdi evlərlə təminatı proqramı ildən-ilə genişlənir.

Son 20 ildə Azərbaycanda bu istiqamətdə həyata keçirilən dövlət siyasəti göz önündədir. Cənab İlham Əliyev məhz pandemiya ilə mübarizə dövründə də xalqın sosial rifah halının yaxşılaşdırılması istiqamətində mühüm addımlar atı. Böhran şəraitində əhalinin sosial rifah halının yüksəldilməsi - vətəndaşların əməkhaqqı və pensiya təminatının yaxşılaşdırılması, işsizlik probleminin aradan qaldırılması, paytaxtda və bölgələrdə müasir sosial infrastrukturun yaradılması prioritet olaraq qalır.

Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, bu siyasət ardıcıl və davamlıdır. Ən əsası odur ki, bunun üçün siyasi iradə və ölkənin kifayət qədər maliyyə imkanı var.

Səttar MÖHBALİYEV,
Milli Məclisin deputatı,
Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının sədri

Sosial islahatların yeni mərhələsi

Xəbər verdiyi kimi, Prezident İlham Əliyev yanvarın ilk həftələrində vətəndaşlarımızın sosial rifahının yaxşılaşdırılmasına xidmət edən sərəncam və fərmanlar imzalayıb. Prezidentin tapşırığı ilə 2023-cü ilin dövlət büdcəsinə proqnozlardan əlavə daxil edilən vəsaitlər sosial sferaya yönəldilir. Son 5 ildə 4-cü sosial islahatlar paketinin icrasına başlanılması sosial məsələlərin hər il olduğu kimi, bu il də prioritet olacağından xəbər verir. Bu, Azərbaycan dövlətinin əhalinin rifah halının yaxşılaşdırılmasına böyük önəm verdiyi bir daha təsdiqləyir. Mövzu ilə bağlı Milli Məclisin deputatlarının fikirlərini öyrəndik.

Artımlar geniş əhali qrupunu əhatə edir

Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədr müavini Mələhət İbrahimqızı deyib ki, Azərbaycan vətəndaşının sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi ilə bağlı Konstitusiyamızda təsbit edilmiş maddələr təmin edilir: "Yanvarın ilk günlərindən başlayaraq Azərbaycan xalqına, xüsusilə də həssas kateqoriyadan olan vətəndaşlara müdirdlər verilir. Öncə Prezident İlham Əliyevin imzaladığı "Əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması sahəsində əlavə tədbirlər" haqqında Sərəncamla 2023-cü il üçün minimum aylıq əməkhaqqının, əmək pensiyalarının məbləğinin və yaşayış minimumunun artırılması təsdiq edildi. Dövlət başçısının yanvarın 13-də imzaladığı yeni sərəncam və fərmanlarla isə şəhid ailələrinə, müharibədə və 20 Yanvar hadisələrində, eləcə də hərbi xidmət vəzifələrini yerinə yetirərək və ya Cəmbül AES-də əlilliyi müəyyən edilənlərə, Əfqanıstan müharibəsi, İkinci Dünya müharibəsi iştirakçılarına, bir sözlə, həssas qrupa daxil olan bütün vətəndaşlara verilən aylıq təqaüd və müavinətlər artırıldı. Bununla bərabər, çoxuşaqlı analara, 1 yaşadək uşağı olan axtəminatlı ailələrə, hərbiçilərin övladlarına, uşağın anadan olmasına və dəfnə görə verilən müavinətlərə də əlavələr edilib. Beləliklə, Prezident bu sərəncam və fərmanlarla Azərbaycan vətəndaşlarının sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə və rifahının yaxşılaşdırılmasına yönəlməmiş çox mühüm addım atıb".

Mələhət İbrahimqızı deyib ki, əhalinin sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına xidmət edən sərəncam və fərmanların imzalanması önəmli əhəmiyyət kəsb edir. "Artıq uzun illərdir ki, dövlət başçısı hər il əhalinin sosial rifahının gücləndirilməsi ilə bağlı belə humanist addımlar atır. Bu da təsadüfi deyil, çünki ölkəmizdə uzun illərdən bütün sahələrdə əsaslı islahatlar həyata keçirilir. Xüsusilə 2009-cu ildən bəri sosial sahədə həyata keçirilən islahatları inqilabi addımlar da adlandırmaq olar. Həmin sosial islahatların miqyası geniş əhali qrupunu əhatə edir. Sonuncu sərəncam və fərmanlar son beş ilin dördüncü sosial paketidir".

Deputatın sözlərinə görə, Azərbaycan vətəndaşının həyat və yaşayış keyfiyyətinin yüksəldilməsinə xidmət edən layihələrin reallaşdırılması davamlı xarakter daşıyır: "Son referendum nəticəsində Konstitusiyaya Azərbaycan vətəndaşının ən ləyaqətli həyat tərzinin təmin edilməsi ilə bağlı maddə daxil edilib. Dövlət başçımızın daim diqqətində olan məsələ vətəndaşlarımızın konstitusion hüquqlarının yüksək səviyyədə təmin edilməsinə xidmət edir. Əlbəttə ki, vətəndaşların ləyaqətli həyat tərzinin təmin edilməsi onun təkcə əməkhaqqının, təqaüdü-nün və ya pensiyasının artırılması ilə bitmir. Mənzil təminatı, ətraf mühitin sağlamlıq-saxlanması, asudə vaxtın təşkili, fiziki və mənəvi sağlamlığın qorunması və təmini, ölkənin bütün bölgələrində sosial-iqtisadi infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsi, müəyyən kateqoriyalı insanların güzəştli sosial evlərə təmin olunması, səhiyyə xidmətinin əlçatanlığı, təhsilin keyfiyyətinin artı-

rılması - bütün bunlar kompleks şəkildə vətəndaşların ləyaqətli yaşamasını təmin edən şərtlərdir. Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, təkcə ötən iki ildə bu kateqoriyadan olan vətəndaşlarımız 4 minə yaxın mənzil verilib. Dövlət başçısı maddi-iqtisadi vəziyyətin, ailə büdcəsinin yaxşılaşdırılması istiqamətində çox ciddi qərarlar qəbul edib".

Mələhət İbrahimqızı bildirib ki, bu günlərdə dövlət büdcəsindən maliyyələşən 25-dən çox müəssisədə çalışan işçilərin əməkhaqları, təhsilin bütün pillələrində tələbələrə, eləcə də magistrant və doktorantların təqaüdləri, eləcə də fəxri adlara və elmi dərəcələrə görə verilən təqaüdlər də artırılıb: "Artım faizinə görə, builki sərəncam və fərmanlar övəlliklərə nisbətən daha yüksək dərəcəyə uyğun təqaüdləri artırmaq və bu proses ilboyu davam edəcək".

Komitə sədrinin müavini deyib ki, Prezident bir neçə gün əvvəl yerli televiziya kanallarına verdiyi müsahibədə sosial siyasətin davam etdiriləcəyini bildirdi: "Dövlət başçısı xüsusi vurğulayıb ki, biz mövcud artımlarla razı deyilik və bundan

sonra artımlar daha çox olacaq və ölkədə orta aylıq əməkhaqqı 900 manata çatdırılacaq. Təsadüfi deyil ki, hələ ötən ilin büdcə müzakirələri zamanı 3 milyon manata yaxın artım olacağı ictimaiyyətə açıqlandı. Hər kəs bildirdi ki, həmin artım daha çox sosial sahəyə yönəldiləcək. Bunun nəticəsidir ki, 2023-cü il dövlət büdcəsinin təxminən 46-47 faizi məhz sosial sferaya ayrılıb".

Mələhət İbrahimqızı onu da qeyd edib ki, Azərbaycan xalqı xoşbəxt taleyini Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin siyasətinə bağlıdır və dövlət başçısının ətrafında sıx birlik nümayiş etdirir: "Azərbaycan vətəndaşı ömürdür ki, Prezidentimiz qlobal miqyasda apardığı uğurlu xarici siyasətə olduğu kimi, daxili siyasətdə də böyük nailiyyətlərə imza atmaqda davam edəcək".

Hər bir vətəndaşa qayğı ilə yanaşılır

Milli Məclisin deputatı Ceyhun Məmmədov deyib ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkə vətəndaşlarının rifah halının yaxşılaşdırılması məqsədilə ardıcıl və məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilir. Belə addımların atılması ölkə əhalisinin sosial vəziyyətinin gücləndirilməsinə xidmət edir.

"2023-cü ildə minimum əməkhaqqının 15 faiz artırılaraq 345-ə, minimum əmək pensiyasının 16,7 faiz artırılaraq 280-ə, şəhid ailəsi üçün Prezident təqaüdünün aylıq məbləğinin 600 manata çatdırılması, həmçinin ötən il 1500 şəhid ailəsinin evlə təmin olunması, müharibə və

ya 1990-cı ilin 20 Yanvar hadisələri ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərə verilən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdünün aylıq məbləğinin 2023-cü il yanvarın 1-dən orqanizmin funksiyalarının 81-100 faiz pozulmasına görə əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslər üçün 500, orqanizmin funksiyalarının 61-80 faiz pozulmasına görə əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslər üçün 400, orqanizmin funksiyalarının 31-60 faiz pozulmasına görə əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslər üçün isə 330 manata qaldırılması, yaşa görə sosial müavinətin məbləğinin 220 manat müəyyən edilməsi, eləcə də digər kateqoriyadan olan vətəndaşların müavinətlərinin artırılması dövlətimizin sosialyönümlü siyasət həyata keçirdiyini bir daha təsdiq edir", - deyərək qeyd edib.

C.Məmmədov bildirib ki, ölkəmizdə sosial siyasət uğurla icra olunur: "Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə bir sıra dövlət qurumlarında çalışan əməkdaşların məaflarının artırılması da dövlətimizin ölkə vətəndaşlarına qayğısının növbəti təzahürüdür. Dünyada baş verən qiymət artımı fonunda bu addımların atılması xüsusi önəm daşıyır. Eyni zamanda Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) əməkdaşlarının məaflarının, doktorantlara, ali təhsil, orta ixtisas və peşə təhsili müəssisələrində, həmçinin AMEA-da magistratura səviyyəsində təhsil alan tələbələrə verilən təqaüdlərin artırılması dövlətimizin elm və təhsilə xüsusi qayğı ilə yanaşdığına iş sübut edir.

Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, bütün bu işlər Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə həyata keçirilən abadlıq və quruculuq işləri, ordumuzun müdafiə qabiliyyətinin gücləndirilməsi məqsədilə aparılan işlərə də əlaqədar olaraq, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) əməkdaşlarının məaflarının, doktorantlara, ali təhsil, orta ixtisas və peşə təhsili müəssisələrində, həmçinin AMEA-da magistratura səviyyəsində təhsil alan tələbələrə verilən təqaüdlərin artırılması dövlətimizin elm və təhsilə xüsusi qayğı ilə yanaşdığına iş sübut edir.

Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, bütün bu işlər Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə həyata keçirilən abadlıq və quruculuq işləri, ordumuzun müdafiə qabiliyyətinin gücləndirilməsi məqsədilə aparılan işlərə də əlaqədar olaraq, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) əməkdaşlarının məaflarının, doktorantlara, ali təhsil, orta ixtisas və peşə təhsili müəssisələrində, həmçinin AMEA-da magistratura səviyyəsində təhsil alan tələbələrə verilən təqaüdlərin artırılması dövlətimizin elm və təhsilə xüsusi qayğı ilə yanaşdığına iş sübut edir.

Tərtib edilən qəbul cədvəlinə müvafiq olaraq, Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açığı Şöhrət Cəmiyyətinin sədri Zaur Mikayılov yanvarın 16-da Abşeron Suvarma Sistemləri İdarəsi-

Dövlət Gömrük Komitəsi ötən ildəki fəaliyyətinə yekun vurub

Yanvarın 16-da Dövlət Gömrük Komitəsinin (DGK) 2022-ci il ərzindəki fəaliyyətinin yekunlarına həsr olunan müşavirə keçirilib.

DGK-nin Mətbuat və İctimaiyyətlə Əlaqələr İdarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, iclasda giriş nitqi ilə çıxış edən Dövlət Gömrük Komitəsi sədrinin birinci müavini, sədr vəzifəsini müvəqqəti icra edən, gömrük xidməti general-leytenantı Şahin Bağirov 2023-cü ilin "Heydər Əliyev İli" elan olunması ilə əlaqədar Ulu Öndərin xatirəsinin daim yaşadılması, onun ideyaları, xalqımız, dövlətimiz qarşısındakı tarixi xidmətləri barədə danışıb.

Qeyd olunub ki, Ümummilli Liderin gömrük əməkdaşları qarşısında proqram xarakterli çıxışı gömrük xidmətinin mühüm dövlət təsisatlarından biri kimi formalaşmasına zəmin yaratdı. Həmçinin vurğulanı ki, gömrük orqanları fəaliyyətini hər zaman olduğu kimi, cari ildə də Ulu Öndərin milli dövlətçilik və azərbaycançılıq məfkürəsinə sadiq prinsipi əsasında davam etdirəcək.

İclasda hesabat nitqi ilə çıxış edən Dövlət Gömrük Komitəsi sədrinin birinci müavini, gömrük xidməti general-leytenantı İsmayıl Hüseynov 2022-ci ildə qarşıya qoyulmuş vəzifələrin icrası məqsədilə normativ-hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi, idxal-ixrac əməliyyatlarının rəsmiləşdirilməsinin sadələşdirilməsi, ticarətin asanlaşdırılması, xarici ticarətin və gömrük sərhədindən mal dövriyyəsinin, o cümlədən tranzit yük daşımalığının artırılması, çəki idarəetmə sisteminin tətbiqi, sahibkarlığın inkişafı və şəffaf biznes mühitinin formalaşdırılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər barədə məlumat verib.

Bildirilib ki, 2022-ci ildə müəyyən olunan 4 milyard 605 milyon manat illik büdcə öhdəliyinə qarşı faktiki olaraq 5 milyard 653 milyon manat vəsait dövlət büdcəsinə köçürülüb, bu da nəzərdə tutulan proqnozdan 1 milyard manat artıqdır.

Hesabat dövründə 694-ü cinayət xarakterli olmaqla 28 min 475 hüquqpozma faktı aşkar edilib, bu faktlar üzrə şübhəli bilinən 708 nəfər barəsində müvafiq tədbirlər görüldü. Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsi ilə əlaqədar 77 fakt aşkar olunub, ümumilikdə 934 kiloqram, 428 qram narkotik vasitələr, psixotrop maddələr və onların prekursorları qanunsuz dövriyyədən çıxarılib ki, onların 89,6 faizini daha təhlükəli narkotik vasitələr - heroin və metamfetamin təşkil edir.

Hesabat nitqi ilə bağlı aparılan müzakirələrdən sonra çıxış edən Şahin Bağirov işğaldan azad edilən ərazilərdə gənşmiş quruculuq işlərinin aparıldığını, bu sahədə gömrük orqanlarının qarşısında müəyyən edilən vəzifələrin icrası məqsədilə bütün zəruri tədbirlərin həyata keçiriləcəyini deyib.

Vurğulanı ki, görülməli işlərlə bağlı əsaslı təhlillər aparılmalı, qarşıya qoyulan vəzifələrin icrası istiqamətində düşünülmüş, elmi əsaslara söykənən addımlar atılmalı, idarəçilik təkmilləşdirilməli, müasir standartlara cavab verən gömrük modeli formalaşdırılmalıdır. Bu məqsədlə gömrük prosedurlarının və nəzarət tədbirlərinin səmərəliliyinin artırılması, həyata keçirilən layihələrin və yeniliklərin səmərəliliyinin ölçülməsi, smart həllərin tətbiqini genişləndirilməsi, müasir tələblərə cavab verən risk sistemlərinin qurulması, adekvat hüquq-mühafizə tədbirlərinin həyata keçirilməsi istiqamətində qətiyyətli addımlar atılmalıdır. Eyni zamanda cari ildə gömrük orqanlarının fəaliyyət proqramında nəzərdə tutulan məsələlərin icrasına xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi, gömrük işinin təşkili prosesində şəffaflığın, gömrük-biznes, gömrük-vətəndaş münasibətlərində qarşılıqlı etimadın artırılması, bütün sahələrdə fəaliyyətin səmərəli şəkildə qurulması istiqamətində dayanıqlı həllər tətbiq edilməlidir.

Sonra iclasda "Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin 2023-cü il üçün iş planı"na dair təkliflərin təqdim edilməsi və cari il üzrə müəyyən olunan tədbirlərin tam yerinə yetirilməsi tapşırılıb.

Qərbi Azərbaycan İcması Qayıdış Konsepsiyasının hazırlanması ilə bağlı ictimaiyyətə müraciət edib

Qərbi Azərbaycan İcması indiki Ermənistan ərazisindən qovulmuş azərbaycanlıların beynəlxalq konvensiyalarda əks olunan gəriyyə qayıtmaq hüququ əsasında, süll yolu ilə öz evlərinə qayıdışına dair konsepsiya (Qayıdış Konsepsiyası) layihəsi üzərində işini davam etdirir.

İcmadan AZƏRTAC-a bildirilib ki, geniş ictimaiyyətə bu məsələyə yaxından maraq göstörir. Alimlər, mütəxəssislər, sadə vətəndaşlar icma ilə əlaqə saxlayaraq konsepsiyaya dair düşüncə və təkliflərini təqdim edirlər. Daxil olan ideya və təkliflər layihənin hazırlanması işində faydalı olub.

Bununla əlaqədar olaraq, icma geniş ictimaiyyətə müraciət edərək, Qayıdış Konsepsiyasının layihəsinə dair təkliflərinin təqdim etməyə çağırır. Təkliflər 21.01.2023-cü il saat 18:00-dək icma.konsepsiya@gmail.com elektron poçt ünvanına təqdim edilə bilər. Beynəlxalq ümumi hüquq, humanitar hüquq, insan hüquqları, post-münaqişə dövründə reabilitasiya və reintegrasiya, qaçqınların hüquqları kimi mövzularda ixtisaslaşmış mütəxəssislərin rəy və təkliflərinə xüsusilə böyük ehtiyac vardır. Təkliflər Azərbaycan, ingilis, rus, fransız və ya alman dillərində birində təqdim edilə bilər.

Prezidentin göstərişi ilə bölgələrdə vətəndaşların qəbulu keçirilir

Prezident İlham Əliyevin tapşırığı və tövsiyələrinə əsasən, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri bölgələrdə vətəndaşların qəbulunu keçirir, onların mətləxif məsələlərlə bağlı müraciətlərini, ərizə və şikayətlərini müsbət həll olunması üçün tədbirlər görürlər.

Tərtib edilən qəbul cədvəlinə müvafiq olaraq, Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açığı Şöhrət Cəmiyyətinin sədri Zaur Mikayılov yanvarın 16-da Abşeron Suvarma Sistemləri İdarəsi-

nin inzibati binasında Abşeron, Zəngilan və digər rayonlardan olan vətəndaşları qəbul edib, onların müraciətlərini dinləyib, ərizə və şikayətlərinə baxıb.

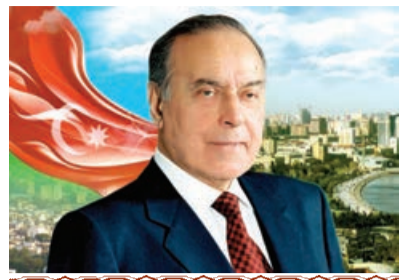
Daha sonra Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin sədri Zaur Mikayılov hər bir vətəndaşın müraciətini diqqətlə dinləyib, qaldırılan məsələlərin hərtərəfli öyrənilməsi və qanunvericiliyin tələblərinə uyğun qısa müddətdə həll edilməsi üçün müvafiq tapşırıqlar verib.

Vətəndaşların müraciətlərinin bir qismi yerində həlləni tapıb, qaldırılan bəzi məsələlər isə araşdırılması üçün nəzarətə götürülüb.

Sakinlər bölgələrdə vətəndaşların qəbulu və müraciətlərinə baxılması üçün rahat və ölvərişli şərait yaradılmasından razılıqlarını dilə gətirərək, göstörilən diqqət və qayğıya görə Prezident İlham Əliyevə minnətdarlıqlarını bildirlər.

Sədr Zaur Mikayılov vətəndaşların müraciətlərinin inkişafı ilə bağlı imzaladığı sərəncamların və verdiyi tapşırıqların aqr sahənin inkişafına, xüsusən fermerlərin rifah halının yaxşılaşdırılmasına təkan verəcəyini vurğulayıb.

Heydər Əliyev İli 2023

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev ötən il sentyabrın 29-da 2023-cü ilin "Heydər Əliyev İli" elan olunması haqqında tarixi bir sərəncam imzalamışdır. 2023-cü il mayın 10-da Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri, müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusu, böyük dövlət xadimi Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 ili tamam olur. Sərəncamda dahi şəxsiyyətin dövlətçilik fəaliyyətinə misilsiz qiymət verilir, onun zəngin və çoxşaxəli irsinin xalqımızın milli sərvəti olduğu xüsusi vurğulanır. Sərəncamda oxuyuruq: "Azərbaycan xalqı yeni əsrə və yeni minilliyə məhz Heydər Əliyev zəkasının işığında qədəm qoymuşdur. Davamlı yüksəliş yolunda inamla irəliləyən müasir Azərbaycan Heydər Əliyevin həyat amalının təntənəsidir".

Heydər Əliyev Azərbaycanın istiqlalını əbədi etmiş dahi şəxsiyyətdir!

Hər kəs üçün təhsil

Təhsilin, elmin inkişafı hər bir xalqın mənəvi, sosial-iqtisadi tərəqqisinin əsrlər boyu özünü doğrultmuş başlıca yoludur. Ona görə böyük dövlət adamlarının tarixi irsində elm və təhsil məsələləri mühüm yer tutur. Xalqımızın yetirdiyi ən böyük tarixi şəxsiyyətlərdən olan Ümummilli Lider Heydər Əliyevin fəaliyyətində də Azərbaycan elminin, təhsilinin inkişafı daim mühüm əhəmiyyət kəsb etmişdir.

Ulu Öndər özü XIX əsrin ikinci yarısı, XX əsrin əvvəllərindən başlayaraq ölkəmizdə geniş vüsət alan marifətçilik prosesinin, formalaşan elm və təhsil mühtəvinin yetirdiyi hərtərəfli şəxsiyyət idi. Ona görə də həm elmin, təhsilin dəyərini, cəmiyyətin üçün faydalı insanların, dövlət üçün layiqli vətəndaşların yetişdirilməsindəki önəmini bilir, həm də onun kimi böyük şəxsiyyəti yetirmiş bu ziyalı mühtəvinin gələcək nəsillərə də ötürməyə çalışırdı.

Heydər Əliyevin sovet Azərbaycanına rəhbərlik etdiyi illərdə insanlarda təhsilə böyük maraq olsa da, ali təhsil çoxları üçün ölçənməz deyildi. Xüsusilə kənd yerlərində təhsil alan gənclər imkansızlıq üzündən ali təhsil almaq arzularını gerçəkləşdirə bilmir, orta məktəbi başa vurandan sonra, əsasən, təsərrüfat işlərində çalışmalı olurdular. İmkansız ailələrdən çıxmış oğlan məzunların çox az bir qismi oğor hərbi xidmət illərindən sonra bələ bir imkan yaranarsa, ali təhsil arzularını ittiqafın hansısa az tanınan ali məktəblərində gerçəkləşdirə bilirdi. Bu məhdudyyətlərin də müxtəlif səbəbləri vardı. Ölkədə ali məktəblərin sayı yeni dövürün tələblərinə uyğun gəlmirdi. Ölkənin sənaye-ləşmə potensialı, Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə bu istiqamətdə atılan ardıcıl addımlar müxtəlif istiqamətlər üzrə yüksəkixtisaslı mütəxəssislər tələb edirdi. Bu mütəxəssisləri hazırlayacaq ali məktəblər, müvafiq fakültələr isə hələ yox idi. Digər tərəfdən, bir çox hallarda ailələrin maddi durumu övladlarını ali təhsil ardınca göndərməyə imkan vermir. Ona görə də hələ orta təhsilin son illərindən övladlarını kolxoz-sovxoz işlərinə, yəni aqıl, haldə texniki-peşə təhsilinə yönəldir, ailələrinin dolanışığına kömək etmələrini istəyirdilər. Beləliklə, çox istedadlı gənclərin daha mükəmməl təhsil alıb peşəkər mütəxəssis kimi yetişmək arzularını gözəldə qaldırı. Daha bir səbəb isə, əfsus ki, həmin illərdə ali təhsil müəssisələrinə də sırayət etmiş mənəviyyat bəhrəni, rüsvətخورluq, korrupsiya halları idi. Bir çox hallarda gəncləri ali məktəblərin müvafiq fakültələrinə müəyyən təmənnə qarşılığında qəbul edir, buna isə ancaq yüksək maddi imkanı, geniş əlaqələri olan adamların gücü çatırdı. Bu hallar xüsusilə ali məktəblərin hüquq, tibb, tarix və sairə bu kimi o dövür üçün yüksək perspektivli, gələcək üçün uğurlu karyera şəraiti yaranan ixtisaslarında özünü göstərirdi. Son nəticədə təminatlı ailələrin ciddi savadı olmayan övladları nüfuzlu fakültələrdə tələbə olur, daha sonra eyni üsullarla hətta elmi mühimə yol taparaq alimlik karyerasına qədəm basaylayır, orta məktəbdə çox gözəl savad əldə etmiş zəhmətkeş övladları isə tarlalarda çalxıaraq əl əməyi ilə əvvəlki nəsillərin yolunu davam etdirmək təleyi ilə barışmalı olurdular.

Ulu Öndər ali məktəblərin yüksək prestijli ixtisasları ilə bağlı xoşagəlməz halların, həmçinin elmi mühtəvinin özünü göstərən neqativ məqamların, habelə yüksək vəzifə sahiblərinin alimlik eşqinə düşməsinin qarşısını da özünəməxsus qətiyyətli üsullarla aldı. Övladın öz valideynlərinin yüksək vəzifədə çalışdıqları sahəyə aid ixtisaslar üzrə təhsil almaşına mühtəvinin məhdudyyətlər təbiiq etdi. Beləliklə, bu ixtisasların qaplarını kasıb, imkansız ailələrin balalarının üzünə açdı. İllərdən sonra ali təhsil, xəyallarındakı ixtisası qazanmaq arzularını gerçək olan həmin insanlar öz həyat və karyera uğurlarına görə bu gün də Ulu Öndərə minnətdardılar. Böyük rəhbərin təbiiq etdiyi qaydalar təhsildə inkişafa səbəb olduğu kimi, elmdə də müəyyən şəffallıq yaratdı, mənəviyyat problemlərini müəyyən qədər ortadan götürdü.

O illərdə Heydər Əliyevin keçmiş ittiqafın ən nüfuzlu nəşrlərindən olan və bütün dünyada maraqla izlənen "Literaturnaya qazeta"ya verdiyi "Qoy ədalət zəfər çalsın" sərəlvəhli müsahibəsi də unudulmayıb. Bu müsahibəsində Ulu Öndər cəmiyyətdəki mövcud problemlər haqqında danışıq və onların həlli yönündə görülən işləri diqqətə çatdırırdı. Böyük rezonans yaratmış bu müsahibədə yüksək səviyyədə səsləndirilmiş fikirlər və bu fikirlərin arxasında duran real və olmaq hoqiqətin ədalətin zəfəri idi.

Ədalətin zəfəri

Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişi ilə bu vəziyyət kökündən dəyişdi. Ötən əsrin 70-ci illərinin əvvəllərindən başlayaraq Azərbaycan

nın elm, təhsil, marifət, mədəniyyət sahələrində çox ciddi keyfiyyət dəyişiklikləri özünü göstərməyə başladı. Bu illərdə Azərbaycanda elmin-təhsilin fundamental maddi-texniki bazası yaradıldı. Bu gün də təhsilimizin bünövrəsini təşkil edən mütərəqqi önəmlər formalaşdırıldı. Ölkədə ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin sayı artırıldı. Ali məktəblərin ümumi sayı 12-dən 17-yə, tələbələr sayı 70 mindən 100 minə çatdı. Məhz həmin illərdə respublikada ümumtəhsil məktəblərinin, ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrin üçün yeni binaların tikintisi geniş vüsət aldı. Təhsil infrastrukturunu tamamilə yeniləndi, respublikanın müxtəlif bölgələrində 800-ə yaxın məktəb istifadəyə verildi.

Heydər Əliyev ali təhsilin hər kəs üçün ölçənməz olmasından ötrü bir

Cəmiyyəti irəli aparan mütərəqqi ideyalar

Azərbaycanın gələcəyi üçün formalaşdırılan intellektual baza

Heydər Əliyev öz zəkasının qüdrəti ilə təhsil qarşısındakı çağırışları da aydın görməyi, düzgün qiymətləndirməyi və buna adekvat addımlar atmağı gözəl bacarırdı. Bu böyük dövlət adamının sovet Azərbaycanına rəhbərlik etdiyi illər bütün dünyada elmi-texniki inqilab baş verdiyi zamanlar idi. Ulu Öndərin əzmkarlığı, sarsılmaz qətiyyəti, gələcəyə yönəlməmiş fəaliyyəti sayəsində ölkəmizdə böyük sənaye kompleksləri inşa olunur, dövürün görə on müasir texnologiyalar əsasında çalışan müəssisələr yaradılırdı. Bu müəssisələrdə çalışan intellektual işçi qüvvəsinə, mühəndis-texnoloq heyətinə böyük ehtiyac vardı.

Elmi-texniki inkişaf, həyatın ən müxtəlif sahələrində təbiiq edilən innovasiyalar Azərbaycanın əmək bazarı üçün nadir sayılan bir sıra ixtisaslara ciddi tələbat yaratmışdı. Ölkəmizdəki ali təhsil müəssisələrinin potensialı bu kadrları hazırlamaqdan ötrü yetərlid deyildi, onlar üçün də müəyyən nəzəri-praktik önəmlərin formalaşmasına ehtiyac vardı. Heydər Əliyev bu problemi də Azərbaycan gəncliyi üçün yeni imkanlara çevirməyi bacardı. Hər il minlərlə gənclimizi məktəblərdə təhsil almaq üçün diqqətə çatdırıq ki, 1969-cu ildə Ulu Öndər minnətdardılar. Böyük rəhbərin təbiiq etdiyi qaydalar təhsildə inkişafa səbəb olduğu kimi, elmdə də müəyyən şəffallıq yaratdı, mənəviyyat problemlərini müəyyən qədər ortadan götürdü.

O illərdə Heydər Əliyevin keçmiş ittiqafın ən nüfuzlu nəşrlərindən olan və bütün dünyada maraqla izlənen "Literaturnaya qazeta"ya verdiyi "Qoy ədalət zəfər çalsın" sərəlvəhli müsahibəsi də unudulmayıb. Bu müsahibəsində Ulu Öndər cəmiyyətdəki mövcud problemlər haqqında danışıq və onların həlli yönündə görülən işləri diqqətə çatdırırdı. Böyük rezonans yaratmış bu müsahibədə yüksək səviyyədə səsləndirilmiş fikirlər və bu fikirlərin arxasında duran real və olmaq hoqiqətin ədalətin zəfəri idi.

yosində mümkün olmuşdu. Ümummilli Liderin o illərdə gördüyü işlər Azərbaycanın gələcək inkişafı üçün çox güclü kadr potensialı formalaşdırma bilmişdi.

Beləliklə, ötən əsrin 70-80-ci illərində Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında təhsil müəssisələrinin geniş şəbəkəsinin yaradılması və həmin şəbəkənin zəngin maddi-texniki bazasının formalaşdırılması, respublika hüddurlarından konardakı ali məktəblərə gənclərin göndərilməsi, hərbi kadrların yetişdirilməsi, Azərbaycan Elmlər Akademiyasının elmi-tədqiqat institutlarının təməninə elmin inkişafını təmin etməsi gələcəkdə milli müstəqillik üçün zəruri intellektual zəmin yaratmışdı.

Elmə qayıq

Heydər Əliyev o vaxtlarda Azərbaycan elminin, mədəniyyətinin də böyük inkişafına nail olmuşdu. Yeni yaradılan elmtutumlu sənaye sahələri elmlə iqtisadiyyatın inteqrasiyasını gücləndirir, təbiiq elmlər inkişaf edir, Azərbaycan alimlərinin təcrübədə özünü doğruldan keşf və ixtiraları dünyaya çıxırdı. Ulu Öndər Azərbaycan alimlərinin güclü himayədarı idi. O, humanitar sahələrdə fəaliyyət göstərən alimləri də o dövür qədər sanki özünə qadağa qoyulmuş mövzular kimi görünən məsələləri tədqiq etməyə, tariximizin, mədəniyyətimizin dərin qatlarını üzə çıxarmağa, keçmişimizi obyektiv yazmağa təşviq edirdi. Azərbaycan alimləri dövürün konyukturasından irəli gələrək hansısa təzviqlərlə üzleşəndə onları qoruyurdu, elm, mədəniyyət xadimlərinə himayədarlıq edirdi, onların öz əsərlərində, yaradıcılıq fəaliyyətlərində maksimum azad olmalarına şərait yaradırdı.

Heydər Əliyevin rəhbərliyi dövür Azərbaycan tarixinə elminin, təhsilimizin, mədəniyyətimizin hərtərəfli tərəqqisi, ümumilikdə Azərbaycanın intibahı dövrü kimi daxil oldu. Bakıda və regionlarda yüzlərlə məktəb, kinokomitet, klub, mədəniyyət evi, kitabxana, uşaq bağçası tikilərək vətəndaşlarımızın diqqətinə verildi. Heydər Əliyevin diqqət və qayğısı sayəsində neçə-neçə görkəmli bəstəkarımız, rəssamımız, şairimiz, yazıçımız, heykəltarışımız formalaşdı. Azərbaycanın yaradıcı adamlarına verilən fəxri

adlarla, Bakıda və Moskvada onların yubileylərinin təşkilatı ilə Ulu Öndər xalqımızın böyüklüyünü göstərdi, azərbaycanlıların mədəniyyətə, mədəni inkişafa nə qədər bağlı xalq olduğunu nümayiş etdirdi.

Milli intibahımızın memarı

Ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində Azərbaycan müstəqilliyinin ilk dönmələrində, ölkəmizin ağır böhranla üzleşdiyi şəraitdə cəmiyyət həyatının digər mühüm sferalarında olduğu kimi, elm-təhsil, mədəniyyət sahəsində də ciddi problemlər yaşanırdı. Bu sahələrdə çalışan və bütün ömrünü insan təbiiyətində həsr etmiş ziyalılarımız ciddi sıxıntılara, çətinliklərlə üzleşmişdilər. Hakimiyyət rəhbərliyində bir-birini əvəz edən təsadüfi adamlar ziyallara, elm adamlarına, təhsil xadimlərinə laqeyd münasibət bəsləyirdilər. Elm, təhsil sahələrində böyük bir durğunluq hökm sürürdü. Küçə-meydan təfəkkürü ilə hakimiyyəti mənimləşmənlərlə bir yerə olmayan, onların qaragürüx selinə qoşulmayan ziyallara qarşı qısqanc münasibət vardı. Ölkədə beyn axını güclənirdi.

Ağır sosial-iqtisadi mənəvi böhran, Ermənistanın Azərbaycanı qarşı hərbi təcavüzünün ağır yaraları bütün vətəndaşlarımız kimi ölkə ziyalılarına da narahət edirdi. Bu, dövlətin, xalqın gələcəyi ilə bağlı narahətliq idi. Təsəvvüf deyil ki, xalqın istəklərini nəzərə alaraq Ulu Öndər Heydər Əliyevin Naxçıvandan Bakıya gələrək ölkəyə ali rəhbərlik missiyasını üzünə götürməsi, Azərbaycanı üzleşdiyi bəlalardan xilas etməsi çağırışları ilə çıxış edənlər də məhz ziyalılarımız idi.

1993-cü ilin iyununda xalqımızın təkidli tələbi ilə Ulu Öndərin yenidən hakimiyyətə qayıtması Azərbaycanın elm, təhsil, mədəniyyət mühtindəki depressiv durumu ortadan götürdü, böyük canlanma yaratdı, sistemli şəkilə həyata keçirilən hüquqi dövlət quruculuğu proseslərində, sosial-iqtisadi inkişafda elmə, təhsilə xüsusi diqqət yetirildi. 1995-ci ildə Ümummilli Liderin rəhbərliyi ilə layihəsi hazırlanan və ümumxalq səsverməsi əsasında qəbul olunan Konstitusiyada milli dövlətçiliyimizin inkişafının hüquqi əsasları müəyyənləşdi. Yeni reallıqlar dövüründə ölkə qarşısında

duran problemlərin həlli üçün əsaslı islahatlar proqramı hazırlanaraq onların icrasına başlandı. Bu islahatların mühüm bir istiqaməti də məhz elm və təhsil sektorunu əhatə edirdi.

Ümummilli Lider 1998-ci ilin martında "Azərbaycan Respublikasında təhsil sahəsində islahatlar üzrə dövlət komissiyasının yaradılması haqqında" sərəncam imzaladı. Bu sərəncamdan irəli gələrək müəyyən bir dövür ərzində sahə üzrə təkmil qanunvericilik bazası formalaşdırıldı. Təhsil konsepsiyasının hüquqi əsasları müəyyənləşdirildi. Komissiya qısa müddətdə "Azərbaycan Respublikasının təhsil sahəsində islahat proqramı"ni hazırladı və Ulu Öndərin siyasi iradəsi sayəsində bu sərəncamda irəli sürülmüş vəzifələrin icrasına başlandı. Həmin proqram ölkəmizdə təhsil sisteminin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması ilə yanaşı, milli təhsil önəmlərinə sadıq qalmasını da təmin etdi.

Alimə qayıq

Elm sahəsi də islahatlardan kənardə qalmadı. Təsəvvüf deyil ki, ali hakimiyyətə qayıdıandan sonra Ulu Öndər Heydər Əliyev ilk görüşlərindən birini 1993-cü il sentyabrın 21-də Azərbaycan Elmlər Akademiyasında ziyallarla keçirmişdi. 1997-ci il yanvarın 31-də Ulu Öndər Azərbaycan

sahələrində peşəkər hüquqşünaslara yaranan böyük ehtiyac ölkəmiz üçün yüksəkixtisaslı hüquqşünas kadrların hazırlanması zərurətini aktuallaşdırırdı və bu istiqamətdə ardıcıl tədbirlər həyata keçirilirdi və bu tədbirlər yeno də davam etdirilməkdədir.

Ulu Öndərin strateji inkişaf kursuna sadıqlıqla ölkəmizi tarixinin ən güclü dövrünə yetirmiş Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə son onilliklərdə qazanılmış milli nailiyyətlərinin mühüm bir hissəsi də məhz təhsil, elm sahəsinə aiddir. Ölkə rəhbərliyinin bütün vətəndaşlara yaradılmış bəbərlər imkanları, hər kəsin bilik və bacarıqlarına uyğun şəkilə özünə layiqli yer tutması sayəsində bu gün Azərbaycan təhsil, yüksək savad, müasir dövürün tələblərinə uyğun bilik və bacarıqların əldə olunması insanlarımız üçün böyük bir dəyərə, meyarə çevrilib. Hər kəs təhsil almağa, özünü inkişaf etdirməyə, yaranmış imkanlardan faydalanmağa çalışır. Elmin, təhsilin gücü, insanın həyatındakı, rifahındakı rolu hər kəs tərəfindən dərk olunur. Dövlət rəhbərliyinin sahəyə diqqət və qayğısı sayəsində Azərbaycanın ən ucaq konditorində də müasir standartlara uyğun məktəblər tikilir. Müəllimlərin işə qəbulu prosesində, onların əməyinin stimullaşdırılmasında təbiiq olunan şəffaf, effektiv mexanizmlərlə bu məktəblərdə gənc, yüksək savadlı və motivasiyalı pedaqoqların çalışq dərəcəsi təmin olunur.

Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə Heydər Əliyev Fondunun həyata keçirdiyi "Yeni Azərbaycan" layihəsi çərçivəsində ölkə boyunca yüzlərlə yeni məktəb tikilərək, yaxud yenidən qurularaq vətəndaşlarımızın istifadəsinə verilib. Ölkədəki ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin elmi, maddi-texniki bazası gücləndirilib. Son illər Azərbaycanda bir neçə yeni ali məktəb yaradılıb. Bu ali məktəblərin bir qisminin xarici ölkələrlə müştərkə yaradılması, eləcə də bir sıra ali məktəblərimizdə xarici ölkələrin universitetləri ilə ikili diplom proqramlarının təbiiq xüsusi tədqiqatçıları. Bütün bunlar qabaqçıl beynəlxalq təcrübənin ölkəmizə axımına, sürətlə mənimləşməsinə, yeni mütərəqqi önəmlərin formalaşmasına şərait yaradır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin dəstəyi, diqqət və qayğısı hesabına gənclərimizə xarici ölkələrin nüfuzlu ali məktəblərində təhsil almaq üçün şəraitin yaradılması da gənclərimizin inkişafına açılan qapı, ölkəmizin, dövlətimizin gələcəyinə qoyulan sarmayədir. Hər il minlərlə gənclimiz bu proqram hesabına daha yüksəkkeyfiyyətli təhsil arzusuna qovuşur, müasir dünyamızı bilik və bacarıqlarına yiyələnir. Azərbaycanda elmi fəaliyyətin də yeni reallıqlara uyğunlaşdırılması üçün məqsədyönlü addımlar atılır. 2022-ci ildə Elm və Təhsil Nazirliyinin yaradılması, elm və təhsil, elm və sənaye, elm və biznes arasında inteqrasiyanın daha da gücləndirilməsi məqsədilə həyata keçiriləndə olan kompleks tədbirlər buna bir nümunədir. Ölkədə elmi tədqiqatların maliyyələşdirilməsi, istedadlı gənclərin elmə marağının artırılması üçün ardıcıl addımlar atılır. Eləcə də olimpiada hərəkatı getdikcə güclənir. Gənclərin innovasiyalara marağı güclənir, onların öz ideyalarını startaplara çevirmələrinə şərait yaradılır, müxtəlif formalarda onlara dəstək verilir. Bütün bunlar müasir dünyamızı müəyyən etdiyi inkişaf mənzərəsidir. Azərbaycanın bu mənzərədə kifayət qədər öncül ölkələrdən biri kimi görünməsi böyük qürur doğurur. Bu öncüllüyi təmin edənə Heydər Əliyev ideyalarının mütərəqqi qiliyi, cəmiyyəti daim irəli aparmasıdır. Bu ideyalar əbədi olduğu qədər Azərbaycanın inkişafı da davamlı və dayanıqlı olacaq.

Gələcəyə doğru

Ulu Öndərin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə aparılan hüquqi islahatlar, demokratik inkişaf, qanunvericilik bazasının müasir dövürün, yeni reallıqların tələblərinə tam uyğunlaşdırılması ölkəmizdə hüquq elminin inkişafı üçün də geniş üfiqlər açdı. Bu sahədə təhsilin keyfiyyəti yüksəldi, elmi potensial gücləndirildi, hüququn aliliyinin təmin olunması, cəmiyyətdə yeni hüquqi münasibətlər sisteminin formalaşması, insan hüquq və azadlıqlarının, eləcə də sosial məsuliyyəti prinsiplərinin aktuallaşması, sivil həyat normalarının öz yerini tutması bütün

*Aliş QASIMOV,
Bakı Dövlət Universitetinin
Hüquq fakültəsinin Əmək və
ekologiya hüquq kafedrasının
müdiri, hüquq elmləri doktoru,
professor*

Vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələri və ictimai fəallar ekoloji cinayətə və qanunsuz istismara etirazlarını davam etdirirlər

Milli mənafeələrimizin etibarlı keşiyində

"Bizim tələblərimiz də tam ədalətdir. Monitorinq, təftiş, qanunsuz istismarın dayandırılması tələb edilir və biz buna nail olacağıq".

Yanvarın 10-da yerli televiziya kanallarına müsahibəsi zamanı Azərbaycan vətəndaş cəmiyyətinin ötən il dekabrın 12-dən Xankəndi-Laçın yolunda keçirdiyi ekoloji aksiya ilə bağlı fikirlərini bildiren Prezident İlham Əliyevin də söylədiyi kimi, haqlı tələblərimiz yerinə yetirilənə qədər bu aksiya davam etdiriləcək: "Bizim haqlı tələblərimiz var və bu aksiyanın tarixçəsini də indi hər kəs bilir. Biz faktiki olaraq qanunsuz istismar edilən o mədanələrə buraxmayblar. Orada da şou düzəltmişdilər, guya ki, hansısa etirazçılar çıxmışdı. Bizim oraya çıxışımız olmayana qədər yəqin ki, bu aksiya da davam edəcək".

Tələblərimiz yerinə yetirilənə qədər aksiya davam etdiriləcək

Bir aydan çoxdur ki, ekofəalları, QHT nümayəndələrimiz Laçın-Xankəndi yolunda Rusiya Federasiyası sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerləşdiyi Qarabağ iqtisadi zonasında separatçı rejimin təbii sərəvərlərini talamasına, ekolojiyımıza qarşı terror törətməsinə etiraz aksiyalarını davam etdirirlər.

Ermənistanın ekoloji terroruna son qoyulması ilə bağlı Azərbaycan, rus, ingilis dillərində plakatlardan aksiya iştirakçıları "Ekoterrora son!", "Mina terroruna son!", "Ermənilər beynəlxalq konvensiyalara riayət etmirlər!" kimi şüarlar səsləndirirlər və qətiyyətlə bəyan edirlər ki, haqlı tələbləri yerinə yetirilənə qədər dinc aksiyalarını sürdürəcəklər.

Xatırladaq ki, ötən il dekabrın 3-dən etibarən Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti və "Azər-

Gold" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin müxəssislərindən ibarət heyət Rusiya sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerləşdiyi Azərbaycan ərazilərində faydalı qazıntı yataqlarının qanunsuz istismarını, bundan irəli gələn ekoloji və digər törəmə fəsadlarla bağlı sülhməramlı kontingentin komandanlığı ilə danışıqlar aparıblar.

Danışıqlara əsasən, dekabrın 10-da Azərbaycan müxəssislərinin faydalı qazıntı yataqlarına, xüsusilə "Qızıl-bulaq" qızıl və "Dəmirlil" mis-molibden yataqlarına yerində baxışa və müxtəlif istiqamətlər üzrə monitorinq, əmlakın kadastr ucotunun təşkil, otfar mühitə, yeraltı və yerüstü su mənbələrinə potensial zərərini və risklərin qiymətləndirilməsi nəzərdə tutulmuşdu. Lakin heyət Rusiya sülhməramlılarının müşayiəti ilə sözügedən yataqların yerləşdiyi ərazilərə gəlsələr də, nəzərdə tutulan ilkin baxış və monitorinq sülhməramlıları sını əngəl yaradıblar.

Buna görə də ötən il dekabrın 12-dən Azərbaycanın ictimaiyyət nümayəndələri Laçın-Xankəndi yolunda etiraz aksiyasına başlayıblar. Bu, müsbət nəticələr də verib. Belə ki, ötən il dekabrın sonlarına doğru, Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində qızıl və mis-molibden yataqlarının qanunsuz istismarını, bundan irəli gələn ekoloji və digər törəmə fəsadlarla bağlı sülhməramlı kontingentin komandanlığı ilə danışıqlar aparıblar.

Dünya mediası Laçın-Xankəndi yolundakı aksiyaya obyektiv qiymət verməlidir

Sözügedən aksiyada ekofəalları, münasibətlər də getdikcə gərginləşib. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın yaxın saytlar, qəzetlər, mətbuat orqanları, sosial şəbəkələr, eləcə də siyasət Qarabağda "mücüzə" yaratmaq üçün "zühur" etmiş milyarder Ruben Vardanyan açıq surətdə tənqid edir, onun Qarabağa gəlişini "suyu bulandırır, bulanlıq suda balıq tutmaq" həvəsi kimi qiymətləndirir.

Bu gün Ermənistan da, Qarabağda da cəmiyyətin, siyasətin bir neçə yərə parçalandığı, qarşılıqlı ittihamların baş alıb getdiyi göz önündədir. Xankəndidəki qarşıdurma o həddə çatıb ki, qondarma separatçı rejimi parlament sədri Tovmasyan növbədənkonar prezident və parlament seçkilərinin keçirilməsi ideyasını irəli sürüb və özünün namizəd olacağını tamamilə mümkün sayıb. İş o yərə gəlib ki, Araq Arutyunyan qeyri-rəsmi olaraq istefa verəcəyini açıqlayıb. Hətta Paşinyan hakimiyyətinə yaxın

Ekofəallarımızın etiraz aksiyası sayəsində hazırda Laçın yolundan öz təyinatı üzrə, yalnız humanitar məqsədlər üçün istifadə olunur. Ermənistanın yalan məlumatlarının, hay-qış-qırğının əksinə olaraq hər gün bu yoldan xeyli sayda humanitar yükləri daşıyan avtomobillər sərbəst hərəkət edir.

Yanvarın 13-də Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti nəzarətində olan ərazilərdə faydalı qazıntı yataqlarının qanunsuz istismarına etiraz olaraq keçirilən etiraz aksiyasını izləmək üçün Laçın-Xankəndi yoluna səfər edən Türkiyə, Rusiya, Böyük Britaniya, İspaniya, İtaliya və Macarıstandan olan KİV nümayəndələri çəkilmiş aparın zaman Rusiya sülhməramlı kontingentinə məxsus avtomobilin aksiyaya keçirilən ərazidən maneəsiz keçidini də müşahidə ediblər.

Xarici jurnalistlər Ermənistanın Laçın-Xankəndi yolunda keçirilən aksiyaya nəticəsində bu yolun bağlanması, bölgədə humanitar fəlakət ya-

şanması kimi beynəlxalq ələmi çağırıcı məlumatların yalan olduğunu öz gözləri ilə görüblər.

Lakin erməni lobbisinin təsiri altında olan bözi ermənipərəst xarici mətbu orqanları Laçın-Xankəndi yolunda ekofəallarımızın keçirdiyi dinc aksiyaya barədə qəzəli məlumatlar verirlər. Bununla əlaqədar Azərbaycan Mətbuat Şurası da bəyanat yayıb və dünyanın aparıcı media vasitələrini Laçın-Xankəndi yolundakı aksiyaya obyektiv qiymət verməyə, onunla bağlı əsl həqiqətlərə diqqət yetirməyə, birtərəfli və qeyri-obyektiv təbliğatın aləti olmamağa çağırıb: "Onlar nəzərə almalıdırlar ki, bu aksiyanın, ümumiyyətlə, Azərbaycan və Ermənistan arasındakı münasibətli durumun beynəlxalq miqyasda ədalətli təqdimatı, bütövlükdə Cənubi Qafqaz coğrafiyasında sülhün, əmin-amanlığın, dinc birgəyaşayışın formalaşması baxımından son dərəcə vacibdir".

Sülh aksiyası

Böli, azərbaycanlı ekofəalların Laçın-Xankəndi yolunda keçirdikləri dinc aksiyaya, həm də regionda dayanıqlı sülhün bərqərar olmasına böyük töhfə verəcək. Həmçinin Ermənistan, separatçı rejim və ermənipərəst qəzəli xarici qüvvələrin humanitar fəlakətə sürüklədikləri Azərbaycanda yaşayın ermənilərin rifahlarının yaxşılaşdırılması, təhlükəsizliklərinin təmin olunması istiqamətində mühüm rol oynayacaq.

Yuxarıda sözügedən müsahibəsinin dövlət başçısı İlham Əliyev bildirdi: "Mən demişəm, bir daha demək istəyirəm ki, orada Azərbaycan bayrağı altında yaşamaq istəyənlər üçün şərait yaradılacaq. Azərbaycan vətəndaşları kimi, onların hüquqları da, onların təhlükəsizliyi də təmin olunacaq".

Yasəmən MUSAJEVA,
"Azərbaycan"

Erməni ekoloji terroruna etiraz olaraq Avropa Parlamentinin qarşısında dinc aksiya keçirilib

Brüssel Azərbaycan Evi və Belçika Azərbaycanlıları Federasiyasının birgə təşkilatlığı ilə Avropa Parlamentinin qarşısında erməni ekoloji terroruna etiraz əlaməti olaraq dinc aksiya keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, aksiyada diaspor fəalları Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti yerləşdirildiyi Azərbaycan ərazisində faydalı qazıntı yataqlarının qeyri-qanuni istismarına etirazlarını bildirdilər.

Aksiya zamanı "Azərbaycanın təbii sərəvərlərinin talanmasına etiraz edirik!", "Erməni ekosidə son!", "Azərbaycan ərazilərində ekoloji terroru dayandırın!" tələblərinin əks olunduğu plakatlarda nümayiş etdirilib. Bu addımla diaspor fəalları Laçın-Xankəndi yolunda aksiyaya keçirən azərbaycanlı ekofəalları, vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin və könüllülərin tələbləri ilə həmrəy olduqlarını bəyan ediblər.

Sülhməramlıların avtomobil karvanı Laçına maneəsiz keçib

Rusiya sülhməramlılarına məxsus təminat-təchizat avtomobilləri Laçın-Xankəndi yolunda dinc aksiyaya keçirilən ərazidə maneəsiz hərəkət edirlər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Xankəndidən Laçın istiqamətinə doğru hərəkət edən Rusiya sülhməramlılarına məxsus 12 təminat-təchizat və 3 minik avtomobilinin aksiyaya ərazisindən maneəsiz keçidində şərait yaradılıb.

Bu, Laçın-Xankəndi yolunda humanitar məqsədləli maşınların keçidi üçün heç bir məhdudiyətin olmadığını göstərir.

Küveyt və Ərəb media birlikləri azərbaycanlı ekoloqların etiraz aksiyası ilə bağlı bəyanat yayıblar

Küveyt və Ərəb Elektron Media Birliklərinin İdarə Heyətinin sədri Feysəl Xəlifə Əl-Səvvağ azərbaycanlı könüllü gənclər və ekoloqlar tərəfindən Laçın-Xankəndi yolunun Şuşa ərazisindən keçən hissəsində təşkil olunan etiraz aksiyasına dair bəyanat yayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Feysəl Xəlifə Əl-Səvvağ Azərbaycan, Ermənistan və Rusiyanın 10 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli Bəyanatına zidd olaraq, Ermənistanın Azərbaycan ərazisinin Qarabağ regionundakı təbii sərəvərlərini qeyri-qanuni istismarını pisləyib. O vurğulayıb ki, əlaqəli ekoloji standartlara riayət etmədən mədan yataqlarının istismarı beynəlxalq hüquq və Azərbaycanın qanunvericiliyinə əsasən qeyri-qanunidir.

Bəyanatda deyilir: "Birləşən Şurası iki ölkə arasında bütün mübahisəli məsələləri ümumi mənafeəyə xidmət edən dialoq yolu ilə güc və silah istifadə etmədən həll etməyə çağırır və Azərbaycan Respublikasının mövqelərini yaxınlaşdırılması və öz ərazilərinin qorunmasının sülh yolu ilə nizama salınması istiqamətində söyləyən yüksək qiymətləndirir. Bu xüsusda, Ərəb Elektron Media Birliyi Şurası İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Xarici İşlər Nazirliyi Şurasının 2022-ci il 22-23 mart tarixlərində Pakistan İslam Respublikasının İslamabad şəhərində keçirilmiş 48-ci sessiyasında qəbul etdiyi qətnaməyə istinad edərək, qarşılıqlı tanınmaya, bir-birinin suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərinə hörmət etməklə Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlərin daha da normalaşdırılmasına çağırır".

Erməni cəmiyyəti çəşqınlıq içindədir

Bu gün 37-ci gündür ki, Rusiya sülhməramlılarının nəzarət etdikləri ərazilərdə ermənilərin torpaqlarımızda aparıcıları talançılığa, ekoloji fəlakətə qarşı etiraz edən vətənpərvər gənclərin aksiyası yüksək coşğu və prinsipliliklə davam edir. Vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin, QHT üzvlərinin, ekofəalların başlatdıqları bu mübarizəyə hər gün yüzlərlə yeni gənc qoşulur.

Eyni zamanda dünyanın müxtəlif yerlərində yaşayan soydaşlarımız haqq işi uğrunda yola çıxmış gənclərimizlə həmrəy olduqlarını bildirir, onlara mənəvi dəstək verirlər. Bəri başdan qeyd edək ki, vətənpərvər gənclərin davam etdirdikləri dinc aksiyası 30 illik Qarabağ problemi dövründə ən uğurlu, tarixi aksiyaya hesab etmək olar. Bu aksiya dinc mübarizənin ən yaddaqalan tarixi hadisəsi, hətta qızıl səhifəsidir...

Aksiyadan bəhs edərəkən ilk növbədə qeyd etməliyik ki, bu tədbirin nəticəsi olaraq torpaqlarımızda aparılan qanunsuz talan, istismarın qarşısı alınır. Artıq bu yolla Xankəndiyə nə revansist qüvvələr gələ bilər, nə də ermənilər Qarabağa silah daşıya bilirlər.

Gənclərin Laçın-Xankəndi yolunda keçirdikləri etiraz aksiyasından erməni lobbisi də öz çirkin məqsədləri üçün istifadə edib Azərbaycanın öleyhinə əks-təbliğat kampaniyası aparmağa cəhd etsələr də, istədiklərinə nail ola bilmədilər. Beynəlxalq təşkilatlardan, dünyanın böyük dövlətlərindən istadikləri dəstəyi ala bilməyən erməni cəmiyyəti, erməni lobbisi

çəşqınlıq içindədir. Ermənistan hakimiyyəti ilə separatçı rejimin liderləri arasındakı bağlar da getdikcə zoifləyir, daxili mübarizənin açıq müstəviyə keçdiyi aydın hiss olunur.

Rusiya-Ermənistan arasında olan münasibətlər də getdikcə gərginləşib. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın yaxın saytlar, qəzetlər, mətbuat orqanları, sosial şəbəkələr, eləcə də siyasət Qarabağda "mücüzə" yaratmaq üçün "zühur" etmiş milyarder Ruben Vardanyan açıq surətdə tənqid edir, onun Qarabağa gəlişini "suyu bulandırır, bulanlıq suda balıq tutmaq" həvəsi kimi qiymətləndirir.

Bu gün Ermənistan da, Qarabağda da cəmiyyətin, siyasətin bir neçə yərə parçalandığı, qarşılıqlı ittihamların baş alıb getdiyi göz önündədir. Xankəndidəki qarşıdurma o həddə çatıb ki, qondarma separatçı rejimi parlament sədri Tovmasyan növbədənkonar prezident və parlament seçkilərinin keçirilməsi ideyasını irəli sürüb və özünün namizəd olacağını tamamilə mümkün sayıb. İş o yərə gəlib ki, Araq Arutyunyan qeyri-rəsmi olaraq istefa verəcəyini açıqlayıb. Hətta Paşinyan hakimiyyətinə yaxın

erməni teleqram kanalları Ruben Vardanyanın tezliklə "istefa" verəcəyini iddia edirlər. Onun "istefa" səbəbləri barədə isə müxtəlif sayələr və iddialar irəli sürürlər. Hazırda Ermənistan da və Qarabağda bu mövzuda geniş təbliğat kampaniyası aparılır, Kremlin "təxribat emissarı"nın sirdən çıxarılmasına israrlı cəhdlər göstərilir.

Ermənistan hakimiyyəti deyəsən bir güllə ilə iki dovşan vurmaq niyyətinə düşüb. Erməni milyarderin "istefa"sı ilə bağlı versiyalardan birində separatçı-terrorçuların rəhbəri Araq Arutyunyan da hədəfə alınır. Araq Arutyunyanın rəsmi Bakı ilə anlaşdığı Ruben Vardanyan "istefa"ya göndərilib bölgədən çıxaracağı təqdirdə şəxsi təhlükəsizliyinə təminat verilməyi iddia olunur.

Bizim üçün maraqlı olan budur ki, ekofəalların aksiyası davam etdikcə ermənilərin uydurduqları "humanitar böhran", "blokada" söhbəti getdikcə arxa plana keçməkdədir. Ermənistan da qarşılıqlı ittihamlar, parçalanmalar, xaos getdikcə artmaqdadır. Qarşılıqlı ittihamlar, hakimiyyət uğrunda mübarizə böyüdükcə Azərbaycanın Xankəndi və ətraf bölgədə olan erməni separatçı-terrorçular arasında da ziddiyyətlər getdikcə kəskinləşir. Müxtəlif qruplara xidmət edən silahlı birləşmələr arasında qarşılıqlı ittihamlar daha çox inamsızlığa, etimadsızlığa gətirib çıxarır. Vəziyyət o həddə çatıb ki, Ermənistanın Qarabağda olan

erməni silahlı birləşmələri arasında silahlı toqquşma olması belə istisna edilmir.

Xankəndi-Laçın yolunda keçirilən etiraz aksiyasına sadə ermənilər də biganə deyillər. Onlar yaxın vətənzəpərliklə Ermənistan hakimiyyətinin, eləcə də separatçı rejimin rəhbərliyindən istədikləri dəstəyi ala bilmədiklərinin, boş vədlərlə aldanıqlarını fərqindədirlər. Sadə ermənilər baş verənəli izlədikcə indiyə kimi daxili intriqaların, hakimiyyət uğrunda gedən savaşın qurbanı olduqlarını indi anladıklarını etiraf edirlər.

Son günlər sosial şəbəkə iştirakçısı olan ermənilərin fəal münasibətinə şahidlik etməkdəyik. Bu baxımdan Fransada yaşayan, 44 günlük Vətən müharibəsi iştirakçısı, müharibədə bir qısmı itirmiş Artur Arsenyanın yazdığı yazı: "Dağlıq Qarabağ bizim olmayıb və heç vaxt da olmayacaq. Mən indi dəqiq anlayıram ki, biz ermənilər azərbaycanlılara qarşı münasibətdə heç vaxt düzgün hərəkət etməmişik. Biz çoxdan ön yaxşı qonşumuz itirmişik. Mən deyər bilərəm ki, azərbaycanlılar pisdirlər. Çünki onlar haqlıdırlar. Mən buradan bütün Ermənistanın zabit və əsgərlərinə müraciət edirəm ki, silahı ataraq Qarabağı tərks etinlər. Qoy Ermənistanın ali hərbi komandanlığı və siyasi rəhbərliyi özləri döyüşə atılsınlar!"

Əziz analar, atalar və babalar! Öz övladlarımızı azərbaycanlılarla döyüşə getməkdən saxlayın. Çox təəs-süflənirəm ki, mən bu müharibədə bir ağayımı itirmişəm və artıq heç kimə lazım deyil. İndi Fransadayam və heç vaxt da Ermənistanı qayıtmayacağam".

Bu gün Qarabağda və Ermənistan da Artur Arsenyan kimi düşünən erməni gənclərinin, sabiq erməni döyüşçülərinin sayı durmadan artmaqdadır. Onlar aldandıqlarını, sağlamlıqlarını əbəz yərə itirdiklərini dərk etməkdədirlər. Onlar o torpağın sahibi olmadıqlarını və heç zaman da sahib ola bilməyəcəklərini gec də olsa dərk etməyə başlayıblar.

Torpağın sahibləri, gənc vətənpərvərlər etiraz aksiyasını tələbləri yerinə yetirilməyincə davam etdirəcəklərini, mübarizəni sona qədər aparmalarını inamla söyləyirlər. Vətənpərvər gənclərin mübarizəsi davam etdikcə Ermənistanın narazılıqlar, qarşıdurma da artır.

Azərbaycan möğlub Ermənistanı 5 bənddən ibarət sülh təklif edib. Ermənistan rəhbərliyi dövlətimizin humanist addımını dəyərləndirib sülh sazişini nə qədər tez imzalsın, beləda olan başlarımla o qədər tez xilas etmiş olarlar.

Elsən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

Əvvəli 1-ci səh.

Vaxtilə Qarabağa aid təşkilatın yerləşdiyi binanın indiki Qərbi Azərbaycan İcmasına ayrılması da Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü olub. "Mən hesab etdim ki, ən düzgün yer, ən düzgün qərarqah məhz bu bina olmalıdır. Təkcə ona görə yox ki, bu, çox gözəl bina, dörmərtəbəlidir və burada fəaliyyət göstərmək üçün bütün imkanlar var, Heydər Əliyev Mərkəzi ilə demək olar ki, üzbtüz yerləşir. Əsas səbəb o idi ki, burada vaxtilə yerləşmiş Qarabağın məcburi köçkünlər icması artıq öz torpaqlarına qayıdır" - deyən dövlət başçısı əmin olduğunu bildirdi ki, gün gələcək, Qərbi Azərbaycandan olan soydaşlarımız, onların yaxınları, uşaqları, nəvələri tarixi diyarımız olan Qərbi Azərbaycana qayıdacaqlar. Böyük çoxu və həvəslə öz doğma torpaqlarına gedib orada yaşayacaqlar.

Məqsədyönlü strategiya, aydın hədəflər

Bütün bunlar Azərbaycan dövlətinin, onun başçısının nə qədər aydın, məqsədyönlü, gələcəyə hesablanmış strategiyaya malik olduğunu, qarşıya qoyulmuş hədəflərə çatmaq üçün atılan addımların ardıcılığı, həyata keçirilən proseslərin davamlılığını və dayanıqlılığını göstərir.

Qərbi Azərbaycanın tarixi torpaqlarımız olduğu bir çox sənədlərlə, sübutlarla təsdiqlənən, gün kimi aydın olan reallıqdır. Bu torpaqlar bizim milli yaddaşımızdır. Ermənilərin və regionda müəyyən geopolitik konfiqurasiyanı quran havadarların əli ilə bir neçə mərhələdə dogma yurdlarından didərgin düşmüş, amma öz tarixi köklərini unutmuş, yurd həsrətini yeni nəsilərin də bağrında qövrədən soydaşlarımızın o torpaqlara qayıdışı tarixi ədalət məsələsidir. Uzunmüddətli diplomatiyamızın, ordumuzun gücü ilə Qarabağ məsələsində tarixi ədalətli bərpə etməyə müvəffəq olan güclü, qüdrətli Azərbaycan dövləti bu məsələdə də əvvəl-axır öz milli hədəflərinə çatacaq. Qərbi Azərbaycandan zorla çıxarılmış, onillər min bir ağrı-acı yaşamış azərbaycanlıların pozulmuş haqları bərpə olunacaq. Erməni vandallar öz beşəri cinayətlərinin izni itirmək üçün hər nə qədər bu torpaqlarımızdakı tarixi, dini abidələrimizi yerləyək-sən etsələr də, bununla azərbaycanlıların tarixi irsini silmək istəsələr də, torpağın yaddaşını axıra qədər möhür etmək mümkün deyil. İndi bu yaddaşı daha da oymatmaq, qərbi azərbaycanlıların pozulmuş hüquqlarını beynəlxalq məhkəmələr qarşısında qaldırmaq, Ermənistandan qəsbkar əməllərini bu səmtdə də dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq və haqqımız olanları əldə etmək vaxtıdır.

Tarixi ədalətin bərpası

Hüquqlarımızı sülh yolu ilə təmin etmək istəyirik

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bu işlərin məqsədyönlü şəkildə və nəticəyə hesablanmış tərzdə aparılmasından ötrü icma üzvləri ilə görüşündə qarşıya konkret vəzifələr qoydu. Bunlardan birincisi, Qərbi Azərbaycanda ermənilər tərəfindən törədilmiş dağıntılar haqqında materialların, eləcə də erməni qəsbkarlığı üzündən xalqımızın çəkdiyi olumsuz əzablar haqqında məlumatların konkret faktlarla dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasıdır.

İcma həm ölkə daxilində, həm də xaricdə fəallıq göstərməlidir. Azərbaycan Qarabağla bağlı təhrif edilmiş təsəvvürü məqsədyönlü fəaliyyət sayəsində tamamilə dəyişdirə bildiyi kimi, indiki Ermənistan ərazisindəki tarixi torpaqlarımızla bağlı da informasiya savaşını davam etdirməlidir. Azərbaycan Prezidenti bu mövzuda sərgilərin, təqdimatların, beynəlxalq konfransların keçirilməsini, Azərbaycan diaspor təşkilatları ilə birlikdə aksiyaların təşkilini, xarici ölkələrin siyasi dairələri, mətbuat və qanunvericilik orqanları ilə təmaslar qurulmasını da konkret vəzifələr olaraq müəyyənləşdirdi. Ölkə rəhbəri dedi: "Biz haqlı olaraq öz hüququmuzu tələb etməliyik. Bu, bütün beynəlxalq konvensiyalarda təsbit edilmiş hüquqdur. Qərbi azərbaycanlılar qanunsuz olaraq dəfələrlə deportasiyaya məruz qalmış toplumdur. Onların hüquqları bərpə edilməlidir və onlar öz doğma torpaqlarına qayıtmalıdır. Mən bunu deyəndə təxmin edirəm, yəni də Ermənistanda növbəti dəfə isterika başlayacaq ki, Azərbaycan gəldi bizi işğal etdi və sair. Yox, biz bunu sülh yolu ilə etmək istəyirik. Biz hüquqlarımızı sülh yolu ilə təmin etmək istəyirik və yenə də deyirəm, bütün konvensiyalar bu hüququ tanıyır".

Ona görə ki, bu məkanda ermənilərin deyil, məhz bizim milli yaddaşımız, tarixi irsimiz yaşayırdı. Bu izi itirməkdən ötrü ermənilər şəhərsalma adı altında İrəvanda bütün tarixi binalarımızı, o cümlədən İrəvan qalasını, Sərdar sarayını dağıdıblar.

Azərbaycan Prezidenti bütün bunların dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasının vacibliyini önə çəkdi. Qeyd etdi ki, siyasi və hüquqi tərəfdən başqa, istənilən məsələdə bunun tarixi mahiyyəti də əhəmiyyət kəsb edir. Ona görə bir işimiz bu tarix üzərində qurulmalıdır. Məsələnin hüquqi tərəflərinə gəlincə, bu məsələyə beynəlxalq hüquqşünaslar cəlb ediləcək və Azərbaycan dövləti bu məsələdə Qərbi Azərbaycan İcmasına dəstək verəcək. Beynəlxalq hüquqşünaslar Qərbi Azərbaycandan olan soydaşlarımızın öz dogma yurdlarına qayıdış istəyini və hüququnu beynəlxalq müstəvidə necə reallaşdırmaq lazım olduğunu göstərəcəklər.

"İrəvanın tarixi mərkəzi haradır?"

Dövlət başçısı icmanın çox mötəbər bir rəqəmsal platformasının, yəni müvafiq portalın yaradılması, orada həm tarixi həqiqətlərin, həm tarixi abidələrimiz, ermənilər tərəfindən dağıdılmış saraylar, məscidlər, şəhərlər, Azərbaycan tarixi irsinin silinməsi ilə bağlı faktların öz əksini tapması barədə də göstəriş verdi. Prezident İlham Əliyev xatırladı ki, hazırda Azərbaycan nümayəndələri, bu məsələ ilə məşğul olan təmsilçilərimiz beynəlxalq səviyyədə belə bir sual gündəmə gətiriblər: "İrəvanın tarixi mərkəzi haradır?" Paytaxtlarının dünyanın ən qədim şəhəri olması barədə hekayələr uyduran ermənilərin bu suala verəcək cavabları yoxdur. Çünki İrəvanın tarixi mərkəzini göstərə bilməzlər. Bütün qədim şəhərlərin qəlbli, ruh mərkəzi sayılan həmin məkan İrəvanda yerləyəkən edilmiş.

Azərbaycan Prezidenti bütün bunların dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasının vacibliyini önə çəkdi. Qeyd etdi ki, siyasi və hüquqi tərəfdən başqa, istənilən məsələdə bunun tarixi mahiyyəti də əhəmiyyət kəsb edir. Ona görə bir işimiz bu tarix üzərində qurulmalıdır. Məsələnin hüquqi tərəflərinə gəlincə, bu məsələyə beynəlxalq hüquqşünaslar cəlb ediləcək və Azərbaycan dövləti bu məsələdə Qərbi Azərbaycan İcmasına dəstək verəcək. Beynəlxalq hüquqşünaslar Qərbi Azərbaycandan olan soydaşlarımızın öz dogma yurdlarına qayıdış istəyini və hüququnu beynəlxalq müstəvidə necə reallaşdırmaq lazım olduğunu göstərəcəklər.

Ermənistan monodövlətdir

Ölkə rəhbərimiz hazırda Qərbi Azərbaycanla bağlı fərdi qaydada fəaliyyət göstərən təsisatların, ictimai birliklərin artıq bir yerə yığılması, o cümlədən bütün informasiya resurslarının - qəzetlərin, informasiya portalının vahid konsepsiya və siyasət çərçivəsində iş aparmasının vacibliyini bildirdi. Azərbaycan Prezidenti tarixi həqiqətlərə bağlı kitabların yenilənməsi, müəyyən dövrdə

məhdud sayda çapdan çıxmış kitabların, o cümlədən tarixi şəhərlərimizin, kəndlərimizin adları ilə bağlı kitabların xarici dillərdə nəşr olunmasını, elektron daşıyıcılarda da yerləşdirilməsinin zəruriliyini diqqətə çatdırdı. Bakıda ildə bir dəfə, yaxud iki ildən bir Qərbi Azərbaycanla bağlı beynəlxalq konfransın keçirilməsinin, özümüzdə dost saydığımız ölkələrdən alimlərin, arxeoloqların, tarixçilərin həmin tədbirlərə dəvət edilməsinin əhəmiyyətindən danışdı. Bildirdi ki, bütün bunlar mövzunun gündəlikdən çıxması, əksinə, beynəlxalq gündəliyə daxil edilməsi üçündür. "Çünki bu gün Ermənistan monodövlətdir. Biz bunu deyəndə haqlı olaraq dünya ictimaiyyətinə bildirik ki, bu dözlükdür. İndi Avrasiya məkanında, yerləşdiyimiz regionda hansı ölkə monodövlətdir? Bəs sual olunur, nə üçün məhz Ermənistan monodövlətdir? Cavab aydındır, ona görə ki, imkan verməyiblər orada başqa xalqlar yaşasın. O xalqları oradan müxtəlif yollarla çıxarıblar, kimi öldürüblər, kimi hədələyiblər, kimin evini yandırlar. Beləliklə, bütün başqa millətləri oradan qovub, başqasının torpağında özləri üçün dövlət qurublar. Bu ərazidə heç vaxt Ermənistan olmayıb. İndiki Ermənistan bizim torpağımızdır. Mən bunu dəfələrlə deyəndə mənə irad tuturlar, çalışırlar irad tutmağa ki, mənəm ərazi iddiam var. Mən bunu tarixi həqiqət kimi deyirəm. Əgər kimsə başqa versiyanı təsdiq edə bilsə, gəlsin təsdiq etsin".

Dövlət başçısı bütün bunları məqsədyönlü şəkildə, təşkilatlanmış qaydada, düzgün formada təqdim etməli olduğumuzu diqqətə çatdıraraq əminliyini bildirdi ki, buna nail olacağıq.

"Biz qayıdacağıq"

Azərbaycan Prezidenti paralel olaraq Qərbi Azərbaycana Qayıdış Konsepsiyasının işləməyini zəruriliyini də gündəmə gətirdi. Vurğuladı ki, Qarabağ münaciyyəsinin həllindən sonra indiki bizim gündəliyimizdə duran məsələ budur. Qarabağ münaciyyəsi həll edilməyə qədər bu haqda danışmaq tez olardı. Artıq münaciyyə keçmiş qaldığından belə bir Qayıdış Konsepsiyasının hazırlanmasında vaxt itirməməliyik. Ölkəmizin başçısı bu sənədin sülhsevər konsepsiya olması, bütün beynəlxalq konvensiyalarda bəzə məqbul olan müddəaları götürüb bunun əsasında öz hüququmuzu tələb etməyin vacibliyini vurğuladı. Onu da qeyd etdi ki, hazırda indiki Ermənistan ərazisindəki tarixi

yaşayış yerlərimizin mütləq əksəriyyəti bomboşdur: "Azərbaycanlıların yaşadığı yerlərin əksəriyyətində heç kim yaşamır. Ermənistanla bütövlükdə indiki depopulyasiya dövrü hökm sürür. İnsanlar oradan gedir. Həm təbii artım yoxdur, eyni zamanda düzülmez siyasi vəziyyət, repressiyalar, faktiki olaraq diktatura və iqtisadi çətinliklər onları buna vadar edir. Bizim kəndlərimiz dağılır. Biz buna döza bilmərik. Ona görə biz Qayıdış Konsepsiyası üzərində işləməliyik. Bu, çox sanballı sənəd olmalıdır".

Müzəffər Ali Baş Komandan görüşdə onu da yada saldı ki, ordumuzun bu ilin sentyabrında Azərbaycan-Ermənistan sərhədində məcburən həyata keçirdiyi hərbi əməliyyat nəticəsində bizim Ermənistan tarixi şəhərlərimiz artıq vizual müşahidə yolu ilə gözümüzün önündədir. "Bu gün biz artıq Bala Göyçənin sahilindəyik. Bu gün biz Göyçə gölünü binoklsuz görürük. Birincisi, hesab edirik ki, bu ədalətdir. İkincisi, sentyabr toqquşmaları bizi gələcəkdə böyük problemlərdən sığortalayacaq. Çünki Ermənistanla re-venşist qüvvələr baş qaldırır, - ister iqtidarda, ister müxalifədə, - faktiki olaraq bizim üçün fərq yoxdur. Çünki Ermənistanla əməliyyatın şüuru o qədər zəhorlənib, azərbaycanofobiya o qədər geniş vüsət alıb ki, orada faktiki olaraq normal düşüncəyə malik olan, - mən siyasi sahəni nəzərdə tutmam, - qalmayıb. Ona görə onlar revans fikri ilə yaşayırlar. Onlar yenə də ümid edirlər ki, kimsə gələcək onların əvəzinə bizimlə müharibə aparacaq, onlar da hər zaman olduğu kimi, hansısa himayədarın arxasında gizlənərək yenə də bizə qarşı öz məkrli planlarını həyata keçirəcəklər. Bax özümüzü bundan sığortalamq üçün biz mütləq Azərbaycan-Ermənistan sərhədi istiqamətində daha əlverişli mövqelərə sahib olmalı idik və buna nail oluq".

Azərbaycan Prezidenti bəyan etdi ki, əldə edilmiş hərbi, həm siyasi uğurlarımız gələcək üçün, o cümlədən həm torpaqlarımıza qayıdış, həm təhlükəsizlik üçün güclü zəmin yaradır. Bütün bunlar həm də Azərbaycanın güclü dövlət kimi qəbul etmək istəməyənələr üçün də bir dərsdir ki, ölkəmizi ədalətli mövqeyindən heç kim çəkəndir, haqq yolumdan dayandıra bilməz. "Heç kim bizə təsir göstərə bilməz. Zənglər ola bilər, hansısa boyanlatı ola bilər, onlara əhəmiyyət vermək lazım deyil. Səddəç Ələkbər, siyasi nəzakət naminə biz bu zənglərə cavab veririk. Ancaq bu, bizim mövqeyimizi zərər qədər dəyişməyəcək".

Azərbaycanın apardığı savaş haqqı savasıdır. Tarixi ədalətin bərpası uğrunda apardığımız mübarizənin qalibi hər zaman Azərbaycan olacaq.

İradə ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"

Qarabağ və Şərqi Zəngəzur idman yarışlarına evsahibliyi edir

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə indiyədək 4 beynəlxalq turnir keçirilib

Ötən iki ildə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə görülən yenidənqurma və bərpə işləri, Böyük qayıdışın qısa zamanda gerçəkləşməsi üçün reallaşan layihələrlə yanaşı, mədəniyyət beşiyimiz Şuşada müxtəlif beynəlxalq konfransların, mədəni tədbirlərin keçirildiyinin, həmçinin qısa zamanda idman yarışlarının özəli torpaqlarımıza qayıdışının şahidi olduq. Ölkəmizdə idman sahəsinə dövlət tərəfindən daim diqqət göstərilib, idmançılara qayğı ilə yanaşı.

Prezident İlham Əliyevin tapşırıqları əsasında demək olar ki, bütün idman növlərinin inkişafı istiqamətində daim tədbirlər görülür, idman mərkəzləri yaradılır, istifadəyə verilir. Təbii ki, bu tədbirlər yalnız paytaxt Bakı ilə məhdudlaşmır, dövlət başçısının bölgələrə hər səfərində də belə mərkəzlərin təməlinin qoyulduğunu, açılışının şahidi oluruq.

Dövlət başçısı ötən ilin idman yekunlarına həsr olunmuş mərasimində çıxışı zamanı bölgələrdə idmanın inkişafı ilə bağlı dedi: "Sevincindir ki hal hazırda demək olar ki, bu gün idmanla məşğul olmaq üçün bütün imkanlar var. Bölgələrdə 50-yə yaxın olimpiya idman kompleksi yaradılmışdır, bu proses davam etdirilir".

Eyni zamanda Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə baş tutan idman yarışlarından söz açan dövlət başçısı vurğuladı ki, azad edilmiş ərazilərdə keçən il bir neçə beynəlxalq idman yarış keçirilib. Prezident bu günün çox böyük tarixi əhəmiyyəti ol-

duğunu qeyd edib: "Çünki azad edilmiş ərazilərdə indi canlanır, həyat qayıdır, insanlar qayıdır. Bildiyiniz kimi, tarixi zəfərimizdən dərhal sonra azad edilmiş torpaqlarda genişmiqyaslı quruculuq-bərpə işlərinə başlamış və o bölgələrdə beynəlxalq idman yarışlarının keçirilməsinin çox böyük rəmzi mənası var. Şuşada beynəlxalq şahmat yarışları, Suqovuşanda, Suqovuşan gölündə beynəlxalq avarçökmə yarışları keçirilmişdir. Zəngilanın Ağalı kondininin ətrafında triatlon üzrə yarış keçirilmişdir. Mən bunu çox yüksək qiymətləndirirəm və bu il də bu işlər davam etdirilməlidir".

İşğaldan azad edilmiş torpaqlarda ilk beynəlxalq yarışlar

Vətən müharibəsindəki şanlı zəfərimizlə azad edilmiş torpaqlarımızda keçirilən ilk yarış Törtər rayonunun Suqovuşan qəsəbəsində reallaşan beynəlxalq avarçökmə idman tədbiri idi.

2022-ci ilin may ayında işğaldan azad olunan torpaqlarda ilk idman tədbiri Azərbaycan Kanoe və Avarçökmə Federasiyası təşkil etdi. Heydər Əliyevin anadan olmasının 99-cu ildönümünə həsr edilmiş "Prezident kuboku-2022"

turnirinin açılış mərasimi və ilk yarış günü Suqovuşanda baş tutdu. Azərbaycanla yanaşı, Türkiyə, Gürcüstan, Moldova və Özbəkistan qatıldığı yarışda idmançılar Suqovuşan su anbarında kayak və kanoe növlərində mübarizə apardılar.

Suqovuşan su anbarında avarçökmə növlərinin təlim-məşq toplanışı və çıxışlarını Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Suqovuşana səfəri zamanı izləmişdilər.

Beləliklə, Suqovuşan tarixi torpaqlarda ilk idman yarışlarına evsahibliyi ilə yadda qaldı. Amma 5 ay

sonra Suqovuşan yenidən idman yarışlarının keçirildiyi mərkəzə çevrildi. Belə ki, oktyabr ayında burada avarçökmə üzrə "Mingəçevir reqtası-2022"nin açılış mərasimi oldu. Turnirdə 13 ölkədən atletlər birincilik uğrunda mübarizə apardılar.

Şuşa şahmat turniri - qalib Azərbaycan

Digər beynəlxalq idman tədbirləri mədəniyyət paytaxtımız Şuşada baş tutdu. Ötən il sentyabrın 21-də Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Şahmat Federasiyası (AŞF) və Şuşa Şəhəri Dövlət Qoruğunun

birgə təşkilatçılığı ilə Şuşada ilk beynəlxalq şahmat turnirinin açılış mərasimi oldu.

Görkəmli şair və xeyriyyəçi Xursidbanu Natəvanın 190 illik yubileyinə həsr olunmuş "Shusha Chess 2022" Beynəlxalq Şahmat Turnirinin sentyabrın 25-də yekun vuruldu. Azərbaycan yenə birincilik qazandı. Turnirdə kişilərin yarışında 26 xalla Şəhriyar Məmmədov, qadınlar üzrə isə 24 xalla gürcü idmançı Meri Arabidze qalib oldular.

Növbəti turnir - Böyük qayıdışın ilk ünvanı

Növbəti yarış yeri isə Böyük qayıdışın başlanğıcı, keçmiş məcburi köçkünlərin öz dədə-baba torpaqlarına ilk qayıdışı Zəngilanın Ağalı kəndi idi. 2022-ci il oktyabrın 22-də Ağalıda "Zəfər yürüşü" triatlon turnirinin açılış mərasimi keçirildi.

Gənclər və İdman Nazirliyi ilə Azərbaycan Triatlon Federasiyasının birgə təşkil etdiyi turnir çərçivəsində triatlon (300 metr üzümə, 10 kilometr velosiped sürmə və 2 kilometr qaçış), duatlon (10 kilometr velosiped sürmə, 2 kilometr qaçış) və uşaq qaçışı (1 kilometr) yarışları baş tutdu. Yarışların üzgüçülük mərhələsi Həkəri çayında salınmış süni göldə, qaçış və velosiped mərhələləri isə Ağalı kəndi ərazisində təşkil edildi. Triatlon və duatlon yarışlarına peşəkar idmançılar, uşaq qaçışına isə Ağalı kənd məktəbinin şagirdləri qatıldılar.

Beləliklə, "Zəfər yürüşü" işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda 4-cü turnir olmaqla yanaşı, Şərqi Zəngəzurdə əhalinin məskunlaşdığı yaşayış məntəqəsində ilk idman yarışları idi.

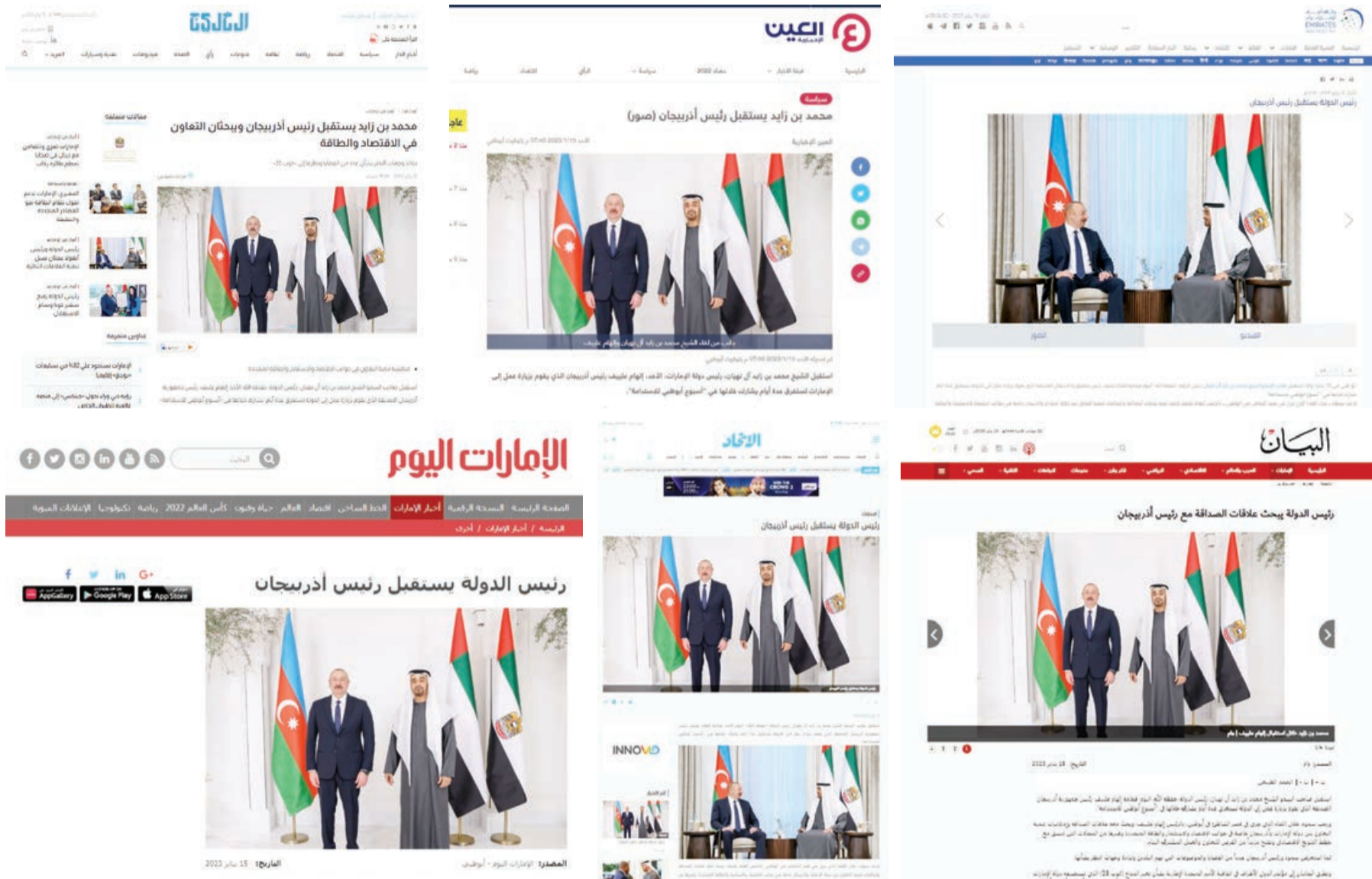
Qarabağ və Şərqi Zəngəzur qurur, dirçəlir, tarixi torpaqlarımıza həyat qayıdır. Hər ötən il işğaldan azad edilmiş ərazilərdə keçirilən belə idman yarışlarının sayının artacağını görcək. Həmin ərazilərdə idman yarışlarının keçirilməsi yeni mərkəzlər, idman obyektləri salınacaq. Ötən ilin idman yekunlarına həsr olunan tədbirdə Prezident bu məsələyə də toxundu. Dövlət başçısı qeyd etdi ki, azad edilmiş şəhərlərin hər birində idman qurğularının yaradılması nəzərdə tutulur. Bütün şəhərlərin baş planları təsdiq edilmişdir. Bütün bərpə-quruculuq işləri baş planlar əsasında aparılacaq və idman obyektlərinin yaradılması nəzərdə tutulur: "Bildirməliyəm ki, Ağdamın məşhur "İmarət" stadionunun yeni layihəsi işlənir. Stadion yenidən qurulacaq, eyni zamanda onun yanında böyük olimpiya idman kompleksi yaradılacaq. Bununla bərabər, keçən il Ağdamın Eyvaxanbəyli kəndində Qarabağ Atçılıq Kompleksinin təməli qoyuldu. Biz Qarabağ Atçılıq Kompleksini işğal dövründə Ağcabədi rayonunda yaratmışdıq, yenə də Qarabağ torpağında yaratmışdıq. Ancaq qərar qəbul olundu ki, bunun özəli yerində - Eyvaxanbəyli kəndində çox gözəl, müasir atçılıq kompleksi yaradılacaq. Artıq işlərə start verilmişdir".

Dövlətimiz idman sahəsinə xüsusi önəm verir və azərbaycanlı idmançılar da dünya arenasında ölkəmizi daim layiqli şəkildə təmsil edərək uğurlu bayrağımızı yüksəklərə qaldırırlar. Bütün bu nailiyyətlər isə müvafiq sahəyə göstərilən diqqət və qayğının, böyük etimadın nəticəsidir.

Əsmər QARDAŞANOVA,
"Azərbaycan"

Prezident İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə səfəri bu ölkə KİV-inin diqqət mərkəzində olub

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə (BƏƏ) işgüzar səfəri bu ölkənin mediasının diqqət mərkəzində olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, BƏƏ-nin WAM Agentliyi, "Emarat el Yom", "Əl İttihad", "Əl Xalic", "Əl Bəyan", "24.az", "Al-Ayn", "Emarat News" qəzet və portallarında Əbu-Dabidəki Əl-Şati sarayında Prezident İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin

Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan ilə görüşü haqqında geniş xəbərlər və məqalələr dərc edilib. Materiallarda diqqətə çatdırılıb ki, dövlət başçılarının səhəbtəsi zamanı iki dost ölkənin siyasi, iqtisadi, təhlükəsizlik və digər sahələrdə sıx əməkdaşlıq həyata keçirdikləri bildirilib, bu əlaqələrin daha da genişləndirilməsinin vacibliyi vurğulanıb. Eyni zamanda iki ölkənin müxtəlif səviyyələrdə nümayəndə heyətlərinin qarşılıqlı səfərlərinin əhəmiyyəti diqqətə çatdırılıb. Qeyd

edilib ki, tərəflər Azərbaycanla BƏƏ arasında bərpaulunan enerji və iqtisadiyyatın şəxələndirilməsi üzrə digər sahələrdə planlar, konstruktiv birgə fəaliyyət imkanları ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb. Eyni zamanda bildirilib ki, dövlət başçılarının qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər, o cümlədən BƏƏ-nin evsahibliyi edəcəyi "COP-28" iqlim sammiti, bu mötəbər tədbirdə yaşıl iqtisadiyyat sahəsində proqramların təqdim edilməsi məsələlərini də müzakirə ediblər. Xəbərlərdə diqqətə çatdırılıb ki, pre-

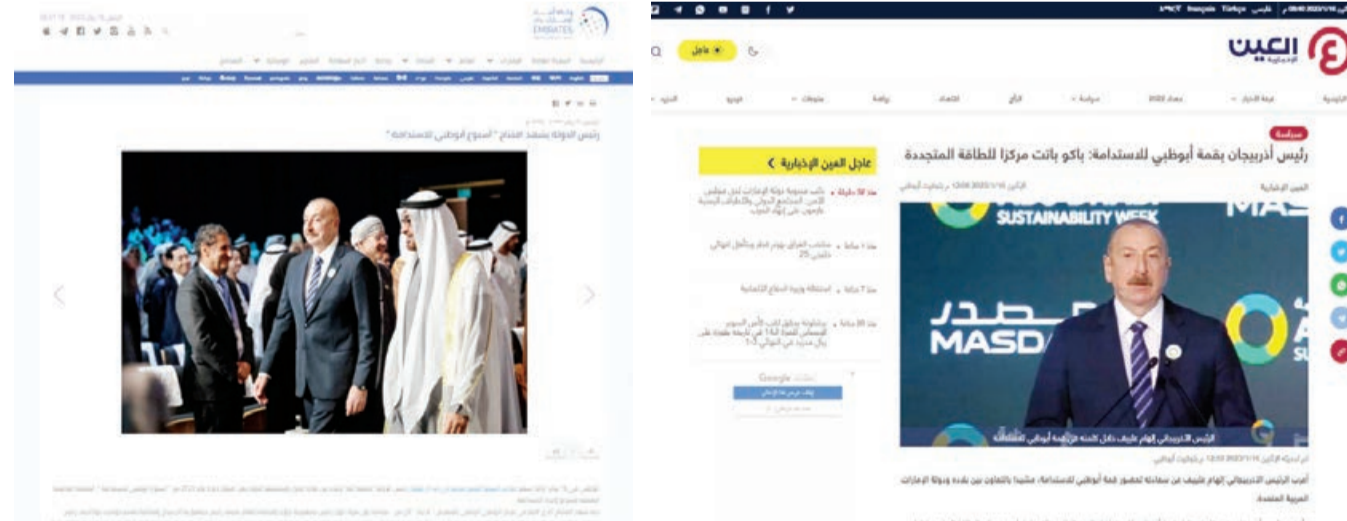
zidentlər İlham Əliyev və Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan iki ölkənin müxtəlif sahələrdə böyük uğurlar qazandığını da qeyd ediblər. Prezident İlham Əliyevin həmkarı Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan ilə görüşü BƏƏ-nin televiziya kanalları tərəfindən də geniş işıqlandırılıb. "Abu Dhabi TV", "Al Emarat", "Baynuna", "Dubai TV", "Al Dafra" telekanalları dövlət başçılarının müzakirə etdikləri məsələlər haqqında reportajlar yayıblar.

Müxtəlif KİV-də yayılan xəbərlərdə həmçinin Prezident İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə işgüzar səfəri çərçivəsində Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) ilə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin "Masdar" şirkəti arasında Azərbaycan Respublikasında 2 Qvt gücündə Dənizdə Külək və Hidrogen Layihələrinin işlənməsinə dair birgə işlənmə sazişi, həmçinin 1 Qvt gücündə Günəş Fotovoltaik və 1 Qvt gücündə Quruda Külək Layihələrinin işlənməsinə dair birgə işlənmə sazişi imzalandığı vurğulanıb.

Azərbaycan Prezidentinin "Dayanıqlılıq Həftəsi"nin açılışındakı çıxışı BƏƏ KİV-ində geniş işıqlandırılıb

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə (BƏƏ) işgüzar səfəri çərçivəsində "Əbu-Dabi Dayanıqlılıq Həftəsi"nin açılış mərasimindəki çıxışı BƏƏ mətbuatı tərəfindən geniş işıqlandırılıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu ölkənin rəsmi WAM İnformasiya Agentliyi Prezident İlham Əliyevin çıxışının ərəb və ingilis dillərində icmalını dərc edib. Qeyd olunub ki, Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda bərpaulunan enerji mənbələrini öz enerji təhlükəsizliyinin təmin olunması üçün inkişaf etdirmədiklərini bildirib. O vurğulayıb ki, ölkəsinin enerji təhlükəsizliyi hələ bir neçə il əvvəl təmin edilib və bu gün Azərbaycan nəinki öz enerji tələbatını təmin edir, həmçinin xam neft, neft məhsulları, təbii qaz, neft-kimyə məhsulları və elektrik enerjisi ixrac edir. Prezidentin sözlərinə görə, bərpaulunan enerji ilə bağlı proqram tamamilə fərqli gündəliyə malikdir. Birincisi, bu onunla bağlıdır ki, nəhəng potensial var. İkincisi, Azərbaycan onun sayəsində ixracını şəxələndirəcək və nəticədə iqtisadiyyatın yeni ekoloji təmiz sektoru yaranacaq.

WAM-in icmalında eyni zamanda diqqətə çatdırılıb ki, Prezident İlham Əliyev "Masdar" və Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin 4 qıqavatlıq külək və günəş enerjisi stansiyalarının yaradılmasına dair imzaladığı razılaşmanın hələ qismətdə bir layihə olduğunu, ortamüddətli layihələr nəticəsində güclərin 10 qıqavata qədər artırılacağını söyləyib. O əlavə edib ki, bununla bağlı yol xəritəsi var və yalnız həmin layihə nəticəsində "Masdar" ilə aparılan əməkdaşlıq Azərbaycanı "yaşıl enerji"nin çox mühüm ixrac mənbəyinə çevirəcək. Bütövlükdə isə Azərbaycanın beynəlxalq enerji şirkətləri

ilə imzaladığı anlaşma memorandumları və sazişlər 22 qıqavata qədər külək və günəş enerjisi istehsal etmək imkanı yaradacaq. "Əl Xalic", "Əl-Ayn" portallarında dərc olunan məqalələrdə isə Prezident İlham Əliyevin çıxışından əsas məqamlar yer alıb. "Prezident İlham Əliyev: Azərbaycan "yaşıl enerji"nin mühüm ixrac mənbəyinə çevriləcək" sərlövhəli məqalədə diqqətə çatdırılıb ki, Azərbaycanın dövlət başçısı quruda 27 qıqavatlıq külək və günəş enerjisi, 2020-ci ildə Vətən müharibəsi zamanı azad edilmiş ərazilərdə 10 qıqavatlıq külək və günəş enerjisi, həmçinin Xə-

zər dənizinin Azərbaycan sektorunda 157 qıqavatlıq külək enerjisi imkanlarının mövcud olduğunu bildirib. O vurğulayıb: "Bizə kifayət qədər ixrac marşrutları lazımdır və təbii ki, bütün bu layihələr mərhələli şəkildə icra edilir". Məqalədə həmçinin qeyd olunub ki, Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda investisiya mühitinin çox müsbət olduğunu, neft və qaz sektoruna böyük sərmayələr cəlb edildiyini söyləyib və hazırda hədəfən bərpaulunan enerji olduğunu vurğulayıb. Dövlət başçısı habelə Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsi istiqamətində görülən işlərdən də danışıb.

Azərbaycan ombudsmanı "Human Rights Watch" un ötən il üzrə hesabatındakı iddialara cavab verib

Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) Səbinə Əliyeva "Human Rights Watch" təşkilatının 2022-ci il üzrə hesabatında əks olunan iddialara cavab verib. Bu barədə AZƏRTAC-a Ombudsman Aparatından məlumat verilib.

hüquq norma və prinsiplərinin pozulması faktları ilə bağlı bir çox hesabatlar hazırlanaraq müvafiq beynəlxalq insan hüquqları təşkilatlarına göndərilib. Ombudsman mina problemi ilə bağlı öz xüsusi hesabatında mina təhlükəsi haqqında ətraflı məlumat verib və regionda sülh quruculuğu prosesinə xələf gətirən bu problemin tezliklə həll edilməsinin vacibliyini vurğulayıb. Bu hesabat bütün müvafiq beynəlxalq insan hüquqları təşkilatlarına, eləcə də "Human Rights Watch" kimi beynəlxalq qeyri-hökumət təşkilatlarına da göndərilmişdir.

Bildirilib ki, beynəlxalq qeyri-hökumət təşkilatları tərəfindən hazırlanan hesabat və bəyanatlar qərəzsiz, ədalətli və ikili standartlardan uzaq olmalıdır. Amma təəssüflərlə olsun ki, həmişə olduğu kimi, "Human Rights Watch" sosial şəbəkələrdə əsassız və qərəzli məlumatlar yaymaqla, habelə bu kimi əsassız məlumatları öz ilik hesabatlarında əks etdirməklə Azərbaycana qarşı qərəzli yanaşmasını davam etdirir.

"Human Rights Watch" 2022-ci il üzrə hesabatında Ermənistanla Azərbaycan arasında artıq həll edilmiş hərbi münaqişəni hələ də həll olunmamış münaqişə kimi qeyd edərək, bu məsələyə öz real yanaşmasını göstərib. Habelə sözügedən beynəlxalq qeyri-hökumət təşkilatı öz hesabatında Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazi bütövlüyünə hörmətsizlik nümayiş etdirməklə beynəlxalq hüququn ümumtanınmış norma və prinsiplərini də heçə sayır. Halbuki "Human Rights Watch" obyektiv araşdırma aparmağa soy göstərməmiş olsaydı, o zaman Ermənistanın işğaldan azad edildikdən sonra Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış həmin ərazilərində sürətlə bərpa və tikinti işlərinin aparıldığını görmüş olardı.

Xüsusilə vurğulanıq istərdik ki, Azərbaycan, Rusiya Federasiyası və Ermənistan liderlərinin 2020-ci il 10 noyabr tarixində imzaladığı üçtərəfli Bəyanatdan indiyədək Azərbaycan tərəfindən ölkəmizin Qarabağ bölgəsində yaşayan erməni millətinə mənsub hər hansı bir şəxsin həyatına təhlükə yarada biləcək heç bir hadisə törədilməyib.

Qeyd olunub ki, Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərinin 20 faizi 30 ilə yaxın Ermənistanın işğalı altında olub və bu işğal nəticəsində bir milyonadək insan məcburi köçkün vəziyyətinə düşüb. Birinci Qarabağ müharibəsindən indiyədək 4000-ə yaxın azərbaycanlı itkin hesab olunur və Ermənistan onların taleyini barədə ağıllarına hansısa bir məlumat verməkdən boyun qaçıdır. Nəyə görə "Human Rights Watch" bu cür kobud insan hüquqları pozuntusunun bərpası üçün onu dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırmaq məqsədilə hər hansı bir təşəbbüslə çıxış etməyib?

Azərbaycanın işğal olunmuş əraziləri azad edildikdən sonra Ermənistan tərəfindən həmin ərazilərə dinc əhalinin həyatına təhlükə yaradan yüz minlərlə minanın basdırıldığı aşkar edilib. "Human Rights Watch" isə öz hesabatında yalnız Azərbaycan baş prokurorunun 2022-ci il oktyabr tarixli bəyanatında qeyd edilmiş "2020-ci ildə öldürülmüş atəşkəsdən 2022-ci il oktyabrın ortalarına kimi "Dağlıq Qarabağ"da mina partlaması nəticəsində 34 mülki şəxsin həlak olması, ətraf ərazilərdə isə daha 80 nəfərin yaralanması" faktına istinad edir. Təəssüflə qeyd edilməlidir ki, mina partlayışları nəticəsində həyatını itirən və ya yaralanan mülki vətəndaşların sayı ötən oktyabr ayından etibarən artıb. İkinci Qarabağ müharibəsi başa çatdıqdan sonra ümumilikdə 274 nəfər minaya düşüb, 36-sı dinc sakin olmaqla 46 nəfər həlak olub. Qəribəsi odur ki, "Human Rights Watch" bu ərazilərin işğalı zamanı bu minaların basdırılmasında bilavasitə iştirak edən və işarələnməmiş minalı ərazilərin dəqiq xəritəsini verməkdən imtina edən Ermənistan rəhbərliyinin adını heç vaxt qeyd etmir.

Diqqətə çatdırılıb ki, müharibə və postmüharibə dövrlərində Ermənistan tərəfindən beynəlxalq hüquq, o cümlədən beynəlxalq humanitar

qanunvericiliyinə və beynəlxalq insan hüquqları qanunvericiliyinə uyğun olaraq, Azərbaycanın müvafiq qurumları bu materiallarla bağlı zəruri araşdırmalara başlayıb. Həmçinin o da qeyd edilməlidir ki, bu videoların etibarlılığı ilə bağlı bəzi şübhələr mövcuddur. Bundan başqa, Ermənistan hərbi qulluqçularının Azərbaycan hərbi qulluqçularına qarşı törətdikləri işğal və pis rəftar hallarını əks etdirən çoxsaylı videolar da var və onların bir qismi sosial şəbəkələrdə yayılıb. Amma biz heç vaxt bu videolarda nümayiş etdirilən faktlarla bağlı Ermənistan hakimiyyəti tərəfindən hansısa araşdırma aparılmasının və "Human Rights Watch" un da bununla bağlı hər hansı reaksiyasının şahidi olmamışıq.

Biz "Human Rights Watch" dan hərbi əsirlərin işləri üzrə araşdırmalarla bağlı qərəzsiz yanaşma nümayiş etdirməsini gözləyirdik. Lakin çox təəssüf ki, Ermənistan hərbi qüvvələri tərəfindən işğal edilən və pis rəftara məruz qalan azərbaycanlı hərbi əsirlərin məsələsinə ciddi yanaşmanın şahidi olmadıq.

Hərbi əsirlərə bağlı qeyd edilməlidir ki, dövlət orqanlarının bəyanatına əsasən, İkinci Qarabağ müharibəsi başa çatdıqdan sonra bütün erməni hərbi əsirlər artıq öz evlərinə qayıtarlıb. Nəzərinizə çatdırırıq ki, ombudsman Milli Preventiv Mexanizmi (MPM) mandatına uyğun olaraq, MPM qrupu ilə birgə heç bir ayı- seçki- liyə yol vermədən insanların öz iradəsi ilə tərkdə bilmədiyi, o cümlədən erməniəsilli şəxslərin də saxlandığı yerlərə mütəmadi olaraq başçəkmələr həyata keçirir. Bu cür başçəkmələr zamanı orada saxlanılan şəxslərə, o cümlədən erməniəsilli şəxslərə mülalico, tərçüməçi və ya xınları ilə videozəng vasitəsilə əlaqə yaradılması imkanının təmin olunduğu müşahidə edilib.

Bununla əlaqədar olaraq "Human Rights Watch" təşkilatına öz hesabatlarını hazırlayarkən Azərbaycan ombudsmanının saxlanılan erməniəsilli şəxslərin insan hüquqlarının vəziyyətinin monitorinqinə dair başçəkmələri ilə bağlı xüsusi hesabatlarına nəzər salmağı və onlardan istifadə etməyi məsləhət görürük.

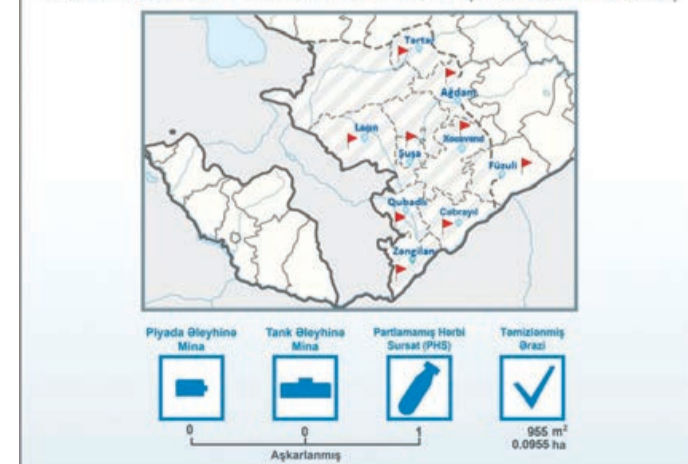
Azərbaycan ombudsmanı dəfələrlə öz bəyanatlarında müharibədən sonrakı dövrdə Ermənistan tərəfindən dəstəklənən, Azərbaycana qarşı regionda sülhü təhdid edən tərxiatkar xarakterli əməlləri qınayıb. Təəssüf ki, "Human Rights Watch" homin bəyanatlarında qeyd edilən insan hüquqları pozuntularını araşdırmaq üçün heç vaxt hər hansı bir addım atmır və əksinə, qərəzli hesabatlar yaymaqda davam edir.

"Biz "Human Rights Watch" u ədalətli, qərəzsiz, ikili standartlardan uzaq olmağa dəvət edirik, davamlı sülhün əldə olunmasını təhlükə altında qoya biləcək və regionda normal həyatın bərpasını gecikdirə biləcək hər hansı qərəzli yanaşmadan və ya bəyanatdan çəkinməyə çağırırıq", - deyə cavabda qeyd olunub.

Ötən həftə mina və partlamamış hərbi sursatdan təmizlənən ərazi açıqlanıb

Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi (ANAMA) işğaldan azad edilmiş ərazilərdə icra edilən minatəmizləmə əməliyyatları barədə həftəlik məlumatı açıqlayıb.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ MINATƏMİZLƏMƏ AGENTLİYİ TƏRFİNDƏN İŞĞALDAN AZAD EDİLMİŞ ƏRAZİLƏRDƏ İCRA OLUNAN ƏMƏLİYYATLAR BARƏDƏ HƏFTƏLİK MƏLUMAT (09.01.2023 - 14.01.2023)

ANAMA-dan AZƏRTAC-a bildiriblər ki, yanvarın 9-dan 14-dək Törtər, Ağdam, Laçın, Xocavənd, Şuşa, Füzuli, Qubadlı, Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarının ərazilərində aparılmış minatəmizləmə əməliyyatları zamanı bir partlamamış hərbi sursat aşkarlanaraq zər-

rərsizləşdirilib. Ötən həftə ərzində 0,0955 hektar ərazi mina və partlamamış hərbi sursatdan təmizlənib.

İŞİMİZ, GÜZƏRANIMIZ

Azərbaycanın tranzit imkanlarının daha da genişlənməsi zaman məsələsidir

Prezident İlham ƏLİYEV: "Zəngəzur dəhlizinin reallaşması tarixi zərurətdir"

Prezident İlham Əliyev yanvarın 10-da yerli televiziya kanallarına verdiyi geniş müsahibəsində digər məsələlərlə yanaşı, Zəngəzur dəhlizi barədə də danışmışdır. Dövlət başçısı vurğulamışdır ki, bu dəhlizin faalyyəyə başlaması tarixi zərurətdir və dünyanın bir çox nüfuzlu ölkələri dəhlizin açılmasında maraqlıdır.

Məlumdur ki, hazırda beynəlxalq ticarətin 80 faizi okean və dənizlər üzərindən həyata keçirilir. Amma döviz yolu ilə ticarətin aparılması o qədər də səmərəli deyil. Birinci səbəbi çatdırılma müddətinin çox olması, ikinci səbəbi təhlükəsizliyin güvənsizliyi, üçüncü və əsas səbəbi isə daşıma xərclərinin bahalıdır. Bu üzən yüklərin avtomobil və demir yolu ilə daşınması daha cəlbədiçi görünür. Elə həmin nəqliyyat vasitələrinin işlədiyi marşrutların dünyanın aparıcı dövlətlərinin marağ dairəsində olması və nəzarətə əl keçirmək istəmələrinin də səbəbi budur.

Bu baxımdan Zəngəzur dəhlizinin açılmasında maraqlı olan ölkələrin çox olması təsadüfi deyil. Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, bunun bir səbəbi də Rusiya-Ukrayna müharibəsinin şimal qonşumuzun Avropaya olan qapısını bağlamasıdır. Üstəlik, Çin də Şərqi Sibir demir yolu ilə Rusiya üzərindən yüklərini "qoca qita"yə çatdırmaqla bilmir və bu səbəbdən o, Zəngəzur dəhlizinin açılmasına xüsusi maraq göstərir. Zəngəzur dəhlizinin açılmasında ən maraqlı olan ölkələr Azərbaycan və Türkiyədir. Bu yolun açılması iki qardaş ölkə, eləcə də böyük türk birliyinə həm iqtisadi, həm də böyük siyasi fayda gətirəcək. O cümlədən "bir millət, iki dövlət" in mühüm tranzit ölkələri kimi əhəmiyyəti daha

dər davam edəcəyi məlum deyil. Ona görə Rusiya da Zəngəzur dəhlizinin açılmasında maraqlıdır. Üstəlik, üçtərəfli Bəyanata görə həmin dəhlizə Rusiya nəzarət edəcək, baxmayaraq ki, bu məsələdə ABŞ Rusiya və Çinlə rəqabət aparır. ABŞ-in isə xüsusi təqdim etməyə ehtiyac yoxdur, bütün hallarda dünyanın bir nömrəli gücüdür.

Amma kim nə deyir desin, Zəngəzur dəhlizinin açılmasında ən maraqlı olan ölkələr Azərbaycan və Türkiyədir. Bu yolun açılması iki qardaş ölkə, eləcə də böyük türk birliyinə həm iqtisadi, həm də böyük siyasi fayda gətirəcək. O cümlədən "bir millət, iki dövlət" in mühüm tranzit ölkələri kimi əhəmiyyəti daha

da artacaq və onlar Asiya ilə Avropanı birləşdirən körpü rolunu oynayacaq ki, bu da iqtisadi-siyasi dividend deməkdir. Onu da xüsusi vurğulayaraq ki, ölkəmiz kimi Türkiyə də bu işə əvvəlcədən hazırlıq görüb. Bu baxımdan İstanbul boğazının altından demir yolu xəttinin çəkilməsi təkcə ölkədaxili nəqliyyat layihəsi deyil. Prezident İlham Əliyev yerli telekanallara müsahibəsində qeyd etmişdir ki, Azərbaycan da bu işə illər öncə böyük həcmdə sarmaya qoyub. Azərbaycan ərazisində Orta dəhlizə bağlı bütün işlər vaxtında görülüb. Sadəcə olaraq, Bakı-Yalama və Ələt-Astara demir yolunun modernləşdirilməsinin başa çatdırılması qalır. Hazırda Orta və Şimal-Cənub

dəhlizləri ilə yüklərin daşınmasında heç bir problem yoxdur.

Prezident İlham Əliyev nəqliyyat dəhlizlərinin əhəmiyyətini vurğulayaraq demişdir: "Çünki, adətən, açıq dənizə çıxışı olmayan ölkələr tranzit imkanlardan istifadə edə bilmirlər. Azərbaycan nadir ölkələrdəndir ki, açıq dənizə çıxışı yoxdur, ancaq artıq beynəlxalq logistika və nəqliyyat mərkəzinə çevrilib. Bizim infrastrukturumuz - demir yolları, hava limanları, Ələt Beynəlxalq Dəniz Limanı və digər nəqliyyat infrastrukturunu, Xəzərdə on böyük donanma və eyni zamanda bizim donanmamız Qara dənizdə də işləyir. Mənim göstərişimlə bizim Qara dənizdəki donanmamızda gəmilərin sayı artırılacaq.

Yəni çox böyük nəqliyyat bazarında Azərbaycan ciddi aktora çevrilib. Əlbəttə ki, Zəngəzur dəhlizinin reallaşması tarixi zərurətdir".

Prezident İlham Əliyev jurnalistlərə onu da bildirmişdir ki, "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizi ilə mərhələli şəkildə 15 milyon tondan 30 milyon tona qədər yük daşıma bilər. "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinin Orta dəhlizlə rəqabət aparacaq qədər əhəmiyyətli layihə olduğunu deyən dövlət başçısı müsahibəsində Orta dəhlizin çəkilməsində yaranan çətinliklərdən də danışmışdır. Bildirmişdir ki, Bakı-Tbilisi-Qars layihəsinin təşəbbüskarı ölkəmiz olub. Bu layihə icra edilərkən ölkəmiz bir çox siyasi çətinliklərlə qarşılaşıb. Çünki həmin layihənin icrası faktiki olaraq işğalçı Ermənistanı kənarda qoyurdu. Buna görə də bir çox böyük Qərbi ölkələri layihənin icrasına çıxardılar. Amma bütün bunlara baxmayaraq ki, bizim siyasi qətiyyətimiz sayəsində layihənin icrası mümkün oldu.

Söz düşmüşkən qeyd edək ki, Orta dəhlizdən daşınan yüklərin həcmi artırılması istiqamətində də ölkəmiz fəal iştirak edir. Bu işdə isə vahid daşıma tarifləri önəmli rol oynayır. Artıq bu sahədə müsbət nəticələr əldə olunub - Azərbaycan, Türkiyə, Qazaxıstan və Gürcüstan müəyyən razılığa gəliblər.

Bir sözlə, Orta dəhlizin, "Şimal-Cənub" marşrutunun və Zəngəzur dəhlizinin tam gücü ilə işləməsi ölkəmizin dünyada tranzit əhəmiyyətini daha da artıracaq. Biz bu imkanlardan yararlanıb yüksək gəlir əldə etməklə yanaşı, beynəlxalq aləmdə siyasi çəkimliyi də artırmış olacağıq.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

Litva ilə əmək və sosial müdafiə sahəsində gələcək əməkdaşlıq müzakirə olunub

Yeni "Pensiya sistemində islahatlara dəstək - Faza 2" tv-nin layihəsi də Litva ilə sosial sahədə əməkdaşlığın genişlənməsinə imkan yaradır

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyində Litva Respublikasının sosial müdafiə və əmək nazirinin müavini Martinas Şürkusun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüş olub.

Əmək və əhəlinin sosial müdafiəsi nazirinin müavini Anar Kərimov Azərbaycan və Litva arasında əlaqələrin daim genişlənməkdə olduğunu, ötən dövrdə iki ölkə arasında 43 əməkdaşlıq sənədinin imzalandığını qeyd edib.

Azərbaycan və Litva əlaqələrinin sosial sahəni də əhatə etdiyi, 2019-cu ildə Bakıda Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ilə Litvanın Sosial Müdafiə və Əmək Nazirliyi arasında əməkdaşlıq sənədi imzalandığı diqqətə çatdırılıb.

Həmçinin iki nazirliyin məşğulluq orqanları arasında həyata keçirilən əməkdaşlıqdan bəhs olunub. Yeni "Pensiya sistemində islahatlara dəstək - Faza 2" tv-nin layihəsinin də Litva ilə sosial sahədə əməkdaşlığın genişlənməsinə şərait yaratdığı bildirilib.

Azərbaycanda son illər həyata keçirilən sosial islahatlar, DOST konsepsiyası, ölkəmizdə dövlət sosial xidmətlərini "bir pəncərə"dən göstərilməsi təcrübəsi barədə məlumat verilib.

M.Şürkus ölkəsinin Azərbaycanla əlaqələrinin daim inkişaf etməkdə olmasını məmnun olduqlarını bildirib, Litvada aparılan sosial islahatları diqqətə çatdırıb.

Görüşdə əmək və məşğulluq, sosial xidmətlərin göstərilməsi sahələrində ikitərəfli əlaqələrin genişləndirilməsi üçün böyük potensial olduğunu vurğulanb. Sosial islahatlar prosesində, eləcə də yeni tv-nin layihəsi çərçivəsində gələcək əməkdaşlığa dair müzakirələr aparılıb.

ƏDV-nin ödənilməsi vaxtı bir gün uzadılıb

Vergi Məcəlləsinin dəyişikliyə qədər qüvvədə olan tələblərinə əsasən, vergi ödəyicisi tərəfindən ƏDV-nin məbləği alınmış malların (iş və xidmətlərin) dəyəri ödənilən gündən gec olmadan ödənilməli idi.

Vergi Məcəlləsinin 58.6-cı maddəsinə əsasən isə vergi ödəyicisi tərəfindən malların (iş və xidmətlərin) dəyəri ödənilən gündən gec ƏDV məbləğinin ödənilməsinə görə vergi ödəyicisinə vaxtında ödənilməmiş ƏDV məbləğinin 50 faizi miqdarında maliyyə sanksiyası tətbiq edilirdi. Aparılan əməliyyat üzrə ƏDV-nin ödənilməsi vaxtı ilə bağlı tələblər əsas məbləğin ödənilməsi ilə eyni gündə olduğundan praktikada vergi ödəyicisinin əsli olmayan səbəblərdən, məsələn, banklar tərəfindən köçürmə əməliyyatının növbəti gün icra edilməsi səbəbindən bu müddət ötürülür və nəticədə vergi ödəyicisi maliyyə sanksiyası ilə üzləşirdi.

Bu baxımdan vergi ödəyicilərinin hüquqlarının genişləndirilməsi və onların əlavə maliyyə itkilərinə məruz qalmaması məqsədilə Vergi Məcəlləsində müvafiq dəyişiklik edilib və aparılan əməliyyatlar üzrə ƏDV məbləğinin əsas məbləğ ödənilmədən sonra 1 iş günü müddətində ödənilməsi imkan yaradılıb. Beləliklə, bundan sonra vergi ödəyiciləri əsas məbləğin ödənilməsi gün ƏDV məbləğinin ödənilməsinə görə maliyyə sanksiyasına məruz qalmayacaqlar.

GDU ilə Türkiyənin Atatürk Universiteti arasında əməkdaşlıq memorandumu imzalanıb

Gəncə Dövlət Universitetinin (GDU) Türkiyə universitetləri ilə əməkdaşlıq əlaqələri davam edir, bu çərçivədə elm və təhsilə dair müxtəlif proqramların tətbiq olunması üçün tədbirlər həyata keçirilir.

Bu günlər Gəncə Dövlət Universiteti ilə Türkiyənin Atatürk Universiteti arasında əməkdaşlıq haqqında memorandum imzalanıb. Memorandumda hər iki universitet arasında elmi tədqiqatlar sahəsində əməkdaşlığın qurulması, tələbə və müəllim mübadiləsi, eləcə də birgə elmi konfransların təşkil olunması nəzərdə tutulur.

Qeyd edək ki, Ərzurum şəhərində yerləşən Atatürk Universiteti qardaş ölkədə maddi-texniki bazasına və infrastrukturuna görə ikinci təhsil müəssisəsidir. Hazırda Atatürk Universitetində 17 fakültə, 5 yüksək məktəb, 15 peşə məktəbi, 6 institut və 16 araşdırma mərkəzi fəaliyyət göstərir. Bundan başqa, universitetin öz xəstəxanası da var.

Sabir ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Ötən il 218 qadın sahibkara 13,9 milyon manat güzəştli kredit verilib

Sahibkarlığın İnkişafı Fondunun yaydığı məlumata görə, ötən il 218 qadın sahibkara 13,9 milyon manat güzəştli kredit verilib.

Xatırladaq ki, 2021-ci ildə həmin göstərici 12 milyon manat olmuşdur. Bu vəsait 145 qadın sahibkara verilmişdir.

Yeni çağırışlar qarşısında Azərbaycan qazına tələbat artır. Bu ehtiyacın ödənilməsi üçün geniş tədbirlər həyata keçirilir, o cümlədən mavi yanacaqdaşıyan infrastruktur şaxələndirilir.

Getdikcə Azərbaycan qazına ehtiyacı olan ölkələrin sayı da artır. Gürcüstan qaz 2006-cı ilin sonundan CQBK - Cənubi Qafqaz Boru Kəməri ilə çatdırılır. Türkiyə Azərbaycan qazını 2007-ci ilin iyulundan BTƏ (Bakı-Tbilisi-Ərzurum) kəməri və 2018-ci ilin iyun ayında TANAP-la (Trans-Anadolu Qaz Boru Kəməri) alır. Avropaya isə ölkəmizdən qaz naqli 2020-ci il dekabrın 31-də "Cənub qaz dəhlizi"nin sonuncu segmenti olan TAP-ın (Trans-Adriatik Qaz Boru Kəməri) işə düşməsi ilə başlayıb.

Yunanistan-Bolqarıstan interkonnektorunun istifadəyə verilməsindən sonra yeni perspektiv istiqamətlər açılıb. Bu barədə Prezident İlham Əliyevin yanvarın 10-da yerli televiziya kanallarına verdiyi müsahibədə də ətraflı bəhs olunub. Dövlət başçısı deyib: "Azərbaycan qazı Bolqarıstan bazarına, bu ildən etibarən həm də Rumıniya bazarına daxil olur. Yəni mahiyyət etibarilə biz Nabucco layihəsinin müəyyən versiyasına yaxınlaşırıq. Yaxınlaşdırırsınız, bu layihə barədə illər boyu çox fəal diskussiyalar gərdirdi, lakin sonradan ona ehtiyac olmadı. Əslində, indi interkonnektorlar şəbəkəsinin, məsələn, Yunanıstan-Bolqarıstan interkonnektorunun yaradılması işləri çox fəal gedir".

Yunanistan-Bolqarıstan Qaz Interkonnektorunun ümumi uzunluğu 182

kilometrdir. Bu kəmər Bolqarıstanın və Yunanıstanın qaz naqli şəbəkələrini birləşdirir. Layihə 2011-ci ildə Bolqarıstanda qeydiyyatdan keçmiş Bolqarıstan-Yunanıstan "ICGB AD" investisiya şirkəti tərəfindən Bolqarıstan Enerji Holdingi və Yunanıstanın "IGI Poseidon" şirkətinin səhmdarları ilə birlikdə gerçəkləşdirilir və onların hər biri 50 faiz iştirak payına malikdir.

Interkonnektorun ümumi dəyəri 240 milyon avrodan çoxdur. Avropa Komissiyası 2010-cu ildə texniki-iqtisadi əsaslandırma üçün 45 milyon avro grant yardımı və Bolqarıstanın həyata keçirdiyi proqram çərçivəsində 35 milyon avro məbləğində daha bir ödəniş ayırıb. Avropa İnvestisiya Bankı isə 110 milyon avro kredit verib.

İGB Xəzərin Azərbaycan sektorundakı "Şahdəniz" yatağının işlənməsinin ikinci mərhələsi çərçivəsində çıxarılan təbii qazı Bolqarıstanla çatdıracaq. Bu məqsədlə Bolqarıstanın "Bulgargaz EAD" dövlət şirkəti "Şahdəniz" konsorsiumu ilə müqavilə imzalayıb. Boru xəttinin illik ötürmə gücü 3 milyard kubmetr təşkil edəcək. Gələcəkdə həmin göstərici ildə 5 milyard kubmetrə qədər artırılabilir. Beləliklə, Azərbaycan təbii qazı Bolqarıstanın mavi yanacaqda tələbatının 25-30 faizini ödəyəcək.

Interkonnektorun keçən il oktyabrın 1-də keçirilən rəsmi açılış mərasimindəki çıxışında dövlət başçısı Azərbaycan qazının ixracı və onun potensialı məsələlərinə toxunaraq demişdir: "Ötən il qaz ixracı təxmini 19 milyard kubmetr təşkil etmiş-

Qaz infrastrukturunu şaxələndir

Azərbaycan qazı daha uzaq ünvanlara çatacaq

dir. Onun 8,2 milyard kubmetri Avropaya nəql olunmuşdur. Bu isə əvvəlki illə müqayisədə 40 faiz artım deməkdir. Bu il biz ixracımızı 22 milyard kubmetrə qədər artıracağıq və onun 11,5 milyard kubmetri Avropa istehlakçılarına çatdırılacaqdır. Artıq söylədiyim kimi, bu ilin iyul ayında biz xanım Prezident Ursula Fon der Lyayenin Azərbaycana səfəri zamanı Avropa Komissiyası ilə Anlaşma Memorandumu imzaladıq. Bu, çox əhatəli sənəddir, ona əsasən, 2027-ci ilə qədər biz təbii qazın təchizatı həcmi on azı iki dəfə artırmağı planlaşdırırıq və bunu etməyə tam potensialımız var. Biz TANAP-ın 16 milyard kubmetrdən 32 milyard kubmetrə, TAP-ın isə 10 milyard kubmetrdən 20 milyard kubmetrə qədər genişləndirilməsi ilə bağlı tərəfdaşlarımızla artıq məsləhətləşmələrə başlamışıq. Çünki bu olmadan əlavə təchizatı təmin etmək çətin olacaqdır.

Əlavə təchizat isə zərurətə çevrilir. Hazırda bir sıra ölkələr qaza olan yüksək tələbat və enerji böhranı şə-

raitində yeni imkanlar axtarırdır. Dövlət başçısı interkonnektorun açılış müqabiləsində Sofiyada olarkən Bolqarıstan Respublikasının Prezidenti Rumen Radev daha bir vacib məsələni də diqqətə çatdırıb: "Bolqarıstandan əlavə Avropanın daha 3 ölkəsi - Rumıniya, Macarıstan və Slovakiya bizə müraciət edib ki, əlavə qaz həcmi almaq və nəql etmək istəyirlər. Bu ilin yayında - iyul ayında cənab Əliyev və xanım Fon der Lyayen sənəd imzalayıblar. Həmin sənədə əsasən, yeni yanaşma tətbiq edilmişdir. Bunun sayəsində biz illərlə gözləməyə əvəzinə, - bilirsiniz ki, burada mövcud infrastrukturunu genişləndirmək üçün böyük sarmaya lazımdır, - həmin bu 4 ölkədə olan infrastruktur vasitəsilə Azərbaycan qazını dərhal digər ölkələrə göndərə bilərik. Beləliklə, qaz daha tez və etibarlı şəkildə Mərkəzi, Qərbi və Cənubi Avropaya çatdırıla bilər".

Biz artıq Albaniyanı qazlandırılması barədə fəal danışıqlara başlamışıq. Albaniya yalnız tranzit ölkədir,

bu ölkədə qaz şəbəkəsi yoxdur. Odur ki, qazlandırma kifayət qədər xərc tələb edir. Prezidentimiz yerli televiziya kanallarına müsahibəsində bildirdi ki, bu halda biz yaxın dostlar və tərəfdaş kimi öz xidmətlərimizi təklif etmişik. Hazırda qazlaşdırma yerlərinin seçilməsinin, ilk növbədə, hansı şəhərlərin qazlandırılmasının razılaşdırılması məsələsinə dair iş aparılır.

Azərbaycan qazının Balkan ölkələrinə nəql olunması üçün isə 5 milyard kubmetr ötürülməlik imkanına malik İon-Adriatik qaz kəmərinin tikintisi nəzərdə tutulub. Bu kəmər TAP-ın davamı olacaqdır. Azərbaycan qazı TAP kəməri vasitəsilə Albaniyaya nəql edildikdən sonra digər Balkan ölkələrinə çatdırılması üçün İon-Adriatik kəməri inşa ediləcək. İon-Adriatik qaz kəməri Trans-Adriatik qaz kəməri ilə məhz Albaniya ərazisində birləşəcək. İki qaz kəməri birləşdikdən sonra Azərbaycan qazı Xorvatiya, Monteneqro, Bosniya və Herseqovinə çatdırılacaq. Dəyəri 620 milyon avro olan bu kəmərin tikintisi haqqında razılaşma 2007-ci ildə imzalanıb və 2025-ci ilə kimi tikilib başa çatdırılması nəzərdə tutulub.

Prezident İlham Əliyev sözügedən müsahibəsində bütün bunları nəzərə alaraq deyib: "Beləliklə, Avropanın, Balkanların, Qərbi Avropanın enerji tədarükəsinə geniş nəzər salsaq, bu xəritə birnəfəsli olaraq müxtəlif arteriyalarla birləşir və bu, həm bizə, həm də onlara uzumüddətli strategiyamızı planlaşdırmaq imkanını verir".

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 16 noyabr (Şənbə günü) tarixli 41-cı nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

ŞURAYI-MİLLİ HEYƏTİ-İDARƏSİ

Müvəqqəət Bələdiyyə (Dum[a]) dairəsində ikinci qatda müzakirə salonu yanında vəqə xüsusi odada bulunur. Şuray-İ Milli rəyasəti ilə işi olanlar hər gün səhər saat 11-dən 1-ə qədər və axşam 5-dən 7-yə kimi müraçiat edə bilərlər.

726 3-2

ŞURAYI-MİLLİ RƏYASƏTİNDƏN

Şuray-İ Milli dəftərxanasını idarə eyləmək, vəzifə və kitabət [katibliyi] icra etmək, Şura müzakirətini [müzakirələrini] zəbt etmək [protokolunu tutmaq] üçün məmurlar lazımdır.

Məmurun [məmurların] türkə bilmələri məşrutdur [vacibdir]. Arzu edənlər müvəqqəət Dum[a] [Bakı Şəhər Bələdiyyəsi] binasında bulunan Şuray-İ Milli dəftərxanasına müraçiat etməlidirlər.

278 3-3

ELAN

Bakı ikinci zükur [oğlanlar] gimnaziyası cəmbində [nəzəndə] kamillən milliləşmiş əlifba şöbəsi açılır. Bu şöbəyə daxil olan çocqlar türkə təlim alacaqlar. Əhalinin nəzəri-ətinası bu milliləşmiş əlifba şöbəsinə cəlb olunaraq, uşaqların qeyd etdirəcəklərinə ümid edirik. Qeyd etdirmək istəyənlər məktəbin dəftərxanasına müraçiat edə bilərlər.

725 7-3

ŞURAYI-MİLLİ RƏYASƏTİNDƏN

Şuray-İ Milli iclası bu gün saat 1-də Duma zalında açılacaqdır. Şura əzalarından saat 12-də gəlmək rica olunur.

Düvəli-əcnəbiyyə [xarici dövlətlər] nümayəndələrindən ötrü xüsusi mövqə hazırlanmışdır.

Şuray-İ Milli raisi:
Rəsulzadə Məhəmməd Əmin

ELAN

Azərbaycan Cümhuriyyəti Şuray-İ Milli İdarəsi üçün mükəmməl türkə bilən bir idarə müdiri müavin, bir karguzar, iki dəftərdar, bir mühəsis, iki yazıçı və bir vəzənadar [xəzinədar] lazımdır. Arzu edən şəxs hər gün səhər saat 10-dan 6-yədək Bələdiyyə İdarəsi imarətində idarə müdiri Məhəmməd Said Axundzadəyə müraçiat etməlidir.

QİSMİ-RƏSMİ [RƏSMİ HİSSƏ]

Hərbiyyə Nəzarəti müştəşarından Azərbaycan Hökumətinin qərarı ilə Hərbiyyə Nəzarəti müştəşarlığına təyin buyuruldu. Bu gündən etibarən işə başlandı. Əhvalin nəzakətini [vəziyyətini həssaslığını], vəzifənin müskülətini təqdir etməkdəyəm [qiymətləndirməkdəyəm]. Fəqət arxadaşlarımızın vəzifəyə müttəhidən [birgə] sarılmaları və namuskarane çalışmaları ilə bu müsküləti bərtərəf edə biləcəyimizə [aradən qaldıra biləcəyimizə] əminəm.

Qitəat [hərbi hissələr] komandanlarının, əfradin [şəxsi heyətin] təlim və tərbiyəsi, biləcəsi əfradi-zabitəndə [zabit heyətində] qanuna itaət, hüquqa hörmət, maduna [aşığı] rütbəllərə] məhəbbət və hüsnü-müamilə [yaxşı rəftar], vəzifəni səvmək və fədakarlıq kimi xassələrin hüsuslu [həsil olması] xüsusində nəzəri-diqqətlərini cəlb edirəm. Bu surətlə yetişəcək Ördumuz istiqbalə [gələcəyə] eyi hazırlanmış və Hökumətimizin müskülətlə tadarük və fədakarana ordu üçün sərf etdiyi para və hümmətə qarşı borclarını ödəmiş olar.

Mən bu gündən etibarən ordundan hər dürlü ehtiyacatını təmin xüsusundə alimdan gəldiyi qədər çalışacağam.

Hərbiyyə Nəzarəti müştəşarı:
Samad bay Mehmandarov

BAKİ, 16 TƏŞRİNİ-SANI

Bu gün paytaxtımızda Azərbaycanın birinci Parlamanı, birinci milli müşavirəsi məclisi açılır.

Məmləkətin qeyri-təbii olan ümumi vəziyyəti, paytaxtımızın bir çox müddət düşmən əlində qalması, düşmənləri qovduqdan sonra da şəhərdə və bütün məmləkətdə asayış bərpə edilməsinə sərf olunan zəhmətlər, hal-hazırda bəla Azərbaycanın bir təqim yerlərinin düşmən əlində olması və qeyri-qeyri... Bu şərtlər həpsi şimdiki Hökumət təşkil olunanda 6 ay müddətində dörd mərtəbəli seçki əsası ilə çağırılması vəd olunmuş Məclisi-Müəssisəni [Təsisçilər Məclisini] təxirə sald. Lakin qarşımızda görülməz siyasi vəziyyət və mühüm bir hal məmləkəti[n] Parlamansız, Məclisi-Millisiiz qalmasına, millət mənafeyi nöqtəyi-nəzaridin müsaidə verməyib, böylə müəssisənin təşkilini an ciddi surətdə tələb edirdi.

Çünki, yaşadığımız öylə bir mühüm zamanda Hökumətimizlə camaatımız arasında sıxı bir vəsiyyə-rabitə olması lazımdır gəlir ki, həmin vəsiyyə ümum millətin rəy və xahişlərini Hökumətə bildirib, Hökumətin nə tərdzə, nə şəkildə işləməsinə müəyyən etsin. Bunun üçün müəyyən planlar tərtib etsin.

İştə, bu səbəbdəndir ki, Hökumət Məclisi-Millinin çağırılmasını lazımdır bildi.

Parlamamızın [in] rüknü [özülü; bünövrəsi] ədd edilən [sayılan] heyətin kəməndən ibarət olacağı qəzətimizdə dərc edilmişdir. Bu heyət kəməndən 80 nəfər daha üzv dəvət edəcəkdir ki, onlar müəssəlman və qeyri-müəssəlman millətləri faallırlardan ibarət oladılar (Hər bir millətə Parlamanda müəyyən yer vermək qaydası üzrə). İştə bu 120 nəfərdən müştəşakill Parlamanda camaat ilə Hökumət arasında vəsiyyə olub, ricalı-hökuməti [hökumət adamlarını] millətin rəy və xahişinə tabe edəcəkdir və keçirdiyimiz böylə bir mühüm günlərdə hökumət başında oturanlarla bərabər məsuliyyəti öz öhdəsinə ala-caqdır.

Bu gün hər bir vətəni və millətini sevən zəhmin ali məclislərin güşəyindən [açılışından] şad olub, ona var qüvvəsi ilə müavinət [kömək] etməlidir və səy etməlidir ki, kəməndən ittiyar olunan [seçilən] vəba [şəxslər] həqiqi millət xadimləri olub, məmləkətə və millətə zərərli olmasınlar. Siyasət aləminə vəqif olsunlar və böylə bir mühüm vəzifəni ifa etməyə qadir və qabil olsunlar.

Bir təqim məmləkəti və millətini kəndi şəxsiyyətlərinə satan adamlar tapıla bilər ki, burada da dəxi təşviqatda bulunub, araya intriqə-filan salmağa çalışsınlar. Bunsuz biz müəssəlmanları hər bir yerdə, hangi bir məmləkətdə olursa-olsun keçinməməyəcəyiz. Lakin, biz camaatımızın zəkavətinə [zehinə, zəkəsinə] və ağılına qvarlanaraq [güvənərək, onunla qürur duyaraq] ümidvar oluruq ki, keçmiş acı təcrübələri dərxatir edib də [yada salıb da] içimizdə artıq intriqəyə, dəsislərə [hiylələrə] və təfriqələrə [ayrılıqlara, bölünmələrə] məhəl [yer] verməzlər. Çünki, "şəxsiyyət" və "mənaəmlilik" yolunda özlərini meydanı-siyasətə atan həriflərin əməl və hərəkətinin millətimizə, vətənimizə nə qədər acı zərbələr vurmaları öz gözümüzə gürdükdü.

"Uca mənaəblər" iddiasında olduqda "ağzıları yanmış" həriflər digərlərinin məmləkətimizin rifah və səadətini üçün nə dürlü təşəbbüsətdə bulunmalarını bəyənəməyib, hər bir şeyin əleyhinə ola-caqları möhtəməldir [ehtimal olunur]. Lakin böylə şeylərə camaatımız əhəmiyyət verməməlidir. Öylə həriflərin dəsislərinə [hiylələrinə] aldanmamalıdır.

Böylə bir müskül halda fikirlərin vətəni və millətin səadətində verməlidirlər və bu gün işbatı-vüüd edəcək [meydana çıxacaq] Məclisi-Millimizi alqışlayıb, ona müavinətdə [yardımda] bulunmalıdır.

Yaşasın Azərbaycan! Yaşasın Azərbaycanın birinci Millət Məclisi!

HANGİ ÜMİDLƏ?

Azərbaycan istiqlalının yeni bir səhifəsi vərəqlənir. Şuray-İ Milli açılır.

Şuray-İ Milli açılır. Bu sədəni eşidən azərbaycanlı əndişəsiz deyildir. Düşər olduğu bu qədər müsibətlər, giriftar olduğu bu qədər fəlakətlər kəndisində bir növ yə's və nomidlik [məyusluq və ümidsizlik] törətmişdir.

Mart hadisələrini gören, hürriyyət, ədalət və millətlərə haqqı-müsavət [barəbərlilik haqqı] vəd edən adamların birer canı, qatıl və cəllad kəsilərək su əvəzinə qan axıtıqlarına şahid olan, sentyabr müzəffəriyyətinin bütün şəhad [ziyyəti] və təhəssüslərini [hissələrini, hissə qapılmalarını] duyaraq qurbanlar verən, hərbi-zərbin [müharibə və iğtişaların], səfalət və fəlakətin, daxil müharibələrin bütün müsibət və ələmlərini çəkan Azərbaycan vətəndaşı heç şübhə-siz ki, Şuray-İ Milli açılır deyincə bir az düşünəcək, artıq əhvali-fəvqaladəndə [fəvqaladə vəziyyətdən] çıxaraq mötəd [alqışımı; normal] bir həyati-siyasiyyə [siyasi həyat] yaşayacağı fikrini bas-ləmək istəyəcəkdir.

Fəqət nəsi? Türkiyə mütərəkkə əqd etmiş [atəşkəs imzalamış], Avstriya-Macaristan qitə-qitə [parça-parça] olmuş, Bolqariya çox-dan taslim olmuş, Almaniya silahını qoymuş, inqilab atəşləri bütün Orta Avropa məmləkətlərini bürümüş, Boğazlar açılmış, ingilislər Bakının qəpəsinə dayanmışlardır.

Böylə iken acəba hangi ümidlə Şuray-İ Milli açılır? Şuray-İ Milli bu qədər müskülətə qarşı Azərbaycan istiqlalını mühafizəyə qadir olacaqmı?

İştə, əfkəri-ümmümiyyəmin [ictimai rəyimizin] "Hangi ümidlə?" sualı ilə xülasə etmək istədiyini bir həyəcan.

Fəqət bu həyəcanə pak o qədər də məhəl [yer] yox. Tamamilə ümidsiz bir halda deyilib. Şuray-İ Millinin açılması ilə azərbaycanlılar müqəddəratlarını tamamilə kəndi əllərinə alırlar. Burası millətin əməlləri [istəklərini], arzu və məqsədlərini bütün cəhanimədanıyyətdə [mədəni dünyaya] elan edəcək bir kürsüdür. Bu kürsünün öz kürsümüz, öz minbar və öz məbadi-siyasimiz olduğunun bütün cəhanə isbat etməliyiz, etməklə mükəlləfiz.

Qoy, Mərkəzi Avropa dövlətlərinin cəhanə təhdid edən bazuyi-ahənin [dəmir bazusu, qolu] qırılmaq keyfiyyəti bizi heç də nəümid etməsin. Biza haqqımız verəcək, haqqı-həyatımızı [yaşamaq haqqımızı] təmin edəcək qüvvət nə Kruppun topları, nə də digər bir qüvvəli-cabirədir [zor işlədən qüvvədir]. Biz haqqı-həyatımızı hər şeydən əvvəl kəndi iman və istedadımızdan, sonra bütün dünyaya hakim olacaq fikri-hürriyyət və üxüvvətdən [azadlıq və qar-dışıqlıq fikrindən] alaçaqdıq.

Şimdi hərbi-zərb dövrəsi keçəcək, fikir və istiqlal zamanı hüül edir [daxil olur, gəlib çatır]. Bu gün qaliblər də məğlubların iləri sürdükləri əsasət [prinsipləri] müdafiə edirlər. Lenin tərəfindən millətlərin hüququna aid elan olunan düsturlar, Vilsonun şərait-i-sülhiyyəsinə [sülh şərtlərinə] daxi bir zəminə təşkil edir.

Vilsonun bütün ələm müvaciəhsində [qarşısında] elan etdiyi prinsiplərin izə təbiiq edilməyəcəyini düşüncə üçün meydana də heç bir səbəb və cəhət yoxdur. Əcəbə nə düşüncülür? Bütün ələmi-islama nəfiz bulunmaq [təsir göstərmək] vəziyyətində olan İngiltərə, yəni başımızda bir gürcü, bir erməni və sair millətlərin hüquq və haqqı-həyatını tanıd, bizi boğarmı? Böylə bir düşüncə əbas olsa gərəkdir.

Biza haqqı-həyat taniyacaq İngiltərə ilə pak əla uyuşar və etilaf edəriz [uzlaşarıq]. Azərbaycan Hökuməti Bakı dəxi daxil olduğu halda Qafqaziyəni qismi-mühüm [mühüm hissəsi] üzərində əmniyyət və asayış təmin etməklə ingilislərə müfid [faydalı] olar, ingilislər mədəniyyət və fənunundan da [elmindən da] izə istifadə edəriz.

Ümid edəlim ki, bütün millətlərə haqq və hürriyyət vəd edən Vilson zümrəsi Azərbaycan hürriyyət və istiqlalını boğacaq bir vəziyyət almısan.

Əvət, ümid edəlim. Bu ümidlərimiz vicdani-millimizin imanı və Hərbi-ümumi nəticəsində təəssüs edəcəyi [qurulaçağı] möhtəməl bulunan [ehtimal daxilində olan, gözənilən] Camiyyət-Qvam [Millətlər Camiyyəti] süarı ilə ruhlanısan.

Bu gün biri digəri ardından devrənlən təxtlən, qurama söküyü kimi parçalanan dövlətləri, yarı Avropayı istilə edən inqilabların yalnız bir mənası vardır: demokratizmin qələbəsi. Bu qələbə yarı dünyaya deyil, bütün ələmi-mədəniyyətdə şamil olmağınca, başəriyyət sükun bulammayacaq. Bunu görməli, o surətlə hərəkət etməlidir.

İştə, Azərbaycan Şuray-İ Milli böylə ümumi bir demokratizm ərafəsində açılır ki, bu açılış böylə də millətlər bayramına hürriyyət libası geyarək çıxmasını mövbid olacaq [lazımlı hala gətirəcək].

Ümid və iman edəlim ki, Azərbaycan kimi müqəddəs atəşi ilə əskidən bəri bir ziyarətəgah kimi tanınmış olan yurdumuz

demokratizmini yalnız soyuq göstərişlərə münhasir [həsr] etməyib, səmimi işləri ilə də isbat etsin.

Qoy Azərbaycan Şuray-İ Milli qanlardan bıqmış, xarəbəliklərdən usanmış başəriyyətin sülhi-ümumi bayramı üçün yapaçağı çərağına [atəşfəşanlığa] kəndisində məxsus əzəri bir ziya səğsin. Kəndi himayəsində yaşayan insanlar bilərfərq-i-cinsü-məzhəb [cins və məzhəb fərqi qoymadan] bəsləyəcək bir yurd, isindirəcək bir ocaq olsun.

Ey qərei-möhətarəm [möhətarəm oxucu]! "Hangi ümidlə?" sorurdun? İştə, böylə bir ümidlə!..

M. Ə. Rəsulzadə

TARİXİ BİR GÜN ÜÇÜN

Bu gün Qafqaziya türklərinin əfaqi-həyatında [həyat üfüqlərində] yəni bir tarixi vəqə [hadisə] doğur. Bu günə ulu babalarımızdan biza irs qalmış ictimai yığınlar [yığıncaqlar] – qurultaylar və məclislər yənidən əhya edilir [canlandırılır, bərpə edilir].

Həttə nisan [aprel] ayının axırlarında qəlbli milli əməl ilə dolu, gələcəyə böylük ümidlər bəsləyən Qafqaziya islamı Rusya çarlığı boyunduruğundan xilas olduğunu fəqət [ancaq, yalnızca] bu ictimai məclislərdə görür, qəlbinin ən dərin bucaqlarında on illərə bəslədiyi arzuları söyləyir, gələcəyini də həman qurultay iclaslarında təyin edirdi. O zaman Qafqaziya türkləri gələcəyə baxdıca, yeni səfərə çıxmış bir gənc kimi istiqbal [gələcək] qarşısında gah titrər, gah məğrurana köks qabardar idi. Bu zaman Azərbaycan Cümhuriyyətinin meydana çıxacağına çalışılırdısa, bir çox mənaəblərndə dolay siyasət aləminə yeni qədəm qoymuşumuz üçün kəndi həyatımızda, milli işlərimizdə ümumi bir lisan bulunmadı, ümumi bir qanuna riayət edilmədi. Bu səbəbdən idi ki, yavaş-yavaş qövlənd feilə [sözənd işə] keçmək arzusunda bulunan Azərbaycan Məclisi-Müəssisəni hazırlıqlarımız və bir çox digər təşəbbüslərimiz öylə bir fəlakətə uğradı ki, hər tərəf artıq susmuş kimi görünməyə başladı. Fəqət, yaşamaq istəyən bir millətin fəaliyyəti əbədən qırılmaz. Muxtəriyyət, istiqaliyyəti fikri qiğilicimi içərisinə abudəndükdə, daima süxlanənrək o milləti nəhayət əbədi bir necat səhlinə çıxarar.

İştə, onun üçün burada sıxıntı çəkmiş azərbaycançılar ölkəmizin digər bir bucağında bir fikri diriltmək istədilər. Bakıda batmış zaif bir ulduz Gəncədə, bəlkə də Tiflisdə bir təqim evlərində müşavirə məclislərində parlayırdı. Hər tərəfdən fəlakət, vəxəmət [təhlükə] görüldükdən sonra böylük bir fədakarlıq göstərmək qarşısında məcbur olduq. Qurbanlar verildə də, illərdə səğər [qiğilim] misalında olan bu qayə bu gün işiqlı günəş kimi ətrafını yaldızlar [qızıl kimi parıldadı] halına gəlmişdir. Nümayən olmuş [doğmuş] bu günəşin bir daha zəvalə ərməması [batmaması, yox olmaması] üçün qurbanlar verəcəyimiz mühaqqəqdır [şübhəsizdir].

Bunu kimsə danmaz. Lakin, hürriyyət və səadətimiz yolunda verəcəyimiz qurbanlar, göstərəyəcəyimiz fədakarlıqlar müsmir olmağı [nəticə verməsi] üçün artıq bitihək [birlişmə] və ittifaq lazımdır. Bu ittifaqı da bu gün verə biləcək bir müəssisə, bir məkan varsa, o da hazırkı Milli Şura, yənikni Parلمان və gələcəkdəki Məclisi-Müəssisən olacaqdır. Bu müəssisələrdə Azərbaycanın muxtar və müstəqil yaşaması uğrunda həp məsələlər birləşməli, həp cərəyanlar bir ümumi zəmin üzərində dərulməlidirlər. Azərbaycanın olması ilə xalqımızın rifahı, tərəqqisi və təalisi [ucalması] olar. Xalqın tərəqqisi ilə millət miyanında [arasında] siyasi cərəyanlara meydan bulunar. Bunun üçün əsası [kökü] müstəhkəm etməmiş [barkitməmiş], fəruat [detallar; bucaqlar] üstündə mübarizə etmək güllünc olar. Artıq, Azərbaycan fikri canlandı, Şimdi bunu təqviyyə etmək [gücləndirmək] ümum Qafqaziya türklərinə fərdidir.

Bu təqviyyəyə nə birca ziyafət məclislərində olan kimi fəsih [gözlə, bəzəkli] sözlər və bəliğ [bəlağətli, zərif] nitqlər söyləmək istiqlal [məşğuliyyəti] ilə deyil, bəlkə ümum əhalinin arasında cərəyan edən əfkara [fikirlərə] riayət etmək, ədalət üzərə olaraq Azərbaycanın hər nöqtəsinə müqəddəratı[nın] həllində iştirak etmək imkanı vermək və əhvali-hazirəyi [hazırki vəziyyəti] münasib bir üsuli-idarəni nasb etməklə [qurmaqla] olacaqdır. Ümidvənz ki, bu gün Azərbaycanın müqəddəratını hall etmək üçün toplanan Şura əzasını [üzvlərini] hər biri nəslətinin [gələcək nəslin] bizim hər bir ətvərimizə [hərəkətimizə] diqqət edəcəyini nəzərə alıb, demokratik Azərbaycan Cümhuriyyətinin həyat səhnəsində canlı olması üçün kəndi nəfsindən keçincəyə qədər qeyrət edər [səy göstərər, çalışar].

Bu gün iqtizaiy-zaman [zamanın çağırışı] bizdən fəqət böylə bir qeyrət bəkləməkdədir.

M. Hənəfi

AZƏRBAYCAN ŞURAYI-MİLLİSİ TARİXİNDƏN

Azərbaycan Şuray-İ Millisinin 1918 sənə iyun ayının 17-də Gəncədə Fətəli xan Xoyski hökuməti-hazirəsinin [hazırkı hökuməti-ni] təşkil edərək, bütün səlahiyyəti-hökuməti [hökumət səlahiyyəti-ni] kəndisində tövdi ilə [tapşırmaqla], tətil etdiyi qərelərimizə [oxucularımız] məlumdur. İyunun 17-si Azərbaycan tarixi-istiqlalına səbt [qeyd] olunacaq günlər[əndir]. Şuray-İ Millinin təkrar həyat və fəaliyyəti başlandığı bu gündə, fəvqəzəkir [yuxarıda qeyd edilən] günün iclasını qaparkən Şuray-İ Milli raisi Rəsulzadə Məhəmməd Əmin həzrətləri tərəfindən irad olunan [söylənən] nitqi nəşr etməyi münasib gördükdü.

İştə nitqin məzmunu:*

Həzərət, daha səbahkı iclasımızı açdıqı zaman bu kimi məsuliyyətli və ağır bir zaman içərisində bulundugumuzuz ixtar eyləmişdim [yada salmışımdı]. Tarixi məsuliyyətin bütün o çəkilməz yükünü şimdiki qərarınızla Fətəli xan Xoyski cənablarının təşkil eylədikləri hökumətinin omuzlarına yükükdiniz. Bu qərar bir tərəfdən əhvalini icabı [vəziyyətdən doğmuş], digər tərəfdən də "Blok" ilə "Hümmət" in istefaları üzərinə mənən və şəkllən alınmaq məcburiyyəti hasil etmişdir.

Dünya müharibəsi və Rusiya inqilabının təsirləri ilə yeni doğmuş və həyati-siyasiyyəyə [siyasi həyat] ilk qədəm basmış olan Azərbaycan, qayəsi əhatə olunmaz [nəticəsi bilinməyən] mühüm dəqiqlər keçirir. Bu yeni təkrar nüvəzədə siyasət [türk siyasətinin yeni körpəsi] rüsd və bülüğ bulub [həddi-biəyə çatıb] da millətlər züm-rəsinə bir əməli-həyat [həyat ünsürü] olaraq gira biləcək, yoxsa sısq [zaif] çocucqlar kimi südəmər halında iken tərki-həyat edəcəkməydir? İştə, bütün zehinləri işğal edən bir məsələ. İştə, bir zaman ki, müqəddəratı-milliyani [millətin müqəddəratını] əllərinə alanlar üçün Azərbaycan növdəmini tələf etməmək kimi müskül, fəqət

Türk və islamliğa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıldıqır.

Dərc olunmayan övraq iada edilməz.

Dərc edilən məqalətin mükafatını idarə təyin edir.

Abunə şəraiti:
Yanvarın birinədək Bakı üçün 24, başqa şəhərlərə 35 rublədir. Bir aylığı Bakıda 12, başqa şəhərlərdə 19 rublədir.

Elan fiat: sətiri 2 rubla. Kərratla gedən elanlar üçün güzəşt edilir.

Əvət, əfəndilər, Azərbaycanın paytaxtı-müvəqqəti bulunan Gəncədə naqis də olsa hakimiyyəti-milliyani təmsil edən bir müəssisənin şu surətlə meydana çəkilmək məcburiyyətində qalması, heç şübhəsiz demokrasiyanın bir riciəti [geri çəkilməsi] və quvayi-mürtəcenin [mürtəce qüvvələrin] bir müvəffəqiyyətidir. Bu riciə ağ və pak qüvvətlərə müqabil, qara və napak qüvvətləri təqviyyə edəcəkdir [gücləndirəcəkdir]. Bu nöqtəyi-nəzərdən baxılınca, ilk nəzərdə bizim halımız Ukraynanın halına bənzəyir kimidir. Bu hallar bizdə Rusiya məqsədi-inqilabiyəsinin [Rusiya inqilabının məqsədlərinin] iflasına dair bir əqidə hasil edir. Fəqət, əfəndilər, zəvahlərə baxmayalım [xarici görünüşə əsasən qərar verməyə], səthi düşünməyəlim, pak də məyus olmayalım.

Mənca, Rusiya inqilabi-əzimi [böyük inqilabı] hər nə dərlərsə desinlər, qətiyyəni iflas etmədi. Rusiyada inqilab nə yapaçaqdır? Bu suala "Böyük Rusiya" fikri ilə məsumun [zəharlanmış] olan rus inqilabçıları nöqtəyi-nəzərdən deyil, inqilabın kəndi təbiiatını təhvil edərək cavab vermədilər. Rusiya baxılarsa, Rusiya inqilabı məzlum və məğdur [haqsızlığa məruz qalmış] siniflərə, məhkum millətləri azad etməlidir. Məğdur siniflər təqdir edəlim ki, istədiklərdən fəzləsinə [artıqımı] aldıqır. Millətlər isə birer-birər kəsb-i-istiqlal edirlər [istiqlaliyyəti əldə edirlər]. Əvət, dünyanın altından birini tutan Rusiya parçalanır. Fəqət, inqilab "Böyük Rusiya" yaratmaqları müvəzzaf [bir vəzifəni öhdəsinə götürmüş] idi? Qətiyyəni deyildi. İfrata gedən sinif hərəkətləri əlbəttə ki, təyid olunacaq [nizamlanacaq] və mötədil bir şəkli girəcəkdir. Çünki, bu hürriyyətin şəkli-hazırı [hazırkı surəti] heç şübhəsiz ki, hürriyyət deyil, bir əfət [bəla] və fəqət bu yolda yapılacak riciə əminəm ki, hər halda inqilabdan əvvəl mövcud olan hüddud östəsinə deyil, bərisində təvəqqüf edəcəkdir [dayanacaqdır]. Demək, əhval əvvəlkiyə nisbətə hər halda eyi olacaqdır.

Əfəndilər! Mən, səbiq Rusiya ərazisində güzəran etməkdə bulunan vəqəyəyə [hadisələrə] böylə baxıram. Buna görə də hələ ümidlərimlə bərabər olaraq yaşayırıam. Bilirəm, əfəndilər, ki, Azərbaycan Rusiya inqilabının vəz etmiş [meydana qoymuş] olduğu müsbət nəzəriyyələrə, elan etdiyi əqanımı-hürriyyətdən [hürriyyət prinsiplərindən] son dərəcədə istifadə edəcəkdir.

İştə, müstəqil bir Azərbaycan, siyasətən kəsb-i-hürriyyət və istiqlal edəcək [hürriyyət və istiqlal qazanacaq], Azərbaycan ictimai hürriyyətlər və hüquq-bəşərə aid düsturlar hər halda müstəbid Rusiya zamanından daha geniş, daha əlverişli olacağına şübhə etməm. Həttə, əfəndilər, söyləmək istəram ki, Azərbaycan Qafqaziyada ən hürriyyətpərvər və inqilabçı təsəvvür olunan Gürcüstandan daha məsuddur. Çünki, burada bizim daxili hürriyyətlərimizə icrai-yüfuz edən [təsir göstərən] və edəcəyi mütasəvvir bulunan [təsəvvür olunan, ehtimal daxilində olan] qüvvət yəbaçığı bir qüvvət deyil, öz qüvvətimizdir. [alqışlar] Burada istiqbal böylük və şanlı bir millətin müxtəlif sənə və bucaqlarını tövhidə [birləşdirməyə] doğru gedəcək ki, eyni-məqsədimizdir [məqsədimiz ələ budur]. [alqışlar] İctimai və hüquqi hürriyyətlərdə biz fərzən [tutaq ki], qeyb etsək bəla, siyasətən qazanacaq, talafeyi-mafət edəcəyiz [itirilməşlərin əvəzinə qayacağıq]. Halbuki Ukrayna, Gürcüstan və sairə öylə deyildir. Əvət, əfəndilər, pak də nəümid olmayalım. Tarixin əməli-milliyəni nöqtəyi-nəzərdən müsaid bir zamanında olduğumuzu, türk ittihadı [birliyi] üçün fərsət ələ keçdiyini unutmayalım. Bütün məsəimizi [əməyimizi] bu hürriyyəti-siyasiyyəni [siyasi hürriyyətin] təşəbbüsünə [əmələ gəlməsinə] sərf edəlim. Bunun üçün də hər dürlü fədakarlığa əməd [həzir] bulunalım.

Sizi, ey heyəti-hökumət [hökumət heyəti], böylə bir əmri-əzimin [nəhəng işin] ifası üçün təvkil edir [vəkil təyin edir, işi sizə tapşırır], bütün məsuliyyəti öhdəyi-həmiyyətinizə təhvil etməklə [qeyrətinizin öhdəsinə qoymaqla], zənn etməyiniz ki yalnız qalrsınız. Yetişər ki [yetər ki], siz, keçirməkmiş olduğumuz zaman əhəmiyyəti ilə mütənasib, əməli-milliyə ilə müvafiq, türklük e'la-sinə [ucalmasına], Azərbaycanın hürriyyətinə, türk kitleyi-nəsinin [xalqının, xalq kütləsinin] mənafeyinə mətuf olan [yönələn] icraatınızda kəhəlat [göz boyama] və müşahələ [asana çəçmə] göstərməyib də, pozulmaz bir əzmlə çalışsınız. Biz hər zaman sizə müin [köməkçi] olmağa hazırız. İstədiyiniz zaman bizi, kəndinizlə bərabər bulacaqsınız. Biz hüzürümüzə [varlığınıza] sizə müin olmağa hazır olacağımız kimi, icabı təqdirində [lazım gəldiyində] başqa yollarla da sizi təqviyyə [dastəkləməyə; gücləndirməyə] hazırız. Nətəkim, bugünkü tətilimiz daxi bu hissə və bu məqsədə icra olunur.

Şuray-İ Millinin heyəti-hazirəsi [hazırkı heyəti] haqqında vəqə olan tənqidatə [tənqidlərə] qarşı buradan bəhs etməyə lüzum görməyirəm. Siz bilirsiniz ki, bu tənqidat, heyətdən ziyadə əsasə mətufur [yönəlməyir]. Bu münəqqidlar [tənqidçilər] haqqında mühəkimət [mühakimələr] tarixə həvalə edəlim. Bir qəç ay sonra, əgər, bu vəhi [bəs; mənasız] tənqidlərdə əzəli-millət arayan arkan [şəxslər] əsasən deyil, heyətin əleyhinə isələr, hürriyyəti-intixabət [seçki azadlığını] təminlə, millətin haqqı tələqəyini [mövqeyini; qiymətləndirməsini] görürlər. Millət kəndisi biziəmlə onların arasında həkəmə [münsif, arbitr], o zaman haqq ilə batıl da əyan olar.

Şimdi, artıq bu ağır günlərdə öhdəsinə bir vəzifə tövdi ilə [tapşırmaqla] tərək etdiyimiz Hökumətə ərz-i-vida edəlim də, ayrıalım.

Əfəndilər! Sizdən, kəndi haqqımızda izzü-əhtiramdan [hörmət-izəttədən] başqa bir şey görmədiyim əziz arxadaşlarımdan ayırdığım əsnədə, öhd

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 16 noyabr (Şənbə günü) tarixli 41-cı nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

Şimdi vaxt gəlir. Saati-vida vurulur [vida saati çalınır]. Yekdigərinə [bir-birinə] qardaşcasına əlvida edəlim və ayrılarkən, əfəndilər, bu ümidlə gedəlim ki, inşallah, yaxında Azərbaycanın paytaxtı bulunan Bakıda Azərbaycan Məclisi-Müəssisən dairəsində buluşarız.

Yaşasın Azərbaycan! Yaşasın türklük! [Şiddətli və sürəkli alqışlar]

Məclis saat ikidə qapanır.

AZƏRBAYCANLIYA
<i>Hörmətli Nəsim bəyə</i>

Ey vətəndaş, bu gün sənin taleyinə Vicdanları aydınlatan yaldız doğur.

Ey qafqazlı, sənin yücə üfүğündən Bir əbədi sönməyəcək yulduz doğur.

O yulduz ki, onun üçün bəşəriyyət Tarixində dəryalarca qan axıtmış

Doğmuş onun şəfəqindən qaç məmləkət, Bir çoxları qəhr olaraq yerə batmış.

Bu gün sən də insanlığa addım atdın Müstəqillən yaşamanı salamatlıdın.

Bundan sonra Azərbaycan ölkəsində İstiqlalın, hürriyətin kölgəsində

Sənin dəxi bir müqəddəs vətənin var, Bayrağın var, buludlardan yücə qalxar.

İstiqlalın Şərqə işq salacaqdır, Sənin dəxi Milli Şuran olacaqdır.

Şimdi sənin daşdığıın böyük adı Alqışlayır Qafqasyanın daği-daşı

Xəzər suyu bayrağını salamladı Sevən, azad Azərbaycan vətəndaşı.

Bundan sonra Azərbaycan ölkəsində İstiqlalın, hürriyətin kölgəsində

Sənin dəxi bir müqəddəs vətənin var, Bayrağın var, buludlardan yücə qalxar.

İstiqlalın Şərqə işq salacaqdır, Sənin dəxi Milli Şuran olacaqdır.

Şimdi sənin daşdığıın böyük adı Alqışlayır Qafqasyanın daği-daşı

Xəzər suyu bayrağını salamladı Sevən, azad Azərbaycan vətəndaşı.

Bundan sonra Azərbaycan ölkəsində İstiqlalın, hürriyətin kölgəsində

Sənin dəxi bir müqəddəs vətənin var, Bayrağın var, buludlardan yücə qalxar.

İstiqlalın Şərqə işq salacaqdır, Sənin dəxi Milli Şuran olacaqdır.

Şimdi sənin daşdığıın böyük adı Alqışlayır Qafqasyanın daği-daşı

Xəzər suyu bayrağını salamladı Sevən, azad Azərbaycan vətəndaşı.

Bundan sonra Azərbaycan ölkəsində İstiqlalın, hürriyətin kölgəsində

Sənin dəxi bir müqəddəs vətənin var, Bayrağın var, buludlardan yücə qalxar.

İstiqlalın Şərqə işq salacaqdır, Sənin dəxi Milli Şuran olacaqdır.

Şimdi sənin daşdığıın böyük adı Alqışlayır Qafqasyanın daği-daşı

Xəzər suyu bayrağını salamladı Sevən, azad Azərbaycan vətəndaşı.

Bundan sonra Azərbaycan ölkəsində İstiqlalın, hürriyətin kölgəsində

Sənin dəxi bir müqəddəs vətənin var, Bayrağın var, buludlardan yücə qalxar.

İstiqlalın Şərqə işq salacaqdır, Sənin dəxi Milli Şuran olacaqdır.

Şimdi sənin daşdığıın böyük adı Alqışlayır Qafqasyanın daği-daşı

Xəzər suyu bayrağını salamladı Sevən, azad Azərbaycan vətəndaşı.

MİLLİ ŞURAMIZA

Qardaş!

Sən çıx bu minbərdən doğrunu söylə, Yalvarma kimsəyə, tanrıdan başqa! Küskünə taleyin sən ona küsmə, Dirlətdir səsini, çalış, çapala!

Bu bəxtsiz millətin daddığı acı, Çalış, əlac olsun, diriltsin onu. Düşmən başındakı o zəfər tacı Görsün ki, irqimin deyildir sonu!

Qüvvəti vicdandan, nuru haqdan all Hidayət etməyə yol azanları, Gəlməsin yardımsız qəlbinə məlal, Yardım: minarələr... sübh azanları...

Təməz alınndakı tozu, toprağı Haqq üçün açdığıın əllərinlə sil! Vətən bir fidandır, yaşıl yaprağı Soldurmamaq sənin əlindədir, bill

Təməz alınndakı tozu, toprağı Haqq üçün açdığıın əllərinlə sil! Vətən bir fidandır, yaşıl yaprağı Soldurmamaq sənin əlindədir, bill

Təməz alınndakı tozu, toprağı Haqq üçün açdığıın əllərinlə sil! Vətən bir fidandır, yaşıl yaprağı Soldurmamaq sənin əlindədir, bill

Təməz alınndakı tozu, toprağı Haqq üçün açdığıın əllərinlə sil! Vətən bir fidandır, yaşıl yaprağı Soldurmamaq sənin əlindədir, bill

Təməz alınndakı tozu, toprağı Haqq üçün açdığıın əllərinlə sil! Vətən bir fidandır, yaşıl yaprağı Soldurmamaq sənin əlindədir, bill

Təməz alınndakı tozu, toprağı Haqq üçün açdığıın əllərinlə sil! Vətən bir fidandır, yaşıl yaprağı Soldurmamaq sənin əlindədir, bill

Təməz alınndakı tozu, toprağı Haqq üçün açdığıın əllərinlə sil! Vətən bir fidandır, yaşıl yaprağı Soldurmamaq sənin əlindədir, bill

Təməz alınndakı tozu, toprağı Haqq üçün açdığıın əllərinlə sil! Vətən bir fidandır, yaşıl yaprağı Soldurmamaq sənin əlindədir, bill

Təməz alınndakı tozu, toprağı Haqq üçün açdığıın əllərinlə sil! Vətən bir fidandır, yaşıl yaprağı Soldurmamaq sənin əlindədir, bill

Avstriyada
- Kiyevdən xəbər verirlər ki, Avstriya sərhədində olan cənub dəmir yol xəttində qərat və iğtişaş davam etməkdədir. Novoselitsa istasyonundan teleqraf edirlər ki, məhəlli [yerli] əhali Avstriya saldatları ilə bir yerdə dövləti əmvalı [dövlət malını] dağıdıb, qərat etmişlərdir. Spirit anbarları talan edilmişdir. Tüfəng atəşi davam edib, bombalar patlamaqdadır. Geca istasyon kantorası qərat edilib, kantorida olan pullar oğurlanmışdır.
- Yelizavetqraddan xəbər verirlər ki, Avstriya saldatları dövləti evlərini və müəssisələrini talana başlamışlardır. Məhəlli [yerli] füqərə sinfi də saldatlara mülhəq olmuşdur [qoşulmuşdur].
- Voloçiskdən xəbər verirlər ki, ətraf kəndlərdən bir çox əhali gəldiyindən və Avstriyadan külli miqdarda hərbi əsirlər varid olduğundan [gəlib çxdığından], nəhayət dərəcədə qərat və iğtişaş bərdəvamdir [davam edir]. İstasyonda geca və gündüz atışmadır. Başqa yerlərdən də bu tövr xəbərlər gəlməkdədir. Sokolova istasy-onu Romanya əsgərləri tərəfindən zəbt edilmişdir.
- Odessa ilə Kiyev arasında olan istasyonlarda Avstriya əsgərləri dəstələri ərzaq anbarlarını dağıtmışlardır. Jmerinka mövqifində [stansiyasında] Avstriya əsgərləri keçib getməkdə olan zabitləri həbs edib, həbsdə olan bolşevikləri azad etmişlərdir. Ərzaq anbar-larında olan malları kəndlilərə paylayıb, sonradan anbarları yandır-mışlardır. Ukraynadan gələn əsgəri hissələr Avstriya saldatlarının silahını allarından almışlarsa da, fəqət onlar kəndlilərə bir çox silah və pulemyot paylamağa müvəffəq olmuşlardır. Kiyev-Voloçisk arasındakı dəmiryol hərəkəti qət edilmişdir [kəsilmişdir]. Odessa-Voloçisk arasında hərəkət fəsx [ləğv] edilir. Odessa ilə Kiyev arası hərəkətinin dayanması qorxusu var.
- Vyanada böyük iğtişaşlar vəqe olmuşdadır. Noyştatdda aero-plan mövqeləri yandırılmışdır. Zalsburqda şiddətli atışma hökmfər-mədir [hökm sürməkdədir]. Avstriya qəzetələri yazırlar ki, Karln xətti-səltənətini tərk etməsindən sonra, Avstriya inqilabı gəldikcə Rusiya inqilabına mübəddal olmuşdadır [çevrilməkdədir]. Ətrafda böyük iğtişaş vardır. Əhali çörəkçi dükanlarını dağıtmaqdadır.

Cəbhələrdə
- Liondan xəbər verirlər ki, ingilis əsgərləri Moböjün iki mil məsafəsindədirlər. Amerikalılar Sedanı işğal etmişlərdir. Dəmir yol xətti boyu fransızlar alman əsgərlərini təqib etməkdədirlər.
- Romadan xəbər verirlər ki, İtaliya məmurları Avstriya dəmir yollarının kontrolluq vəzifəsini öz əhdələrinə almışlardır. İtaliya kralı Triest şəhərinə varid olmuşdur.

SÜLH ƏTRAFINDA

Təlsiz teleqraf xəbərləri
"Royter" acentaliyinin verdiyi məlumata görə, Lloyd Corc Almaniya ilə imza edilən mütarikə şəraitini [atəşəks şərtlərini] Avamlar Kameronasında [lcmalar Palatasında] oxumuşdur. Bu şərait üç hissəyə təqsim edilir [bölünür]: 1. Qərb cəbhəsi; 2. Şərq cəb-həsi; 3. Donanma.
Qərb cəbhəsi şəraitı: <p>1. Fransanın almanlar tərəfindən zəbt edilən yerləri Belçika, Elzas-Loren və Lüksemburq təxliyəsi.</p> 2. Güclə Almaniyaya aparılan əhalinin öz vətənlərinə buraxıl-ması.

3. 5 min top, 30 min pulemyot, 3 min mina buraxan və 3 min aeroplan təslimi.
4. Reyn nəhrinin sol sahilinin bilkülliyyə [tamamilə] alman ordusundan təmizlənməsi. Alman əsgərləri tərəfindən təxliyə edilən yerlər Mobit yanında, Reyndə olan keçidləri və körpüləri tut-maqda olan Müttəfiq qüvvələri tərəfindən zəbt ediləcəklərdir.
5. Reyn nəhrinin sağ sahilində 30 kilometrə məsfəsində olan yerin masun [toxunulmaq] buraxılması.
6. Mütəffiqlərə 5 min lokomotiv (paravoz), 15 minə qədər vaqon və 5 min yük avtomobili verilməsi.
7. Elzas-Lorendən başqa Reyn əyalətlərində əsgər saxlanması Alman Hökuməti əhdəsinə buraxılır.
8. Hərbi əsirlərin tezliklə qaytarılmaları. (Teleqrafın dalı alınmamışdır.)

***
Parisdən xəbər verirlər ki: Alman vəkilləri [nüməyəndələri] cümə günü səhər marşal Foşun yanına gəlib, mütarikə əqdini [atəşəks imzalanmasını] rəsmi surətdə xahiş etmişlərdir. Mü-təfiqlərin şəraiti [şərtləri] qəbul edilmişdir. Vəkillər hərəkatı-hər-biyyənin [hərbi əməliyyatların] dayandırılmasını xahiş etmişlərə də, cavabı-rədd [rədd cavabı] almışlardır. Alman vəkilləri bu məsələnin qəsid vasitəsilə Almaniya Hökumətinə xəbər verilmə-sinə icazə istəmişlərdir. Qasid göndərilmişdir. Alman komanda heyəti cavabının müddəti bazar ertəsi saat 11-də tamam olur.

VÜKƏLA ŞURASINDA

14 təşrini-sani [noyabr] tarixli Vükəla Şurasında qərar qoyul-muşdur ki: <p>- Sahiblərinə iadə edilmiş [qaytarılmış] müəssisələr qulluqçu-larının maddi ehtiyacını ödəməkdən ötrü Ticarət və Sənəat nazir-inə 3 milyon 600 min rublə buraxılsın.</p> <p>- Milliləşmiş neft müəssisələrinin sahiblərinə iadəsi xüsusun-da<i>ki</i> 5 təşrini-əvvəl [oktyabr] tarixli əmrnamənin 4-cü maddəsi dəyişməklə, bu anadək Xalq Təsərrüfatı Şurası idarəsində qalmış və təşrini-əvvəlin 11-dək istehsal edilmiş neft məhsulatinin üçdə iki hissəsi Azərbaycan daxilində olmaq şərti ilə müəssisələr sahiblə-rinin ixtiyarına verilsin. Yerdə qalan üçdə biri yenə də heman Xalq Təsərrüfatı Şurası idarəsinə buraxılsın.</p> <p>- Azərbaycan istinaf [apelyasiya] məhkəməsi xüsusunda ver-ilmiş qanun layihəsi təsdiq edilsin.</p>

ORDAN-BURDAN

Milli Parlament
Əvvəlcə belə idi: Məmləkətin bir padşahı olardı, padşahın da bir vəziri. Padşah qanun qoyardı. Vəzir də o qanunu məmləkət içində yeridərdi.
Bu iş camaata xoş gəlmədi. Dedilər ki: <p>- Padşah bizim dərdimizi nə bilir ki, bizə də qanun qoysun? Yaşxısı budur ki, o təxtində əyləşib, çayını içsin. Qanunu biz özüümüz qoyaq. Çünki, dərdimizi özüümüzdən yaxşı kim bilər?</p> <p>Elə də oldu: Millət yığılır, məşvərat qurulur, dərdlərdən, ehtiyaclardan söh-bət açılır, ona görə də qanun qoyulur. Sonra, o qanun vəzirlərə ver-ilib, deyilir: <p>“Buna görə iş görünü!”</p></p>

***
Bugünkü gün Azərbaycan türkləri üçün üçüncü bir səadət gündüdür. <p>Birinci səadət günümüz – irsi düşmənlərimizin puç olduğunu gördüyümüz gün idi.</p> <p>İkinci səadət günümüz – vətənimizin qan soranlar və onların qab yalayanları əlindən böyük türk qardaşlarımızın qəhrəman əlləri ilə xilas edildiyini gördüyümüz gün idi.</p> <p>Üçüncü səadət günümüz isə bugünkü gündür ki, azad millə-timiz məşvəratə yığılib böyük qurultay düzəldəcəkdir ki, özü üçün qanunlar qoysun.</p> <p>Birinci səadət günümüz – hissi səadət günü idi: Yəni, düşmənlərimizin məhvini görüb ürəyimizdən tikan çıxırdı. İkinci səadət günümüz – ruhi səadət günü idi: Yəni, böyük qardaşlarımızın imdadını və vaslini [vüsəlini, qovuş-masını] görüb, nəinki dirilərmişin, hətta ölülərimizin də ruhu şad olurdu.</p> <p>Üçüncü səadət günümüz isə əqli səadət gündüdür: Yəni, bir bu qədər çəxna-vəxnadan sonra ağılmız başımıza gəlib əmr edir ki: <p>Yığılın qurultaya! Bir bu qədər səadət nəşəsi ilə xumarvar dolandığınız bəsdir. İndi gələcək fikrini çəkmək və nail olduğumuz səadətlərin əbədiyyəi xüsusunda çalışmaq üçün məşvərat qurmaq lazımdır.</p> <p>Millət, səsinə çıxart! <p>O səsi özüümüz də eşidək, özləgər də eşitsinlər.</p></p></p>

***
Birinci Parlamamız seçmə olmadı, tikmə oldu. Zərər yoxdur! Hələ bu gün seçmə-tikmə söhbətinin vaxtı deyildir. Bu gün qanun düzəltməkdən ümdə səs çıxartmaq lazımdır! Bizi səsləyirlər! <p>Deyirlər ki: <p>– Ay ev yiyəsi, kim var? <p>Bu cürə səslərə səs vermək lazımdır. O səsi də millət qurultayı verməlidir. Bas, tez olaq, əhil adamlarımızı karkən [əlindən iş gələn] əfradımızı [fərdlərimizi], iş bilən baş bilənimizi çağırmaq üçün qurultay damının bacasından səs çıxarıb desinlər ki: <p>– Buyurun, dost qonaqsa – sənə qapımız, düşmən qonaqsa – sənə meydanımız, hər ikisi aşıqdır, bismillah! <p>Bəs, bu gün o səsi eşitmək və eşitdirmək səadətinə nail olmaq münasibətilə Azərbaycan türklərini təbrik edib deyirik: <p>Yaşasın millət! <p>Yaşasın millət səsi olan birinci milli Parlamamız!!</p></p></p></p></p></p></p>

Filankas

TƏSHİH

Dünkü nüsxəimizdə dərc olunan Rəsulzadə Məhəmməd Əmin bəy əfəndinin nitqində vəqe olan iki xətanın təshihinə lüzum görülmüşdür.
İki yerdə qullanılmış “müsəvat” kəlməsi “sovet” oxunmalıdır. “Şu doğma topraqlarımız üzərinə qayalaşdıq, yenə də qardaş olduq” cümləsinin axırı “qan yalaşdıq və yenidən qarındaş olduq” şəklində oxumalıdır.

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

Şurayı-Milli iftitaħı [açılışı] şənbə günü saat 1-də Dum[a] binası zalında təyin edildiyini Bakıda mövcud Azərbaycan Şurayı-Millisi əzaları [üzvləri] həzrətlərinə xüsusi dəvətnamə ilə ixbar etmək [xəbər vermək], adreslərini bilməmək mövcibinə [səbəbindən]

mümkün olmasından, Bakıda mövcud ümum əza həzrətrindən qəzetə elanına iktifa [kifayət] edərek təşrif gətirmələri mərcudur [xahiş edilir].

Təftiş
2[-inci] polis məntəqəsi müdiri müavininə polis nəfəri Məhəmmədhasən Babayev xəbər verir ki, Birinci TəzəpİR küçəsində 25 nömrəli evdə yaşayan Aleksandra Yurinanın mənzilində çalınmış əşya ilə Biğəroxov qitəsi [dəstəsi] nəfəratı [əsgərləri] tərəfindən buraxılmış bombalar mövcuddur.
Polis təftişatı nəticəsində mənzildən iki bomba sı, bir dənə xalça, iki dənə xurcun, bir dənə mis (baqır) samovar, iki dənə su keçməz gömlək [köynək], bir dənə meşindən tikilmiş caket [pencək] və yəhar üçün lüzumlu bir top meşin və bir dənə yun tapqır tapılmışdır.
Mənzil sahibəsi demiş ki, xalça iki ay bundan qabaq 200 rubləyə Lənkərandə alınmışdır. Digər əşya isə bomba ilə bərabər qırmızı alayda xidmət edən Vasili adlı qardaşı tərəfindən buraxıl-mışdır. Ümum əşya polis tərəfindən müsadirə olur. Bombadan məəda [başqa] şeylərin siyahısı tutulub, bir surəti də Yurınaya verilmişdir.

***

- Daxiliyyə Nəzarəti tərəfindən Bakı valiliyinə böylə bir qərar-dad gəlmışdir ki, həbs edilmiş Xarkov vilayəti Üzüm qəzası sakini Mixail Pavloviç Bistracov, Çerniqov vilayəti Qluxov qəzasından İvan Fyodoroviç Yürçenko, Saratov vilayəti Baləşov qəzasından Vasili Aleksandroviç Yaxmatkov, Kursk vilayəti Timsk qəzasından Afanasi Tixonoviç Lonev, Kursk vilayəti Dmitriyev qəzası sakini Serqo Vasiliyeviç Baykov, Moskva vilayəti Podolsk qəzasından Mixail Nikitoviç Jorin ilə Volqoda vilayəti sakini Aleksandr Apolloviç Podskanski əsayişi-ümumi üçün müzİR [zərərli] ədd [hesab] edildiklərindən, azad edilərək Daxiliyyə Nəzarətinin tərəfindən ol xüsusda müsaidə verilməkdicə bir daha Azərbaycanca gəlmək ixti-yarından məhrum olmaq şərti ilə Azərbaycan Cümhuriyyəti hüddudundan çıxə nılsınlar.
- Balaxanı-Sabunçu qalabəyiliyi dairəsi əhalisi arasında nax-öşluqlar kəsi-biddət etdiyindən Balaxanı-Sabunçu qalabəyisi Bakı valisinə müraciətlə məzkur dairə əhalisinə tibbi müavinətdə bulun-mağı rica etmişdir.
- Ərazi Nazirinin əmri ilə bilatəxir Muğan yerlərini icarəyə ver-məkdən ötürü bir komissiya tərtib verilmişdir. Bu yerlər əvvəlinci növbədə kənd əhalisinə və kənd cəmiyyəti idarələrinə icarəyə ver-iləcəklərdir. Məzkur əhali və cəmiyyətlərə yerlər müzaidəsiz olaraq icarəyə veriləcəkdir.
Bir müddət keçəndən sonra yerlər müzaidə ilə bütün xahiş edənlərə veriləcəkdir.
Klemenko komissiya sədri, Muğanın Duzlaq mövqifi [stansiyası] aqronomu Yanosevski vəgri inspektorpu və uyezd nəçəlniki dəxi komissiyaya dəxil olmuşlardır.

Hərbi əsirlərin təxlişi [azad edilməsi]
Məhəlli komandan əmri ilə dünən və sragəgün bütün təcəm-mögəhəlar [kamplar] və həsxanada olan hərbi əsirlər təxliş edilmişdir. Tərxis edilən əsirlərin bir çoxları Bakıda yaşayan əhali dadır. Lakin, bunların küllisi erməni və ruslardan ibarətdir. Rus Milli Komitəsi azad olan rus millətinə mənsub əsirlərə müəv-inət etməklə məşğuldur.

“Meve” vaporunun gəlməsi
Dünən təşrini-saninin 15-də Bakıya 5 gün bundan əqdəm Hacı Tərxandan çıxmış Meve vaporu varid olmuşdur. Vaporla 340 nəfərə kimi sərnişin gəlmışdir. Sərnişinlərin çoxu müsəlmanlardan ibarət olub, qeyri millətlərdən o qədər yox idi. Həmin vaporla gələn qeyri millətlər Bakıda yaşayan olmayıb, Rusiyanın başqa şəhərləri əhali-sindən və başqa şəhərlərdə iqəmat və sükunət edənlərdir ki, onlar buraya gətirilmişlərdir.
Sərnişinlərin rəvayətinə görə bir həftə bundan əqdəm məşhur bolşeviklərin başçılarından olan Lrotski Hacı-Tərxana gəlmış və bu münasibətlə böyük nümayişlər tərtib verilmişdir. Hacı-Tərxanda çörək yox kimidir. Çörək hər adama kartofka üsulu ilə yarım girvənkə verir. Əhalidə narazılıq gün-gündən artmaqdadır. Çex-slovak qoşunları Samaranı işğal etdikdən sonra çörək əldə kafi dərəcədə var idisə də sonraları heç tapılmayırmış.

Tapılmışdır
Rəhim oğlu Əliverdi adlı İrən təbəəsinin adına verilmiş vəsiqə ilə 30 manatlı bir para çantası tapılmışdır. Sahibi gəlib idarəmizdən əşyasını ala bilər.

LƏNKƏRANDAN
(Xüsusi müxbirimizdən)

Bura əhalisinin əhvalı get-gədə fənaləşmaqdadır. Avetisov qoşunu hökumətin bacarısızlığında istifadə edərek səbiqə qərar üzrə bilamüəniət [maneəsiz], himayə və müavinətsiz [köməksiz] müsəlman əhalisi arasında qətl-qəratda və həbslər icrasında davam edir. Dinc müsəlman əhalisi arasında Avetisov qoşunlarının icra etdikləri əziyyət və cəfəlara sübut olaraq aşağıdakı dəlilləri göstərmək olar: Təşrini-saninin [noyabrın] əvvəllərində onlar 5 nəfər müsəlləh [silahlı] əşxasdən [şəxsdən] ibarət olaraq güya ki, gizlədilmiş silahları tapmaq məqsədi ilə Əkbər Qaribov və Xəlil Nəcəfov nam iki nəfərin evlərinə hücum edirlər. Ciddi təftişat icrasında sonra ev sahiblərini öldürərkə evdə olan bütün qızıl və pürqiymət [bahalı] əşyani alıb qaçib gedirlər.

Böylə qanlı faciənin şahidi özlərinin öldürülməsindən qorxub da müavinətdə bulunmaqdan [kömək etməkdən] aciz qalan məq-tulların [qəti edilmələrini] ev qonşuları olmuşlardır.

Gözlərimiz özündə olan böylə qanlı faciələr ticarətimizi dəxi saxlamışdır. Hər bir mayəhtac [avadanlıq, evdə ehtiyac olan əşyalar] ehtiyac hiss edilir. Qumbaşı və qeyri yerlərdə olan hakim-lər tərəfindən gətirilən bütün malların həcz [müsadirə] edilməsindən dolayı, məkulat [ərzaq] gətirilməsi qət edilmişdir [kəsilmişdir]. Gətirilən mallar həcz edilib Sara cəzirəsinə [adasına] göndərilir. Həcz edilən məkulatın paraları verilməyir və sahibləri dəxi öz başına mal apardıqları üçün cəza alırlar. Sara cəzirəsində külli miqdarda makulat və qeyri mayəhtac olub, orada sükunət edən [yaşayan] əhaliyə iki il kifayət edər.

Görülməyən bahalıq hökmfərmədir [hökm sürməkdədir]: qənd girvənkəsi 80 manat, çay 300 manat, yağ 40 manat, adi sabun 30

manat. Bolşeviklər tərəfindən yandırılan müsəlman köyləri Xırmandalı, Kürdəbəzalı, Qədirlı, Qarğalı, Hüseynhacı, Həsənli, Alışanlı, Taxlavedi, Oymaq kəndlərində olan əkin yerləri həcz edilmiş və müsəlmanlar əlindən alınmışdır.

Bütün güc və qüvvə ilə müsəlmanlardan alınan əkin yerləri orada olan rus mühacirlərinə verilir. Məzkur [adı çəkilən] kəndlərin müsəlman əhalisi əllərindən yerləri alındığı üçün yersiz qalmışlardır.

Yandırılmış və talan edilmiş kəndlərin əhalisi özlərinin yerlərini və yandırılmış evlərinin tartibə salmaq üçün çox məmmuniyyət ilə öz kəndlərinə qayıdardılar. Lakin onlara bir daha öz yerlərinə gəlməmələri elan edilmişdir. Bu qədər ağır şərait altında güzəran etməyə məcbur edilən Lənkəran müsəlman əhalisi öz həmdin və həmcinsləri olan Azərbaycan ordusuna göz dikərək, özlərinin təxliş [xiləslərini] və necatlarını onlardan gözləyirlər.

GƏNCƏ QƏZASINDA

Gəncəli Usta oğlu Mikayıl ilə Ziyadlı köyü sakini Kərbəlayi Hüseyyn oğlu Tağı digər həməfkarları ilə [əlbir olanlarla] bərabər Sarkar köylüləri heyvanlarına hücum edib, onları çalmaq istəyirlər. Bunu görən köylülərdən Abbas oğlu Əlikiş, Məhəmmədbəğir oğlu Tağı, Əlikiş oğlu Bəxşəli və Abış oğlu Kərbəlayi quldurlara atəş açılır. Hər iki tərəfdən atışma bir xeyli davam etdikdən sonra, məzkur [adları çəkilən] Mikayıl və Tağı ikisi də məqtol düşürlər [öldürüülürlər].

Şuşadan
Şuşadan “K.” qəzetəsinə xəbər verilir ki, bir neçə erməni başçıları həbsdən azad edilmişlərdir.

TİFLİSDƏ

Gürcüstan Daxiliyyə Nəzarətinin binəgüzərliyi mövcibinə [sərəncamına əsasən] həbs edilmiş olan vəza vəkili Tahirov Tiflis dəva vəkillərinin istidəsi [xahiş] ilə həbsxanadan azad edilmişdir. “Hümmət” firqəsi

“Hümmət” firqəsinin mürəvvici-əfkəri [fikirlərini yayan] və Tiflisdə müntəşir [nəşr olunan] “Gələcək” qəzetəsində böylə bir ixtar [xəbərdarlıq] yazılmışdır:

“Hümmət” firqəsi bununla camaata xəbər verir ki, sosial-demokratlıq nəzəriyyəsinədən başqa: 1) Bütün millətlərlə bərabər Azərbaycanın da istiqlaliyyəti; 2) Zaqafqaziya millətlərinin ittifaqı və 3) Heç bir millətin təhti-nüfuzuna müraciət etməyib [nüfuzu altına girmək istəməyib], müstəqil olmağı dəxi müdafiə etməyi qərara almışdır. Bunlardan başqa Dağıstan və Şimali Qafqazıyanın

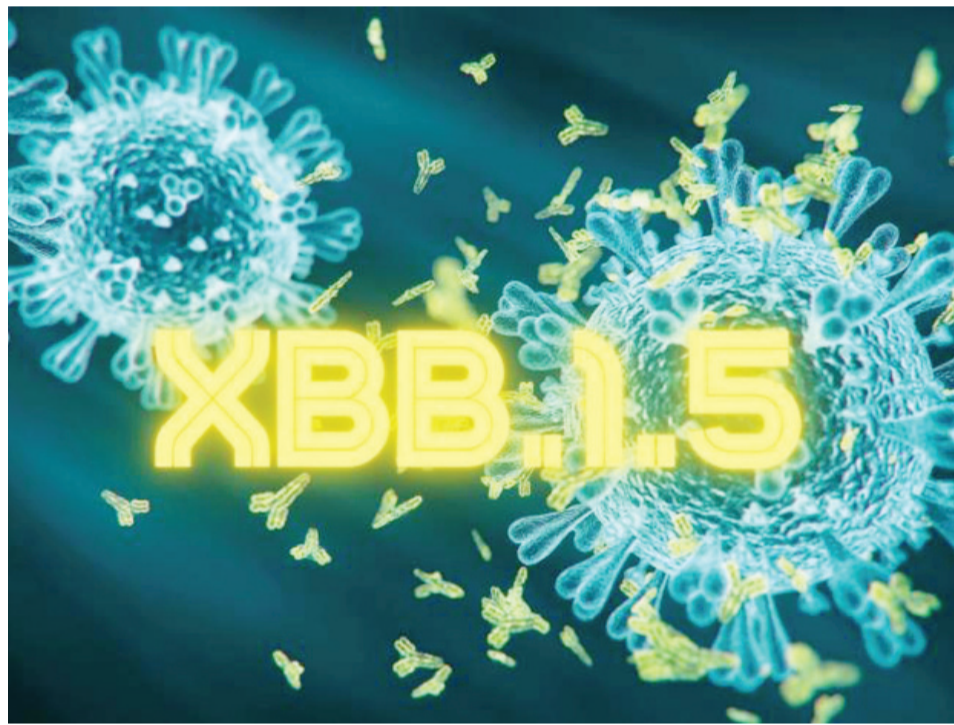

abunəçilərinin nəzərinə!

20.02.2023-cü ildən etibarən "Azercell Telekom" MMC-nin fakturasız (Sim-Sim) və fakturalı xətt sistemində aid nömrələr üçün nəzərdə tutulmuş "Zvuk" xidməti ləğv ediləcək. Göstərilənlərə əsasən, xidmətin ləğv ediləcəyi tarix nəzərə alınmaqla xidmətin müvafiq növbəti aylıq, həftəlik və günlük yenilənmələrinə məhdudiyət qoyulacaq.

Qeyd: Abunəçilər göstərilən dəyişikliklər, o cümlədən "Azercell Telekom" MMC tərəfindən təqdim edilən xidmətlər, tariflər və keçirilən kampaniyalar barədə ətraflı məlumatları rəsmi internet sahifəmizdən (www.azercell.com), həmçinin müştəri xidmətlərinə (MX və ya Eksklüziv ofisləri, həftənin 7 günü 24 saat ərzində fəaliyyət göstərən Telefon mərkəzi) müraciət etməklə ödə etmək imkanına malikdirlər.

Kraken dünyada sürətlə yayılır

Episentri Çin Uhan şəhəri olan COVID-19-un yayılması hələ də davam edir. İndiyədək dünyada virusa yoluxanların sayı 670 milyona, ölənlərin sayı isə 7 milyona çatıb.

Virusun yeni altnövləri yarandıqca onun yoluxuculuq qabiliyyəti artır. Bununla belə, xəstəliyin gedişi yüngülləşib. İlk dəfə olaraq 2022-ci ilin noyabrında aşkar edilən koronavirusun yeni altnövlü olan Kraken (XBB.1.5) dünyanın 30 ölkəsində aşkarlanıb. ABŞ, Avropa və Çində aktiv şəkildə görünən koronavirusun yeni ştamının övəkilərdən daha sürətli yayılması narahatlıq doğurur. Mütəxəssislər bu virusun peyvənd edilənlər arasında daha az yayıldığını bildirirlər. XBB.1.5-in əlamətləri yüksək hərarət, titrətmə, öskürək, nəfəs almaqda çətinlik, baş, boğaz və əzələ ağrıları, burun tıxanlığı, dad və ya qoxu itkisidir.

ÜST dünya əhalisini peyvəndlənməyə çağırır

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) bəyan edib ki, COVID-19-un yeni altnövlərinin yaranması qrip virusunda olduğu kimi peyvəndlərin dəyişdirilməsini tələb edə bilər. Belə ki, virusun yeni altnövləri yarandıqca övəki peyvəndlərin immunitet yaratma qabiliyyəti zəifləyir. İnkişaf etmiş ölkələrin sakinlərinin beşinci dəfə peyvənd edilməsini düzgün hesab etməyən ÜST çarəni bütün dünya əhalisinin peyvəndlənməsində görür. Onun sözlərinə görə, ən az peyvənd olunanlar arasın-

da Afrika və Asiya ölkələrinin sakinləri var. Belə ki, Madaqaskarda əhalinin cəmi 5 faizi, Kamerunda isə 4 faizi peyvənd olunub.

Çin səlahiyyətliləri 8 dekabr 2022-ci il və 12 yanvar 2023-cü il tarixləri arasında 59 min 938 nəfərin dünyasını dəyişdiyini müəyyən ediblər. Onlardan 5500-ə yaxını birbaşa koronavirusun yaratdığı tənəffüs problemləri səbəbindən dünyasını dəyişib. Təxminən 54 min nəfərdə isə virus orqanizmdə digər xəstəliklərin səbəb olduğu problemləri daha da ağırlaşdırıb. Ölənlərin orta yaşı 80-ə yaxındır. Buna baxmayaraq, çinli ekspertlər ölkədə xəstəliyin yayılmasının pik dövrünün geridə qaldığını iddia edirlər. Qeyd etmək lazımdır ki, Çindəki statistika tibb müəssisələrindən kənar COVID-19 səbəbindən baş vermiş mümkün ölüm hallarını nəzərə almır.

Ölkəyə Kraken ştamını aşkarlaya bilən testlər getirilib

Dünyada COVID-19-a yoluxanların sayında artım müşahidə ediləndə, ölkəmizdə vəziyyət stabildir. Bəzi ölkələrdə sürətlə yayılan Omikron ştamının altvariantı olan Krakenə Azərbaycanda hələlik rast gəlinməyib. Qeyd edək ki, ölkəyə koronavirusun bütün ştamlarını, o cümlədən Krakeni aşkarlaya bilən 450 ödəm test gətirilib. Bu barədə İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi mediaya məlumat verib. Digər ştamlarda olduğu kimi, XBB.1.5-dən də qorunma yolları eynidir.

Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahın son qərarına əsasən, 2022-ci il mayın 1-dən etibarən Azərbaycanda xüsusi karantin rejimində tənəffüs yollarını qoruyan fərdi vasitələrdən (tibbi maska, parça maska, respirator və sair) istifadə tələbi ləğv olunsun da, dünyadakı epidemioloji vəziyyəti nəzərə alaraq mütəxəssislər qapalı məkanlarda və insanların sıx toplaşdığı yerlərdə tibbi maskadan istifadəni, gündəlik gigiyena qaydalarına əməl etməyi tövsiyə edirlər.

Dövlət Statistika Komitəsinin aylıq hesabatına əsasən, 2022-ci ilin yanvar-noyabr aylarında ölkədə 17,6 milyon ödəm maska istehsal edilib. Hazırda Azərbaycanda olan maska ehtiyatı 5,7 milyon ödəmdir.

Xüsusi təlimli itlər koronavirus xəstəliklərini müəyyən edirlər

COVID-19-a yoluxanların daha dəqiq müəyyənləşdirilməsi üçün alimlər testdən əlavə, yeni üsullar üzərində də çalışırlar. Almaniya tədqiqatçıları müxtəlif cinslərdən olan itlərin bu işdə qabiliyyətlərini sınaqdan keçiriblər. Onlara COVID-19-a yoluxmuş insanları qoxuya görə müəyyən etmək öyrədilib. Təcrübə bu qaydada keçirilib: səkkiz xüsusi təlimli it dörd konsertə götürüldü. Tamaşaçılara əvvəlcədən PZR və antikor testləri verilib. Onların yaşları, peyvəndləri, xroniki xəstəlikləri və davamlı dərman qəbul edib-etmədikləri barədə məlumat toplanıb. Bundan əlavə, itlər üçün tör nümunələri götürüldü.

Tamaşaçılardan 87 faizinin xroniki xəstəlikləri olub, onlar müntəzəm dərman qəbul ediblər. Lakin bu amil itlərdən heç birini çəşdirməyib. İtlərin orta iyləmə müddəti cəmi iki saniyə çəkib. Maraqlıdır ki, itlər PZR testi mənfəi olan insanlara da düzgün diaqnoz qoyub. Belə ki, bir-iki gündən sonra itlərin "səhvən" göstərdiyi şəxslərdə ikinci yoxlama zamanı onların, doğrudan da, koronavirus xəstəsi olduqları müəyyən edilib.

Bu o deməkdir ki, itlər xəstə insan tərəfindən buraxılan uçuşu üzvi birləşmələrdəki dəyişiklikləri hətta adi tədqiqat üsulları ilə hiss edirlər. Aydın ki, belə bir "diaqnoz" adı tibbi üsullarla təsdiqlənməlidir. Ancaq itlər "şübhəli" insanları kütlədən - məsələn, hava limanlarında, qatar stansiyalarında, ictimai tədbirlərdə ayırmağa kömək edə bilərlər.

Ülkər XASPOLADOVA,
"Azərbaycan"

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin reklam xidməti

539-49-20

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!

“AZƏRBAYCAN” qəzetinə
abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatçıyı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

“Azərpoçt” MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
“Qaya” firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
“Region Press” MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
“Səma-M” MMC	(012) 594-09-59
“Ziya” LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
“Pressinform” MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
“City press” MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 124,80 (yüz yirmi dörd manat səksən qəpik) manat
6 aylıq - 62,40 (altmış iki manat qırx qəpik) manat
3 aylıq - 31,20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz,
(012) 539-59-33 nömrəli telefona zəng vura bilərsiniz.

Fransada kütləvi etirazlarda 1 milyondan çox vətəndaş iştirak edə bilər

Fransanın Ümumi Əmək Konfederasiyasının rəhbəri Filip Martines bildirib ki, yanvarın 19-da planlaşdırılan pensiya islahatına qarşı etiraz aksiyalarında ölkənin bir milyondan çox vətəndaşı iştirak edə bilər.

Bununla bağlı TASS Agentliyi Martinesdən sitat götürüb: "İşçilərin nümayişlərdə iştirak etməsi məqsədli çox güclü səfərbərlik olacaqdır. Biz etirazçıların sayının milyondan daha çox olması üçün hər şeyi edirik".

Öz növbəsində Fransanın əmək naziri Olivye Düssö hakimiyyət orqanlarının cümlə axşamı günü çoxlu sayda insanın küçələrə çıxacağını gözlədiyini bildirib.

Yerli KİV-in xəbərinə görə, Fransa hökuməti tərəfindən təklif olunan islahata əsasən, ölkədə pensiya yaşı 62-dən 64-ə qaldırılacaq, bir sıra sektorlarda, o cümlədən nəqliyyat və energetika sahələrində çalışanlar üçün indiyədək tələb olunan

xüsusi pensiya rejimləri ləğv ediləcək. Bundan əvvəl genişmiqyaslı nümayişlərdə səkkiz həmkarlar ittifaqının iştirak edəcəyi bildirilib. Həmçinin yanvarın 19-da bütün ölkə üzrə ümumi tətillər başlaya bilər. Fransa hökuməti vətəndaşların kütləvi etirazlarına baxmayaraq, hökumətin 2023-cü ildə həyata keçirməyi planlaşdırdığı pensiya islahatının zəruriliyinə fransızları "inandırmağa" davam edəcək. Bunu Fransanın baş naziri Elizabet Born deyib.

Fransa hökuməti vətəndaşların kütləvi etirazlarına baxmayaraq, hökumətin 2023-cü ildə həyata keçirməyi planlaşdırdığı pensiya islahatının zəruriliyinə fransızları "inandırmağa" davam edəcək. Bunu Fransanın baş naziri Elizabet Born deyib.

Bununla əlaqədar hökumət başçısı rəsmi tviter akkauntunda yayımlanan jurnalistlərə müraciətində bildirib: "Bu, mütləq qərarlı addımdır. Bu, bütün həyatı boyu işləmiş, lakin pensiya təminatı aşağı olan şəxslərin kiçik pensiyalarının yenidən qiymətləndirilməsini nəzərdə tutur. Mən vətəndaşlarımızı buna inandırmağa davam edəcəyəm".

Eyni zamanda hökumət başçısı ölkədə pensiya islahatına qarşı kütləvi tətillər hazırlayan həmkarlar ittifaqlarını

fransızları "cəzalandırmağa" çağırır: "Mən həmkarlar ittifaqlarının məsuliyyəti tələb edirəm. Açıq, bizim tətillər, mitinq etmək hüququmuz var, amma mən həm də hesab edirəm ki, fransızlar cəzalandırılmamalıdır".

Ötən həftə Elizabet Born hökumətin 2023-cü ildə qüvvəyə minməyi planlaşdırdığı mübahisəli pensiya islahatının layihəsini təqdim edib. Onun dediyinə görə, Fransa hökuməti 2023-cü il sentyabrın 1-dən ölkədə pensiya yaşını ildə üç ay artırmağa başlayacaq və beləliklə, 2030-cu ilə qədər bu yaş 64-ə çatacaq.

Bu təqdimatdan sonra Fransanın bütün səkkiz aparıcı həmkarlar ittifaqları (CFDT, CGT, FO, CFE-CGC, CFTC, Unsa, Solidaires, FSU) yanvarın 19-da pensiya islahatlarına qarşı genişmiqyaslı milli etiraz aksiyası elan ediblər.

Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

"Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti SAP ERP sistemində vergi uçotu funksiyalarının tətbiqi layihəsinin satın alınması məqsədilə müsabiqə elan edir

Müsabiqədə iştirak etmək istəyən şəxslər www.asco.az sahifəsinə daxil olmaqla elanlar bölməsindən əlavə sənədləri və ətraflı məlumatı əldə edə bilərlər. Müraciət üçün son müddət 24 yanvar 2023-cü il saat 17:00-dəkdir.

Sənədlər Azərbaycan dilində, 2 nüsxədə (əsl və surəti) tərtib olunmalıdır (xarici dildəki tender təklifləri Azərbaycan dilinə tərcümə edilməlidir).

Göstərilən vaxtdan gec təqdim olunan sənədlər qəbul ediləcəkdir.

Ünvan: Bakı şəhəri, Mikayıl Useynov küçəsi 2
Əlaqə telefonu: (012) 404-37-00, daxili: 1132

Tender komissiyası

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə, QMİ Qazılar Şurasının üzvləri və idarənin kollektivi QMİ sədrinin birinci müavini müfti Salman Musayevə anası

SONA XANIMIN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərliyi və kollektivi Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi sədrinin I müavini müfti Salman Musayevə anası

SONA XANIMIN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

ADİU-nun Elektron İdarəetmə Mərkəzinin əməkdaşları Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin rektoru professor Ədalət Muradova qardaşı

YUSUF MURADOVUN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar
SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman	
Baş redaktor müavini	- 538-86-86,	va informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
	434-63-30, 539-72-39	Humanitar siyasət şöbəsi	- 538-56-60
Məsul katib	- 539-43-23,	İctimai əlaqələr şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Məsul katib müavini	- 539-44-91,	Fotolüstrasiya şöbəsi	- 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompyuter mərkəzi	- 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühəsiblik	- 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
"Azərbaycan" Nəşriyyatı,
IV mərtəbə

www.azerbaijan-news.az
contact@azerbaijan-news.az
az.reklam@mail.ru

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 4847
Sifariş 129

Qiyəti 40 qəpik